Tímarit

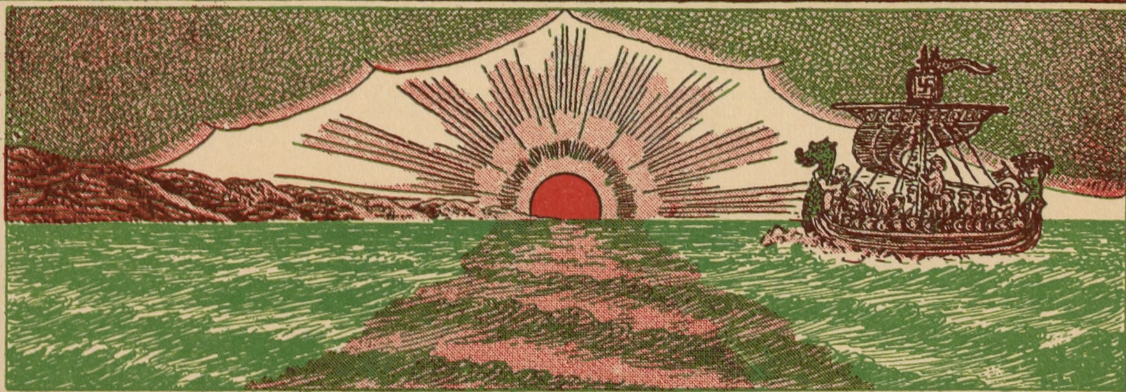
Þjóðræknisfélags Íslendinga

XLVIII. ÁR

WINNIPEG, MANITOBA
1967

PATRONIZE OUR ADVERTISERS — They Are Helping To Make This Timarit Possible.

TÍMARIT

Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi

XLVIII. ÁRGANGUR

Tilgangur félagsins er:

1. Að stuðla að því af fremsta megni að Íslendingar megi verða sem beztir borgarar í hérlendu þjóðlífi.

2. Að styðja og styrkja íslenzka tungu og bókvísi í Vesturheimi.

3. Að efla samúð og samvinnu meðal Íslendinga austan hafs og vestan.

Þetta er sá félagsskapur meðal Íslendinga í Vesturheimi, er aðallega byggir á þjóðernislegum grundvelli og hvetja vill þá til framsóknar og virðingar til jafns við þá þjóðflokka aðra, er þetta land byggja.

Meðlimagjald $2.00 á ári

Þjóðræknisfélag Íslendinga í Vesturheimi

Winnipeg, Canada

IN MEMORIAM

HEIÐURSFÉLAGAR OG FORSETAR

His Excellency Lord Tweedsmuir, Hon. Patron
His Excellency the Rt. Hon. The Earl of Athlone, K.C.
Kjartan Helgason, fyrrum prófastur
Stephan G. Stephanson, skáld
Frú Stefanía Guðmundsdóttir, leikkona
Prófessor Sv. Sveinbjörnsson, tónskáld
Þorbjörn Bjarnason, skáld (Þorskabítur)
Einar H. Kvaran, rithöfundur
Ragnar E. Kvaran, fyrrum prestur og forseti
Kristján Níels Júlíus (K. N.), skáld
Séra Jónas A. Sigurðsson, skáld og forseti
Dr. Rögnvaldur Pétursson, forseti og ritstjóri
Prófessor F. S. Cawley, Ph.D.
Friðrik Swanson, málari
Kapt. Sigtryggur Jónasson
Dr. B. J. Brandson, læknir
J. Magnús Bjarnason, rithöfundur
Dr. Hjörtur Thordarson, raffræðingur
Mrs. Guðrún H. Finnsdóttir, skáldkona
Friðrik Hallgrímsson, dómprófastur
A. S. Bardal, útfararstjóri
Ólafur Pétursson, fasteignasali
Sveinn Björnsson, forseti Íslands
Árni Pálsson, prófessor
Sigurgeir Sigurðsson, biskup
Ásmundur P. Jóhannsson
Dr. A. H. S. Gilson, U. of M. Pres.
Einar Jónsson, myndhöggvari
Jón J. Bíldfell, fyrrum ritstjóri
Einar Sturlaugsson, prófastur
Þ. Þ. Þorsteinsson, skáld
Dr. Sig. Júl. Jóhannesson, skáld
Gunnar B. Björnsson
G. J. Oleson
Halldór Hermannsson, prófessor
Dr. theol. Rúnólfur Marteinsson
Einar Páll Jónsson, ritstjóri og skáld
Dr. Þorkell Jóhannesson, háskólarektor
Rt. Rev. C. V. Pilcher, Sydney, Australia
Dr. John C. West, fyrrv. forseti U. of N.D.
Dr. Vilhjálmur Stefánsson
Thor Thors, sendiherra
Hon. Gudmundur Grimsson, Bismark
Mrs. Kristin Thorsteinsson, Gimli
Dr. Thorbergur Thorvaldson, Saskatoon
Guttormur J. Guttormsson, skáld

Félagatal Þjóðræknisfélagsins 1966

A. Heiðursverndarar (Honorary Patrons)

George P. Vanier, D.S.O., M.C., C.D., Governor-General of Canada.
Herra Ásgeir Ásgeirsson, forseti Íslands.
His Excellency the Honourable Vincent Massey, former Governor-General of Canada.

B. Heiðursfélagar (Honorary Members)

Prófessor Sigurður Nordal, Reykjavík, Ísland
Dr. Watson Kirkconnell, President, Acadia University, Wolfville, N. S.
Dr. Henry Goddard Leach, New York, N. Y.
Jóhannes Jósefsson, íþróttamaður, Reykjavík, Ísland
Mrs. Jakobína Johnson, skáldkona, Seattle, Wash.
Mrs. Laura Goodman Salverson, skáldkona, Toronto, Ont.
Fröken Halldóra Bjarnadóttir, ritstj. Hlín, Blöndósi, Ísland
Jónas Jónsson, fyrrv. alþingismaður, Reykjavík, Ísland
J. T. Thorson, fyrrv. yfirdómari, Ottawa, Ontario
Árni G. Eylands, stjórnarráðsfulltrúi, Reykjavík, Ísland
Vilhjálmur Þór, bankastjóri, Reykjavík, Ísland
Gísli Jónsson, ritstjóri Tímaritsins, Winnipeg, Manitoba
Próf. Ásmundur Guðmundsson, fyrrum biskup Íslands
Séra Albert E. Kristjánsson, prestur, Blaine, Washington
Pófessor Richard Beck, Grand Forks, North Dakota
Dr. Helgi P. Briem, fyrrv. sendiherra, Reykjavík, Ísland
Sigurður Þórðarson, söngstjóri, Reykjavík, Ísland
Dr. Árni Helgason, raffræðingur, Chicago, Ill.
P. H. T. Thorlakson, M.D., Winnipeg, Manitoba
Stefán Einarsson, fyrrv. ritstjóri Heimskringlu, Vancouver, B.C.
Dr. Stefán Einarsson, próf. emeritus, Reykjavík, Ísland
Gunnar Thoroddsen, sendiherra, Denmark.
Valdimar Björnsson, ríkisféhirðir, Minneapolis
Guðmann Levy, fjármálaritari Þjóðræknisfélagsins, Winnipeg, Manitoba
Dr. theol. Valdimar J. Eylands, Winnipeg, Manitoba
Hon. John G. Diefenbaker, fyrrverandi forsætisráðherra Kanada
Hon. Dufferin Roblin, forsætisráðherra Manitobafylkis
Guðmundur Í Guðmundsson, fyrrv. utanríkisráðherra Íslands
Sigurður Sigurgeirsson, bankaritari, Reykjavík, Ísland
Ólafur Hallsson, Eriksdale, Manitoba
Dr. H. H. Saunderson, President University Manitoba
Dr. Finnbogi Guðmundsson, Reykjavík, Ísland.
Einar Baldvin Guðmundsson, formaður H/F Eimskipafjelags Íslands.
Bjarni Benediktsson, forsætisráðherra Íslands
Grettir Leo Johannson, ræðismaður, Winnipeg, Man.
Ingibjörg Jónsson, ritstjóri Lögbergs-Heimskringlu, Winnipeg, Man.
Ambassador Pétur J. Thorsteinsson, Washington, D. C.

C. Styrktarfélagar

Sustaining members for 1966.

Mrs. Kristín R. Johnson

Mr. Walter Johannson, Pine Falls.

Mrs. Louisa G. Gíslason, Morden.

Mr. Grettir Leo Johannson.

Dr. & Mrs. Richard Beck, Grand Forks.

D. Life members

K. Valdimar Björnson, Minneapolis, Minn., U.S.A.

Björn Björnson, Consul of Iceland, Minneapolis, Minn., U.S.A.

Dr. Helgi P. Briem, Reykjavík, Iceland

Grettir Eggertson, Winnipeg, Man.

Dr. Árni Helgason, Consul of Iceland, Wilmette, Ill., U.S.A.

Eric Ísfeld, Winnipeg, Man.

Grettir Leo Johannson, Consul of Iceland, Winnipeg, Man.

J. Walter Jóhannson, Pine Falls, Man.

Mrs. B. E. Johnson, Winnipeg, Man.

Guðmann Levy, Winnipeg, Man.

Mrs. Anna Margrét Levy, Winnipeg, Man.

Óskar E. Levy hreppstjóri, Ósum, Húnavatnss., Iceland

Gunnar R. Pálsson, Lake Park, Florida, U.S.A.

Rev. P. M. Pétursson, Winnipeg, Man.

Árni Sigurðsson, Seven Sisters Falls, Man.

Dr. P. H. T. Thorlakson, Winnipeg, Man.

Dr. Richard Beck, Grand Forks, N. Dak.

Mrs. Margret Beck, Grand Forks. N. Dak.

Brynjólfur Jóhannesson, leikari, Reykjavík, Ísland.

Prof. Dr. Helgi Johnson, R. R. 3 Somerset, New Jersey, N.Y., U.S.A.

Hannes J. Petursson, Toronto, Ont.

1. ÍSLAND

E. Ársfélagar

Jóhannes Eiríksson, Kristneshæli, Eyjafjarðarsýslu

Seðlabanki Íslands, Reykjavík

Séra Ásgeir Ingibergsson, Hvammi í Dalasýslu.

2. ENGLAND

The Library, University College, London. Gower Street, W. C. L., England.

3. REPUBLIC OF IRELAND

Dr. James Delargy Director "Irish Folklore Comm," University College, Dublin 2.

4. CANADA

Atikokan, Ont.
Einar I. Swanbergson

Baldur, Man.
Hansina Gunnlaugson
Mrs. B. K. Jónsson
Mrs. Rose Lewis
Mrs. J. A. Sveinsson

Brandon, Man.
Dr. E. J. Skafel
Mrs. Elin M. Hood
Miss Helen Bjarnason

Elfros, Sask.
Helgi Hornfjörð
Rósmundur Árnason

Foam Lake, Sask.
Mrs. Steinunn Inge.

Eiriksdale, Man.
Mrs. J. R. Johnson.
Miss Emma J. Sigurdson.

Hayland, Man.
Sigurður B. Helgason

Kristnes, Sask.
Guðmundur Stefánsson
Bæring Gablielsson

Leslie, Sask.
Ásgeir Gíslason

Matheson Island, Man.
Árni G. Johnson

Chilliwack, B. C.
Mr. and Mrs. K. A. Magnússon.

Langruth, Man.
Mrs. B. Bjarnason,
V. Valdimarson.
Mrs. J. (Kristlaug) Finnbogason

Islington, Ont.
Mrs. Ragnhildur Guttormsson.

Kinsota, Man.
Sveinn Johnson

McCreary, Man.
Mrs. Hilda Crout

Prince Rupert, B. C.
Mrs. K. Einarsson

Ottawa, Ont.
August S. Johnson.

Regina, Sask.
Mr. and Mrs. Hafsteinn Bjarnason.

Shaunavon, Sask.
S. H. Skaftfeld

Riverton, Man.
Hallgrímur Joh.Stadfeld
Valgeir G. Stadfeld
M. Coghill
Kris. Thóransson
S. B. Johnson
Guðjón E. Johnson

Toronto, Ont.
H. J. Péturson.
Mrs. H. L. Robson

Vancouver, B.C.
Mrs. Alla Warburton
Herman Sigurdson
Mrs. Thordis Fisher
Percy G. Moore

Swan River, Man.
Mrs. Lára Sveinsson

Westbourne, Man.
Mrs. Guðrún Thorsteinsson

Winnipeg, Man.
Mrs. L. A. Björnson
J. A. Eastman
Mrs. Alma S. Eastman
Miss Vilborg Eyjólfsson
Miss Carolina Gunnarsson
Mrs. Sara Gillies
Mrs. Gyða Hurst
Halldór J. Stefánsson
David Björnson
Mrs. Rose Björnson
G. F. Jónasson
Loyd Magnus
J. M. Page
Simon Shannon
J. H. Johnson
Miss Katrín Brynjólfsson
Magnús Elíasson
Mr. and Mrs. Earl J. Helgason
Mrs. Maria Sivertson
Mrs. Halldóra Peterson
Bjorn Johnson
Mrs. Maude McCreery
Mrs. Lara B. Sigurdson
Mrs. Kristin Depoe
Mrs. Elizabet Zimmerman
Miss Fanney Sigurdsson
Mr. Haraldur Einarson

White Rock, B.C.
Kristinn O. Oddson

Wynyard, Sask.
Magnús Jónasson
Mrs. Gudrun Finnson

5. BANDARÍKIN

Boston, Mass.
Kormákur Ásgeirsson
Kapt. Jóhannes G. Ásgeirsson
Valgeir Einarsson
Kapt. Thor Guðmundss.
Kapt. Guðm. Jóhanness.
Gunnlaugur Jónsson
Kapt. Theodór Jónsson
Guðmundur Pálsson

Cashmere, Wash.
Chris Guðmundson

Charlottesville, Virg.
Prof. R. L. Kellogg

Ft. Landerdale, Fla.
Gunnlaugur Illugason

Grand Forks, N. Dak.
Mrs. V. Guðmundson, University of N. Dak. Library
Dr. Arne Brekke, University of N. Dak.
Emilie J. Anderson

Ithaca, N.Y.
Vilhjálmur Bjarnar

Bremerton, Wash.
Rev. G. P. Johnson

Chigago, Ill.
George Hanson

San Diego, Calif.
Mrs. J. K. Steinberg

Seattle, Wash
Rev. and Mrs. Kolbeinn Seimundson
Mrs. Inga E. Johnson

Lincoln, Nebraska
Prof. Paul Schach

Hopple, N. Dak.
Mrs. Laufey Aaland

New Brunswick, N.J.
Prof. Helgi Johnson, Rutgers University Library

Minneapolis, Minn.
G. T. Athelstan
Mrs. Edda Laxdal
Miss Hjördís Bjarnason
Mrs. Margret Arnar

Rochester, Minn.
Thorey J. Sigurjonsdottir, M.D.
S. E. Thorvaldson, M.D.

New Haven, Conn.
Yale University Library

Hickville, L.I., N.Y.
Olaf Helgason

Oceanside, L.I., N.Y.
Andrés Guðmundson

Portland, Oregon
Miss Ollie Gislason

Salinas, Calif.
Prof. Loftur Bjarnason

4. DEILDIR OG SAMBANDSFÉLÖG

The Icelandic Society of New York
Hannes Kjartansson
Jerome Miller
Mrs. Jerome Miller
Miss Halldóra Rútsdóttir
Ludvik Jónsson
Richard Richardson
Mrs. Margrét Rossback
Mrs. Thorey Vogle
Edward Eoulfield
D. Sommerfield
Árni Ólafsson
Capt. Olaf Olsen
Capt. Magnús Norðdahl
Mrs. William Richards
Mrs. Eane Thomson
Mrs. Nanna Kolberg

Deildin „Ísland", Morden, Man.
Forseti
Willie Olafson
Stefán G. Einarson
Ben S. Einarson
Lorry Einarson
Andy Gíslason
Ingi Olafson
Paul Sigurdson
J. B. Johnson
Mrs. J. B. Johnson
Óli Lindal
Mrs. Freda Lindal
Mrs. Willie Ólafson
Willie Ólafson
Jóhann P. Thomasson
Thomas Thomasson
Mrs. Kristín Thomasson
Guðrún Thomasson
Janathan Thomasson

„Brúin", Selkirk, Man.
Forseti
Jack Björnson
Varaforseti
Th. Skagfjörð
Skrifari
Guðrún Vigfússon
Féhirðir
Allie Goodbrandson

TÍMARIT

ÞJÓÐRÆKNISFÉLAGS ÍSLENDINGA

FERTUGASTI OG ÁTTUNDI ÁRGANGUR, 1966

Ritstjórar
GÍSLI JÓNSSON
HARALDUR BESSASON

WINNIPEG, MANITOBA

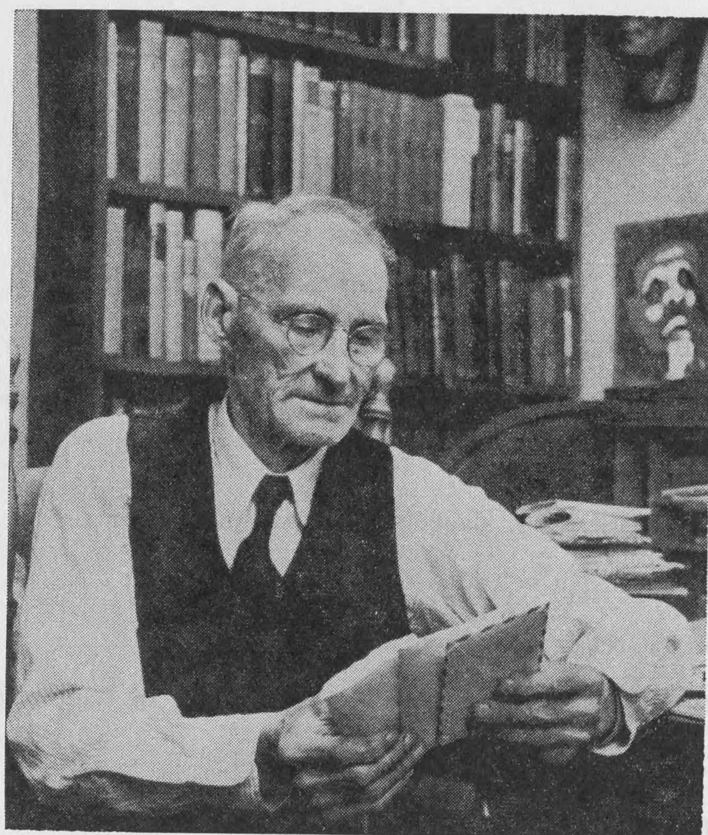
Gefið út af Þjóðræknisfélagi Íslendinga í Vesturheimi

1967

Myndir

PRENTAÐ HJÁ COLUMBIA PRINTERS, WINNIPEG

Efnisyfirlit

Guttormur J. Guttormsson.

DR. RICHARD BECK:

Guttormur J. Guttormsson skáld

Nokkur kveðjuorð.

Falla mínir fornu vinir,
falla traustir ættarhlynir.
Auðn í vorum skáldaskóg.
Hátt þig bar í lundi ljóða,
ljómi þinna kvæðaglóða
bjarma á ættjörð björtum sló.

Þessar ljóðlínur fæddust, þegar mér barst fregnin um andlát Guttorms J. Guttormssonar skálds. Vel má vera, að þær séu ekki mikill skáldskapur; hinu verður ekki á móti mælt, að þær eru sannmæli. En Guttormur lézt, eins og kunnugt er, á sjúkrahúsi í Winnipeg 23. nóv. 1966, rúmum degi eftir að hann varð 88 ára, en hann var fæddur að Víðivöllum í Nýja Íslandi 21. nóv. 1878. Með honum er eigi aðeins að velli fallið svipmikið skáld og merkilegt, heldur einnig sterkur og mjög sérstæður persónuleiki, er lengi mun minnisstæður samtíðarmönnum hans, og þeim lengst, sem kynntust honum mest og bezt.

Hann var, eins og þegar hefir verið sagt, kynborinn sonur Nýja Íslands í Manitoba, fæddur og alinn upp í íslenzku landnámsbyggðinni á þeim slóðum, þegar frumherjarnir háðu þar sína raunaþungu en hetjulegu brautryðjendabaráttu. Fór það að vonum, að bernsku- og æskuumhverfið og hin hörðu kjör, sem foreldrar hans og aðrir Íslendingar áttu þar við að búa framan af árum, orkuðu djúpt á Guttorm og settu varanlegt mark á lífshorf hans og skáldskap.

Sama máli gegnir um menningarlega umhverfið, sem hann ólst upp í, en það var háíslenzkt, í rauninni beint framhald af íslenzkri alþýðumenningu heima á ættjörðinni. Hefði þessu eigi verið þannig farið, hefði Guttormur hvorki orðið eins mikill Íslendingur né heldur eins sérstætt skáld og raun ber vitni. Trúnaðurinn við ætt og erfðir var honum runninn í merg og bein, og er ósjaldan bæði uppistaðan og ívafið í kvæðum hans. Réttilega og viturlega sækir hann að vísu ósjaldan yrkisefni sín í daglega lífið umhverfis sig, en hann fer um þau íslenzkum höndum, ef svo má að orði kveða, bæði um mál og ljóðform. Þannig sver hann sig ótvírætt í ættina til eldri íslenzkra skálda.

„Fjórðungi bregður til fósturs," segir hið fornkveðna. Ætternislega sannaðist það á Guttormi í ríkum mæli. Hann var af traustum og kunnum austfirzkum ættstofni, og foreldrar hans voru bæði prýðilega gefin og bókhneigð. Móðir hans, er var söngelsk og hafði fallega söngrödd, var skáldmælt vel, og faðir hans, er var gæddur snjallri frásagnargáfu, var einnig bæði sönghneigður og listfengur. Sjálfur var Guttormur söngelskur mjög og stofnaði hljómleikaflokka og stjórnaði þeim í Nýja Íslandi og víðar í byggðum Vestur-Íslendinga.

Foreldra sinna, Jóns Guttormssonar og Pálínu Ketilsdóttur, brautryðjendabaráttu þeirra og æskuheimilis síns, hefir Guttormur minnzt sonarlega í ágætri og mjög fróðlegri grein í bókinni **Foreldrar mínir** (Reykjavík

1956). En ungur að aldri missti hann þau bæði og varð því snemma að fara að sjá fyrir sér sjálfur. Vann hann fram eftir árum að margvíslegum störfum, en lengstum ævinnar var hann bóndi, og frá 1911 og til dauðadags bjó hann á föðurleifð sinni, Víðivöllum við Íslendingafljót. Það er því ekki orðum aukið, að hann hafi orðið að hafa skáldskapinn og önnur ritstörf sín í hjáverkum frá tímafrekum og lýjandi skyldustörfunum. Af fyrrgreindum ástæðum má það einnig augljóst vera, að skólaganga Guttorms var af mjög skornum skammti, en hann bætti sér það upp með víðtækum lestri, og átti stórt og merkilegt bókasafn.

Þegar þess er hins vegar gætt, undir hve andvígum skilyrðum Guttormur vann hin bókmenntalegu störf sín, verður það ennþá athyglisverðara og aðdáunarverðara, hve mikið liggur eftir hann af ritstörfum í bundnu máli og óbundnu og hve margt af því bar aðalsmark hins sanna skáldskapar um hugkvæmni, frumleik og málsnilld. Umfangsmest er ljóðagerð hans og hæst náði hann í þeirri skáldskapargrein, en um upptalningu ljóðabóka hans og önnur rit og ritstörf leyfi ég mér að vísa til ritgerðar minnar um hann áttræðan í þessu ársriti 1959.

En skáldskapur Guttorms er eigi aðeins mikill að vöxtum, heldur einnig harla fjölskrúðugur um viðfangsefni, meðferð þeirra og svip. Ljóðagerð hans er, í stuttu máli, ágætlega lýst í þessum orðum Helga Sæmundssonar í grein hans í tilefni af Íslandsferð Guttorms 1963, „Skáldbóndi í heimsókn" (**Alþýðublaðið**, 19. júní 1963):

„Guttormur hugsar iðulega austur um haf í ljóði, en hann yrkir líka oft um fósturjörð sína, Nýja Ísland, og ber henni söguna af karlmannlegri hreinskilni. Kvæði hans um baráttu frumbýlingsáranna þarf varla að kynna, en af þeim ber sennilega Sandy Bar hæst. Guttormur man glöggt þraut foreldra sinna og samferðamanna þeirra heiman af Íslandi. Sjálfur hefir hann átt við fátækt að stríða, unnið hörðum höndum langan dag og verið úti í misjöfnum veðrum. Alls þessa gætir í ljóðum hans, en Guttormur yrkir líka um frjósemd og mildi Kanada, sléttuna, sem hefur brauðfætt hann, vatnið og bjartan morgun, fagurt hádegi og blítt kvöld. Jafnframt eru á skáldhörpu hans strengir, sem túlka fjalladyn, stormaþyt og vatnagang, æsta hríð, dimma nótt og vindbarinn skóg. Ennfremur lýsir hann ógleymanlega daglegum störfum vestur-íslenzka bóndans og einnig á táknrænan hátt, því hann er meistari tvíleikans, þegar honum tekst bezt upp í kvæðum sínum. Þá rís skáldskapur Guttorms eins og fjall af sléttu, og ljóðstíll hans verður í senn sterkur og margþættur. Sá kveðskapur er íslenzkum bókmenntum mikill fengur.

Frásagnir og lýsingar láta Guttormi J. Guttormssyni vel í ljóði, en þó finnst mér kannski mest til um þann skáldskap hans, sem er táknrænn og heimspekilegur. Guttormur er harla ádeilugjarn, en tvíleikur þeirra kvæða hans bjargar þeim blessunarlega oft frá því hlutskipti að vera aðeins hávær áróður. Þess vegna munar um Guttorm, þegar hann fordæmir ranglæti og tekur

málstað smælingja, sem standa höllum fæti.

Loks ber þess að geta, að Guttormur er fyndinn og hnittinn, ef hann vill beita þeirri íþrótt. Ég ætla, að hann sé snjallasta kímniskáld Vestur-Íslendinga eftir Káin, og á þeim glímupalli reynist hann bæði fjölbrögðóttur og harðskeyttur. Þar sameinar hann skemmtilega hugkvæmni og skapríki."

Hér verður ekki farið út í það að rekja efni einstakra kvæða Guttorms, þó meir en verðugt væri. En réttilega leggur Helgi Sæmundsson áherzlu á það í skilningsríkum ummælum sínum um skáldið, hve sterkum böndum hann er tengdur ættjörðinni, Íslandi, og fæðingarsveit sinni og heimahögum í Nýja Íslandi.

Eins og ég hefi sagt annars staðar, sameinar Guttormur þetta tvennt á hinn fágætasta og eftirminnilegasta hátt. Í skáldskap hans renna straumarnir frá hinu landfræðilega og menningarlega umhverfi hans í Canada og áhrifin frá íslenzkum bókmenntum og menningarerfðum saman á mjög merkilegan hátt. Yrkisefni hans eru ósjaldan rammcanadisk, gripin beint úr daglega lífinu umhverfis hann, t. d. í kvæðunum „Býflugnaræktin", „Indíánahátíðin", „Birnirnir" o. fl., en þau eru færð í frábærlega íslenzkan málbúning, bæði um bragarhætti og orðalag, þó að skáldið fari oft eigin götur í þeim efnum, smíði algerlega nýja ljóðhætti og noti orðin í óvenjulegum samböndum til þessa að túlka nýjar hugsanir. Málfar hans er í senn bæði kjarnmikið og rammíslenzkt.

Beint og óbeint hefir þegar verið vikið að lífsskoðun Guttorms, eins og hún lýsir sér í kvæðum hans. Hann greiddi óréttlæti og hverskonar kúgun, óheilindum og yfirborðsmennsku, þung svipuhögg í ádeilum sínum. En lífsskoðun hans var eigi að síður jákvæð. — Víða kemur fram í kvæðum hans djúp og sterk samúð með þeim, sem eiga í vök að verjast og bera skarðan hlut frá lífsins nægtaborði. Enda komst hann svo að orði í merku viðtali við Matthías Jóhannessen ritstjóra (**Morgunblaðið**, 16. júní 1963): „Ég trúi á mannúðarkenningar Krists." Það var kjarninn í hans trúarskoðun. Annars mun honum ekki gert rangt til, þó sagt sé, að hann hafi verið efasemdarmaður, leitandi andi, í trúarefnum.

En upp á Guttorm má hiklaust og afdráttarlaust heimfæra þessi orð hans um Káinn:

Þar er merkur, mætur, heill
maður á bak við kvæðin.

*

Það var íslenzkt haustveður, svalt og bjart, þegar Guttormur var til moldar borinn í Riverton á heimaslóðum sínum. Þegar við ókum af stað þaðan á leið til Winnipeg, varð mér litið í áttina til Sandy Bar, og orð skáldsins úr samnefndu, fögru og frægu, kvæði hans urðu mér að lifandi veruleika:

. . . . . . heiður himinn
hvelfdist yfir Sandy Bar,
himinn, landnám landnemanna
ljómaði yfir Sandy Bar.

Landnámsmaður í ríki andans, sem numið hafði íslenzkum bókmenntum nýtt landnám, hafði horfið á vit feðra sinna í landinu ókunna handan grafar.

RICHARD BECK:

Tvö kvæði úr Noregsferð

FJALLASÝN Í RAUMSDALSFIRÐI

(15. júní 1966)

Hvítir rísa Tröllatindar,
tignir, út við sjónarrönd.
Mildir sofa sumarvindar
sætt og rótt viði dreymna strönd.

Svönum lík í sólarbjarma
sigla ský um loftin há,
mjúkra vængja vefja arma
vanga hlíða og fjöllin blá.

Fjörður lygn í faðmi tinda
fagur speglar dýrðarsýn.
Heimur æðri undramynda
innri sjónum mínum skín.

MORGUNN Í NORÐFIRÐI

(17. júní 1966)

Hér standa fjöll um fornar slóðir vörð,
en fögur vorblóm prýða græna jörð,
og horfa út á himinbláan fjörð.

Um fannkrýnd höfuð leikur geislaglóð,
en glaðir þrestir syngja morgunljóð,
og hamrar taka undir þeirra óð.

Í laufi hvíslar léttur sævarblær,
á lundi skóga gullnum roða slær;
við sólarrisi fjallafossinn hlær.

Hér yngir huga yndisleikans mynd,
með ódauðleikans svip um strönd og tind,
er mótast djúpt í minninganna lind.

HARALDUR BESSASON:

Af blöðum Stephans G. Stephanssonar

I

Þann 28. ágúst 1878 fór fram brúðkaup þeirra Stephans G. Stephanssonar (Stefáns Guðmundssonar) og Helgu Sigríðar Jónsdóttur frá Mjóadal í Bárðardal. Brúðkaupið fór fram í Shawano héraðinu í Norður Wisconsin. Efni Stephans voru þá samkvæmt eigin sögn, „liðugar 160 ekrur afhöggvins furuskógar, kröksettar stórstofnum og sendnar, 12 ekrur hafði ég hreinsað að mestu; allgott íbúðarhús, eftir því sem þar tíðkaðist, og 3 eða 4 nautgripir, og „giftingartollurinn" í peningum, sem séra Páll Þorláksson vildi ekki þiggja, bæði af því, að honum var vel til mín, og svo hins, hann bað mig „að leyfa sér að gera fyrir ekkert fyrsta prestverkið," sem hann gerði fyrir Íslending." (Bréf og ritgerðir IV, 80).

Af framanskráðu má sjá, að vinátta hefir verið með þeim Stephani og séra Páli. Ekki mun þó prestinum hafa þótt Stephan alls kostar leiðitamur í trúmálum og beindi til hans skeyti úr prédikunarstóli fyrir það að hafa líkt Opinberunarbókinni við Gandreið Benedikts Gröndals (Bréf og ritgerðir IV, 96). „En jafngóður var Páll mér eftir sem áður, og aldrei minntumst við á þetta," segir Stephan (s. st.).

Árið 1880 fluttust þeir séra Páll og Stephan til Norður Dakóta, og var Stephan þar í söfnuði séra Páls, þangað til hinn síðarnefndi lézt árið 1882.

Eftir andlát séra Páls Þorlákssonar klofnaði íslenzki söfnuðurinn í Norður Dakóta. Stephan G. fylgdi þeim hlutanum, sem nefndist Parksöfnuður. Hefir hann sjálfur ritað, að sá söfnuður hafi fylgt nýju guðfræðinni. (Bréf og ritg. I, 283).

Á fyrsta ársþingi „Hins evangelíska lútherska kirkjufélags Íslendinga í Vesturheimi", sem efnt var til í Winnipeg vorið 1885, mætti Stephan G. með fjórum öðrum fulltrúum frá Parksöfnuði. Á þinginu komu fram raddir um það að gera Stephan að ritara kirkjufélagsins, en hann baðst undan því embætti. Nokkru síðar sameinuðust íslenzku safnaðarbrotin í Norður Dakóta í einn félagsskap, en ekki gekk Stephan í þann söfnuð né neinn annan söfnuð eftir það.

Heimildir sýna, að á þeim árum, sem hér um ræðir, var talsverð ólga í trúmálum meðal Vestur-Íslendinga. Talað var um rétttrúnað, nýju guðfræðina, frjálshyggju og þar fram eftir götunum. Eins og fyrr greinir, hafði slíkrar ólgu orðið vart meðal Íslendinga í Norður Dakóta við myndun Parksafnaðar. Líklegt er, að arftaki þess safnaðar hafi verið félagsskapur sá, sem Stephan G. Stephansson skipulagði og nefndur var „Hið íslenzka menningarfélag".

Meðal annarra stofnenda þessa félags voru þeir bræður, Magnús og Skafti Brynjólfssynir. Stephan var kjörinn ritari menningarfélagsins og honum falið að rita félaginu stofnskrá (sjá meðfylgjandi mynd).

Saga Hins íslenzka menningarfélags verður ekki rakin hér í smáatriðum, enda er hún mjög kunn. Á það má þó minna, að stofnun félagsins olli talsverðum deilum með þeim séra Jóni Bjarnasyni og Stephani G. Stephanssyni. Félagið starfaði í fimm ár, 1888—1893, en þá höfðu sumir af atkvæðamönnum þess flutzt búferlum frá Norður Dakóta. Eins og kunnugt er fluttist Stephan til Alberta vorið 1889.

Í athugasemd dr. Rögnvalds Péturssonar í Bréfum og ritgerðum IV, 152—153, er þess getið, að menningarfélagið hafi haldið 16 fundi á þeim fimm árum, sem það starfaði. Svo vel vill til, að fundarbók menningarfélagsins hefir varðveitzt með fjórtán fundargerðum innfærðum, en tvær síðustu fundargerðirnar hafa verið lagðar inn í bókina á lausum blöðum og er önnur þeirra skrifuð með blýanti. Forspjall félagsins, lög þess og sjö fyrstu fundargerðirnar hefir Stephan G. skrifað í bókina. Eftir það hafa aðrir menn tekið til við að rita, líkast til Ásgeir Líndal og einhverjir aðrir. Allt það, sem Stephan skrifaði í bókina, er birt hér í heilu lagi. Menningarfélagið hlýtur jafnan að koma við sögu, þar sem að því stóðu áhrifamenn, svo sem Stephan G., sem átti það hlutverk framundan, að verða stórskáld, og Björn Pétursson, sem gerðist forgöngumaður um stofnun fyrsta únitarasafnaðarins meðal Íslendinga í Vesturheimi; var sá söfnuður stofnaður í Winnipeg 1. febrúar 1891. Þess má geta hér, að líkur benda til, að eitthvað af fundargerðum menningarfélagsins hafi týnzt. Ef sá grunur er réttur, hafa fundir félagsins orðið fleiri en 16 alls.

Dómar manna um „Hið íslenzka menningarfélag" hafa verið ærið misjafnir. Eins og ráða má af glefsum úr fundargerningum, geðjaðist ýmsum kirkjunnar mönnum lítt að félaginu, og úr þeirra röðum kom sá dómur, að hér væri á ferðinni „dautt vantrúarfélag", sem ekki væri orðum á eyðandi. Löngu síðar tók merkur sagnfræðingur, dr. Þorkell heitinn Jóhannesson, svo til orða, að það „skyldi enginn efast um það, að bak við orð stofnskrárinnar (þ. e. forspjall menningarfélagsins) felst djúp persónuleg reynsla, uppstigning í andlegum skilningi, sem skipar þeim, sem hana ritar og þeim sem hana játa, á allt annað og hærra þroskastig í andlegum efnum en dæmi verða til fundin meðal bænda og búaliðs á þessum tíma, svo að sögur fari af hér heima eða meðal bænda vestra." (Nordæla 1956, 220).

Ekki má sá, sem þetta ritar, segja neitt um álit sitt á menningarfélaginu né um réttmæti þeirra dóma, sem nú hefir verið til vitnað. Slíkt kynni að jafngilda dómsuppkvaðningu um trúmál, og situr víst ekki á ritstjóra Tímaritsins að gera sig sekan um þess háttar goðgá. Segja má, að í þessum efnum verði hver að dæma fyrir sjálfan sig. Hins vegar má nefna það hér, að menningarfélagið stofnaði gott bókasafn, sem bauð Dakóta Íslendingum upp á kjarn-

góða andans næringu, og víst má aldrei gleyma því, að enginn kvað upp jafnótvíræðan dóm yfir menningarfélaginu og Stephan G. sjálfur gerði löngu eftir brottför sína frá Norður Dakóta. Þegar fyrsta bindið af „Andvökum" kom út árið 1909, var svofelld tileinkun prentuð fremst í bindinu:

Tileinkað Menningarfélags-mönnum í Dakota frá 1889. Þar á eftir fylgir svo ljóðið „Við munum, þó fámenni í flokk okkar stæði," o. s. frv. Í síðustu vísu þessa kvæðis segir svo í annarri línu: „Frá aldrinum tvítugs eg býð ykkur ljóðin." Þorkell Jóhannesson hefir bent á, að hér láti Stephan í það skína, að skáldferill sinn hafi í rauninni hafizt árið 1889 og þess vegna hafi hann átt tvítugsafmæli sem skáld árið, sem Andvökur tóku að birtast í bókarformi. (Nordæla, 218).

Síðast greind tileinkun réttlætir það fullkomlega, þó að ekki kæmi til annað, að gögn þau, sem varða „Hið íslenzka menningarfélag" séu látin koma fyrir sjónir íslenzkra lesenda.

Um fyrirmynd að menningarfélaginu ritaði Stephan þann 30. marz 1888 á þessa leið: „Svona löguð félög hafa verið stofnuð á nokkrum stöðum hér í landi og hafa reynzt vel, þó enn séu þau ung og fámenn. Próf. F. Adler í New York er upphafsmaður þeirra." (Bréf og ritg. IV, 152). Prófessor Felix Adler var fæddur 1851. Hann var prófessor í hebresku og austurlandabókmenntum við Cornell háskólann í Íþöku í New York; síðar kenndi hann félagsfræði og siðfræði við Columbia háskólann. Talið er, að bók Adlers „Creed and Deed", sem kom út árið 1877, hafi haft áhrif á Stephan G. Um það efni hafa ritað þeir Þorkell Jóhannesson og Óskar Halldórsson (Nordæla, 220 og Studia Islandica 19, 1961, 70—74).

Fundargerðir menningarfélagsins sýna, hvað helzt var tekið til umræðu á fundum félagsins. Þær tala og allskýru máli um andleg viðhorf félagsmanna og þeirra, sem voru þeim andstæðir. Þar er og að finna dálitlar upplýsingar um bókakost, sem félagsmenn lásu og ræddu. Er þess að vænta, að þeim fræðimönnum, sem hafa gerzt rýnendur á ljóð Stephans G., kunni að verða eitthvert lið að þeim ábendingum.

Athyglisvert er, að meðferð eða stafsetning á mannanöfnum er talsvert á reiki í fundargerðunum. Svo virðist, að Stephan hafi ekki verið búinn að gera upp við sig, hvort honum bæri að nota einfaldan eða tvöfaldan samhljóðanda í ættarnafni sínu; ritar hann því ýmist Stephanson eða Stephansson. Eins og kunnugt er, sigraði tvöfaldi samhljóðandinn í þessu tilviki. Misræmi af síðast greindu tagi er ekki leiðrétt hér. Þess má og geta, að Stephan notar orðmyndina „gjaldkyri" í stað gjaldkeri. Skal nú ekki orðlengt frekar í þessum kafla um þann næsta, sem hefir að geyma bæði lög og fundargerðir „Hins íslenzka menningarfélags".

II

Lagabálkurinn hefst á blaðsíðu 5 í fundarbók, og er hann þannig:

Lög

1#

Félagið heitir: Hið íslenzka menningarfélag.

Mannúð. Rannsókn. Frelsi.

Stefna félagsins er, að styðja og útbreiða menning og siðferði, það siðferði og þá trú, sem byggð er á reynslu þekking og vísindum. Í staðinn fyrir kirkjulegan flokkadrátt, vill það efla mannúð og bræðralag; í staðinn fyrir íhugunarlausa játning, skynsamlega og óhindraða rannsókn; í staðinn fyrir blinda trú, sjálfstæða sannfæring, og í staðinn fyrir heimsku og hleypidóma, andlegt frelsi og framför, sem engar hömlur séu lagðar á.

Stofnskrá Menningarfélagsins, rituð af Stephani G. Stephanssyni.

2#

Stefna félagsins er ákveðin í einkunnargrein þess hér að framan (sjá mynd). Félagsmenn geta þeir aðeins orðið, sem henni eru samþykkir, undirskrifa lög þessi, eru fullra 16 ára að aldri og hafa fengið meðmæli inntökunefndarinnar.

3#

Hver félagsmaður greiðir eins dollars árstillag, og aukagjald ef svo verður ákveðið. Þó getur inntökunefndin gefið einstaka undanþágu fyrir gildar ástæður, einkum ef einhver félagsmanna flytur burtu, en æskir þó að standa í sambandi við félagið.

4#

Málfrelsi og atkvæðisrétt hefur hver félagsmaður, en kjörgengi aðeins þeir, sem eru 21 árs að aldri.

5#

Ársfund heldur félagið í júnímánuði ár hvert, samkomu hvern almennan hvíldardag, verði því við komið, aukafund þegar nauðsyn krefur.

6#

Ársfundur kýs stjórn félagsins, yfirlítur reikninga þess og atgerðir ið næstliðna ár og gerir þær ályktanir, sem hagur þess heimtar. Á samkomum félagsins verða haldnar tölur, fyrirlestrar og viðræður, samkvæmar stefnu þeirri, sem það hefur tekið sér. Til aukafunda er kallað, ef málefni liggja fyrir, sem fljótlega þurfa að útkljást.

7#

Lögmætur er sá fundur, sem reglulega er boðaður og sjö félagsmenn mæta, nema sé um fjármál að ræða þarf fullur helmingur félagsmanna að vera viðstaddur. Meiri hluti atkvæða á fundi ræður úrslitum, nema öðruvísi sé ákveðið.

8#

Stjórn félagsins er: forseti, gjaldkeri, ritari og þriggja manna inntökunefnd, kosin til árs, og varamenn þeirra.

9#

Forseti stjórnar fundum og boðar þá, kallar aukafund ef sjö félagsmenn æskja, skipar nefndir þær, sem árs starf er falið.

10#

Gjaldkeri tekur móti tillögum félagsmanna og geymir þau, greiðir féð af hendi eftir skriflegum ávísunum forseta og ritara, beggja; hann leggur greinilegan reikning fyrir ársfund og oftar ef heimtað verður; hann heldur bók yfir tekjur og útgjöld félagsins.

11#

Ritari er fundarskrifari og hefur á hendi öll ritstörf félagsins; hann geymir öll þau skjöl og rit, sem félagið felur honum til gæzlu.

12#

Inntökunefndin gefur aðeins þeim meðmæli sitt sem skriflega æskja inntöku í félagið, sem fullnægja skilyrðum þeim sem fram eru tekin í 2. grein. Samhljóða meðmæli allra nefndarmanna þarf til þess að bera megi upp á félagsfundi ósk þess, sem beiðist upptöku í félagið. Tvo þriðjunga allra atkvæða þarf til þess að gerast félagsmaður.

13#

Félagið getur skipt sér í deildir eftir því sem þörf gerist, er standi samt í nánu sambandi sín á milli undir einni aðalstjórn, með því fyrirkomulagi, sem þeim kemur saman um.

14#

Tillög félagsmanna fyrir líðandi fjárhagsár eiga öll að vera greidd fyrir ársfund.

15#

Breyting á þessum lögum verður einungis gerð á ársfundi.

Nöfn félagsmanna (stafsetningu í handriti ritarans er að mestu fylgt hér) Ólaf Olafson, Stephan G. Stephanson, Jonas Hall, Jacob Líndal, S. B. Brynjólfson, Magnús Brynjólfson, Björn Halldórsson, B. Brynjólfsson, Gísli Sæmundson, Arngrímur Jónsson, Magnús Halldórsson, Jón Hjálmarsson, Einar Jónsson, S. Tryggvi Guðmundsson, S. J. Björnson, S. Johnson, H. Thomson, Sigurður Ein-

arsson, B. Blondal, Á. Magnússon, B. Bjarnason, Kristján R. Casper, John Guðmundson, Bjarni Johnson, Tryggvi Palson, Svein Björnson, Bjarni Jóhannsson, Gísli Jóhanneson, Björn Peturson, Jon Jónsson Hrafndal, Sigfus Salomon, Magnús Snowfield, Arni Arnason.

Á bls. 11 í fundarbók er yfirskriftin **Fundargerðir.**

Ekki verður betur séð en að fundargerningar menningarfélagsins árið 1888 hafi allir verið færðir í fundarbók af ritara félagsins, Stephani G. Stephanssyni. Í vissum tilvikum hefir hann þó farið eftir rituðu uppkasti eftir aðra menn, eins og fram kemur í fundargerningum:

I. fundur
haldinn í húsi Stephans G. Stephanssonar 4. febr. 1888.

Skapti Brynjólfsson setti fundinn, hann var því næst kosinn forseti með öllum atkvæðum.

Því næst var rætt um hvert þarflegt væri að hinir frjálslyndari menn meðal Íslendinga hér, sem annaðhvort ekki geta fellt sig við kenningar kirkjunnar eður ímynda sér að játningar og trúarskoðanir séu ekki traustasti grundvöllurinn undir menningu og framförum, stofnuðu félagsskap sín á milli, til trausts og halds gegn ófrelsisanda og fordómum þeirra sem binda vilja huga hvers og eins við kreddur og kirkjusamþykktir, en í stað þess halda uppi frjálsri rannsókn á hverju málefni sem er, allra þeirra manna sem leita sannleikans, allt svo lengi það er gert á skynsamlegan og mannúðlegan hátt.

Allir fundarmenn létu í ljósi að þörf væri á þesskonar félagsskap. Þar næst var í einu hljóði samþykkt að mynda félag undir nafninu „Hið íslenzka menningarfélag“.

Stephani G. Stephansyni var falið af fundinum að semja forspjall, sem tæki fram þessa stefnu félagsins. Þegar hann hafði lokið við frumvarp sitt kaus fundurinn þriggja manna nefnd J. Hall, A. J. Líndal og Magnús Brynjólfsson til að yfirlíta það. Svo var það lagt fyrir fundinn og samþykkt með öllum atkvæðum.

Þá skipaði fundurinn þrjá menn í nefnd: O. Olafson, J. Líndal og S. G. Stephanson til að semja frumvarp til laga fyrir félagið. Sömdu þeir svo nokkrar greinar til bráðabirgða, voru svo þær og forspjallið undirritaðar af sjö mönnum, öllum sem við voru staddir.

Kosnir voru embættismenn fram að næsta ársfundi:

Skapti B. Brynjólfsson formaður, Stephan G. Stephanson skrifari og Olaf Olafson gjaldkeri.

Næsti fundur var ákveðinn til 23. febr. 1888, kl. 10 e. m.

Svo var fundi slitið.

II. fundur
haldinn í húsi B. Brynjólfssonar 23. febr. 1888.

Formaður S. B. Brynjólfson setti fund. Af því að margir voru viðstaddir, sem ekki var kunnugt um félagið, skýrði formaður fundinum frá stofnun þess og stefnu.

Skrifari las upp fyrir fundinum lög félagsins, sem til bráðabirgða voru samin. Voru þau svo undirrituð af öllum fundi því nær 22 mönnum auk stofnendanna.

Samkvæmt ályktan fundarins setti forseti tvær nefndir: Nefnd til að undirbúa fundarsamþykktir: Sv. Björnson, Arngr. Johnson, Einar Jónsson og skrifara. Nefnd til að yfirfara lögin: Ó. Ólafson, S. J. Björnson, J. Líndal, J. Hall, Björn Halldórson.

Fundi var frestað til að gefa nefndunum tíma til að álykta. Eftir stuttan frest kváðust þær hafa lokið við álit sitt og var þá fundur settur aftur.

Nefnd sú er lögin átti að yfirfara skýrði frá að sér hefði verið ómögulegt að lúka því starfi á jafnstuttum tíma og hún hefði nú haft til umráða. Lagði hún svo til að nefnd væri kosin á fundinum til að lúka við lögin. Þessi tillaga var samþykkt. Í nefndina skipaði forseti Ó Ólafson, B. Halldórson, M. Brynjólfson, J. Líndal og skrifara. Ó Ólafson stakk upp á að nefndin aðvari forseta þegar hún hefir lokið við verk sitt, en forseti kveðji þá félagsmenn til fundar, svo lokið verði við lögin á þeim stað og tíma, sem honum virðist hallkvæmast.

Fundarsamþykkta nefndin lagði fram þetta álit:

Við sem kvaddir vorum til að gera uppástungur til fundarsamþykkta ráðum félaginu til að gera eftirfylgjandi ákvarðanir:

1. Að félagsmenn skipti sér í flokka til að lesa og rannsaka ýmsar vísindagreinar, svo sem náttúrusögu, kirkjusögu og hina svo nefndu Comparative Mythology og skáldskap.

2. Hver flokkur fyrir sig taki að sér visst efni, lesi saman og flytji síðan um það fyrirlestur eður ræður á fundum félagsins.

3. Við ráðum fundinum til að kjósa standandi nefnd sem skrifi mönnum í hinum íslenzku nýlendum hér ýmisstaðar, þeim sem líklegir væru að starfa að, mynda samskonar félög í sínu byggðarlagi, sem svo ættu öll að mynda eina heild.

4. Ráðum við fundinum til að kjósa standandi nefnd er sjái um að fá prentað í hinum íslenzku blöðum, það af gerðum félagsins, sem það áliti nauðsynlegt að kæmi fyrir almennings sjónir.

O. Olafson stakk uppá að í staðinn fyrir „kirkjusaga" sé sett trúarbragðasaga. Samþykkt. Sami, að forseti fresti til nákvæmari íhugunar að tilnefna menn í deildirnar, sem álitið gerir ráð fyrir. Samþykkt. Sami, að skrifara sé falið að senda íslenzku blöðunum í Winnipeg stutt yfirlit yfir stofnun fél. og stefnu þess. Samþykkt.

Forseti skýrði frá að hr. Sig. J. Johannesson hefði boðizt til að taka þannig lagaða grein í blað sitt Lögberg, ef sér yrði send hún.

Ályktað var að verja um sinn nokkru af sjóði fél. til bókakaupa. Ályktað var að fela nefnd bókakaupin. Í hana kaus forseti: Ó Ólafson, M. Brynjólfson, B. Blondal.

Uppástunga J. Hall að nefndin skuli sjálfráð að verja svo miklu af sjóði fél. til bókakaupa sem henni þykir þurfa. Samþykkt.

Uppástunga Sveins Bjornsonar að nefndin kaupi bækur aðeins á þremur málum íslenzku, ensku og dönsku. Samþykkt.

Uppástunga J. Líndals að keypt sé skrifbók handa skrifara fél. til að rita í fundargerðir og fleira sem

þurfa kann og sé bókakaupa nefndinni falið að útvega hana. Samþykkt.

Uppástunga J. Líndals að fél. haldi samkomu á Mountain sunnudaginn 11. næst. mán. kl. 2 e. m. Samþykkt.

Fundi slitið.

III. fundur

haldinn á Mountain 2. apríl 1888. Formaður stýrði fundi. Fundargerðirnar frá 4. febr. og 23. febr. lesnar upp og samþykktar.

Skrifari las upp lagafrumvarp nefndarinnar sem það mál hafði til meðferðar. Var það síðan rætt nokkuð. Þar næst var hver einstök grein borin upp sér til samþykkta. 1., 2., 3., 4., 5. og 6. grein samþykktar óbreyttar; 7. grein var samþykkt með viðbótinni „nema sé um fjármál að ræða þarf fullur helmingur félagsmanna að vera viðstaddur.“ 8. grein var samþykkt með viðbótinni „og varamenn þeirra“. 9., 10., 11. og 12. grein voru samþykktar óbreyttar; 13. grein var samþykkt með þeim viðbætir „með því fyrirkomulagi, sem þeim kemur saman um.“ 14. grein var samþykkt óbreytt.

Uppástunga Arngríms Jónssonar að bætt sé við lögin 15. greininni: „Breyting á þessum lögum verður einungis gerð á ársfundi.“ Samþykkt.

Uppástunga að lögin í heild sinni séu samþykkt. Samþykkt.

Ó. Ólafson gaf skýrslu yfir aðgerðir bókakaupa-nefndarinnar. Hún hefði keypt bækur fyrir $13.00 en afslátturinn, hér um bil einn fimmti, stæði enn eftir hjá bóksalanum.

Kosinn var bókavörður Ó. Ólafson. Samþykkt var, að bókaverði sé falið að kaupa þrjár skrifbækur fyrir fél. og borga þær af fél. sjóði. B. Halldórson og Ó. Ólafson voru kosnir til að semja reglur fyrir útlán bóka. Samþykkt var að bókavörður megi lána út bækur áður reglurnar væru samdar.

Varamenn kosnir: B. Halldórson forseti, G. Sæmundson gjaldkeri, Árni Árnason ritari. Í inntökunefnd: B. Halldórson, G. Sæmundson og B. Brynjólfson.

Uppástunga Ó. Ólafson að samkomur séu haldnar aðeins annan hvern sunnudag fyrst um sinn. Samþ. Samþykkt að verja allt að $5.00 til að kaupa fyrir bækur á skandinavísku málunum. Fundi slitið.

IV. fundur

Mountain 15. apríl 1888. Formaður Skapti Brynjólfson stýrði fundi.

Teknir inn í félagið Björn Pétursson og John Hrafndal samkvæmt lögunum. Ólafur Ólafson hélt tölu um **Spiritismus** (andatrú), sem var svo rædd á eftir af Birni Péturssyni, Birni Halldórssyni og ræðumanni. Skrifari las kvæðið „Áraskipti“. Var svo fundi slitið.

V. fundur

Mountain 29. apríl 1888.

Formaður setti fund. Jónas Hall var kosinn skrifari pro. tem.

Uppástunga Ó. Ólafssonar: Ef einhver vill koma hingað með kunningja sinn á fund, má hann það, en ábyrgist þó, að slíkt verði ekki félaginu til baga.

Björn Halldórsson hélt tölu um samband kirkjunnar og félagsins. Ólafur Ólafson talaði um samræmi trúarbragða ýmsra fornþjóða. Fundi slitið.

VI. fundur
Mountain 13. maí.

Formaður stýrði fundi. B. Brynjólfson skrifaði. Í félagið gekk Sigfús Salómon, samkvæmt lögunum. Þvínæst var lesin upp grein sú um félagið, er séra Jón Bjarnason hafði ritað um það í Sameininguna. Var ályktað að reyna að fá inngöngu í Lögberg til að svara. Var B. Brynjólfssyni og skrifara falið að rita svarið, hafa það hógvært og forðast sem mest trúarþras, en halda sér við forspjallið.

VII. fundur
Mountain 10. júní 1888.

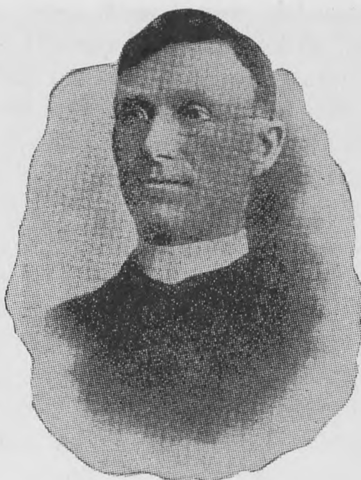
Formaður stýrði fundi. Varaskrifari ritaði. Kosinn var bókavörður og féhirðir í stað Ólafs Ólafssonar, sem var að flytja burt.

Lesið var upp handrit af svari skrifarans til séra Jóns Bjarnasonar, sem sendast átti Lögbergi.

Kosnir voru í nefnd Jacob Líndal, Jónas Hall og skrifari til að hugleiða hvort félaginu myndi fært að gefa út blað.

Þá voru félagsmenn þeir, sem til Calgary ætluðu að flytja, kvaddir með kvæði frá skrifara, ræðum frá formanni, Birni Halldórssyni og fl. og þeim falið að slíta ekki félagsskapinn né yfirgefa hugmyndina þó menn dreifðust. Að síðustu var þeim gefin af fundinum bókin **Bible Myths** úr bókasafni félagsins til minningar. Fundi slitið."

Ekki verður séð, að Stephan G. Stephansson hafi fært fleiri fundargerninga inn í fundarbók menningarfélagsins en þá, sem að framan hafa verið teknir upp. Á ársfundi

Skafti Brynjólfsson.

„Hins íslenzka menningarfélags" 23. júní var Ásgeir Líndal kosinn skrifari, og varð hann því eftirmaður Stephans í því embætti. Fundargerð ársfundar Hins íslenzka menningarfélags 23. júní getur þess, að á þeim fundi hafi Jacob Líndal sagt sig úr félaginu. Formaður, Skafti Brynjólfsson, var endurkjörinn í embætti. Á þessum fundi var mjög um það rætt, hvort menningarfélagsmenn skyldu taka þátt í kappræðufundi, sem lútherska kirkjufélagið hafði boðað til að Mountain aðeins einum degi eftir ársfund menningarfélagsins þar. Segir svo orðrétt í fundarbók:

„Spursmál það, sem ræða átti um á kappræðufundinum var: „Er kirkjan með eða móti frjálsri rannsókn?" — Varð sú niðurstaða, að bezt mundi að sækja fundinn, en þó skyldu menn sjálfráðir, meðan ekki var á félagið skorað, en færi svo voru kosnir til að mæta: Skafti B. Brynjólfsson, Björn Halldórsson, A. Johnson, A. Magnússon."

Þegar hér var komið sögu, má greina, að heldur hefir andað köldu frá sumum í garð menningarfélagsins. Eftirfarandi kafli úr síðast greindum fundargerningi sýnir þetta nokkuð, en þar segir:

„Björn Halldórsson gat þess, að framvegis mundi félaginu verða fyrirboðið skólahúsið á Mountain, sem það þangað til hafði oftast haldið fundi sína í, af skólaráðinu þar. Áður hafði félagið borgað 26 cents fyrir hvern fund, sem það hélt í skólahúsinu, 5 centum meira en önnur félög, sem fengu húsið. Þessu réði meiri hluti skólaráðsins."

Á fundi, sem haldinn var að Lundi, heimili Björns Halldórssonar, þann 22. júlí 1888, var mjög rætt um það, hvort ekki myndi gerlegt fyrir menningarfélagið að hefja útgáfu mánaðarrits. Næsti fundargerningur frá 18. ágúst sama ár sýnir, að útgáfumálið var þá enn á döfinni. Lagði Björn Halldórsson til, að athugaðir yrðu möguleikar á því að fá ritstjóra frá Íslandi til að annast útgáfu væntanlegs rits. Nefndi hann þrjá menn í því sambandi, þá séra Matthías Jochumsson, Jón Ólafsson og Valdimar Ásmundsson. Í ljós kom, að hófanna hafði þegar verið leitað við Valdimar Ásmundsson, en svar hafði ekki borizt frá honum.

Næsti fundur menningarfélagsins var haldinn 12. jan. 1889, og segir þar orðrétt:

„Björn Pétursson hélt fyrirlestur um kraftaverk. Arngrímur Jónsson lagði til að bjóða kirkjufélaginu upp á fund m. fl., en ef kirkjufélagsmenn gætu ekki komið, þá yrði þeim gefinn kostur á að tiltaka tíma. Sami stakk upp á, að nefnd væri kosin. Forseti útnefndi þessa: M. Brynjólfsson, Stephan G. Stephanson, Arngrím Jónsson, Björn Halldórsson, Björn Pétursson."

Hin nýskipaða nefnd lagði til, að menningarfélagið legði aðaláherzlu á mánaðarlegar samkomur, þar sem fyrirlestur yrði haldinn um eitthvert það efni, sem gagnlegt mætti teljast fyrir félagsmenn. Ekki hefir verið mikið um viðræður milli menningarfélagsins og lútherska kirkjufélagsins. Er vikið að þessu í fyrr greindum fundargerningi:

„Í tilefni af áskorun menningarfélagsins til prestanna á kirkjuþinginu næstl. sumar skilst nefndinni svo, að sú áskorun standi enn, . . . því ræður nefndin til að endurtaka hana og á þessum fundi kjósa nefnd manna, sem hafi það mál til meðferðar og hafi þeim starfa lokið fyrir næsta félagsfund. Í nefnd þessa voru kosnir: Stephan G. Stephanson, J. Hall, Ásgeir Líndal."

Á fundi 19. maí 1889 var mjög rætt um bókakaup fyrir félagið. Meðal þeirra bóka, sem afla skyldi, eru nefndar „Kingdoms of Nature", „Childhood of Man" og „Childhood of Religion". Bókarheiti eru tekin stafrétt úr fundargerningi, þó að nokkur vafi leiki á, að þar sé fullkomlega rétt með farið.

Ársfundur menningarfélagsins vorið 1889 var haldinn 14. júní í húsi S. B. Brynjólfssonar. Engar nýjungar mun hafa borið þar á góma né heldur á næsta fundi, sem haldinn var 24. nóv., einnig í húsi B. Brynjólfssonar. Fundargerð þess fundar varð sú hin síðasta, sem færð var inn í gjörðarbók menningarfélagsins. Á lausum blöðum hafa þó varðveitzt

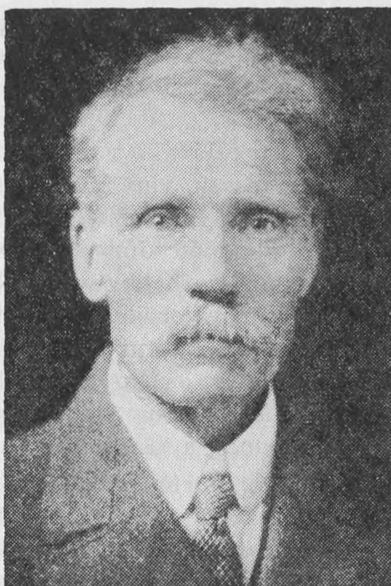
tvær fundargerðir um fundi eftir 1889.

Fundargerð frá 27. júlí 1890 sýnir, að Stephan G. Stephansson sleit ekki sambandi við menningarfélagið eftir að hann fluttist til Alberta vorið 1889. Í téðri fundargerð er frá því skýrt, að Stephen G. Stephenson (þannig ritað í fundargjörð) „hafi æskt eftir að fá Essays & Lectures of Underwood. Uppástunga var gerð og studd að honum sé léð bókin. Samþykkt.“

Síðasta fundargerðin, sem varðveitzt hefir á lausu blaði, er frá ársfundi menningarfélagsins 12. júlí 1891. Sá fundur var haldinn í húsi B. Brynjólfssonar. Á þeim fundi var það kunngert, að menningarfélagið hefði lagt nokkra peningaupphæð til húsbyggingar í Hallson. Einnig var rætt um stuðning við „hið nýja blað sem Jón Ólafson, B. Péturson og B. Halldórson voru nú að stofna.“

Eins og að framan greinir, kom bókin „Bible Myths“ til umræðu á fundum menningarfélagsins. Hér mun átt við bók eftir T. W. Doane. Var hún gefin út tvisvar sinnum af J. W. Bouton í New York árið 1883. Þriðja útgáfa hjá sama félagi birtist árið 1884. Bókin fjallar um samanburðarguðfræði eða samanburð á ýmsum köflum í Nýja og Gamla testamentinu við frásagnir af annars konar trúarbrögðum („a comparison of the Old and New Testament myths and miracles with those of heathen nations of antiquity, considering also their origin and meaning.“).

„Essays & Lectures“ eftir B. F. Underwood var gefin út í New York.

Stephan G. Stephansson.

Útgáfuár er ekki tilgreint í bókinni. Af ýmsum molum aftast í bókinni má þó ráða, að hún hafi ekki birzt síðar en 1877. Bókin skiptist í eftirgreinda þætti: Áhrif kristninnar á heimsmenninguna; Kristindómur og efnishyggja; Hvers virði er frjálshyggja í stað kristindóms; Vísindaleg efnishyggja nútímans, inntak hennar og stefna; Konan í nútíð og fortíð, réttindi hennar og réttindaleysi; Andatrú frá sjónarhóli efnishyggjunnar; Paine, brautryðjandi á sviði stjórnmála og trúmála; Efnishyggja og glæpir; Munu kynslóðir framtíðarinnar trúa á guð? og Glæpir og grimmd kristninnar; Sannfræði Heilagrar ritningar; Hugmyndir okkar um guð; Dómur um frjálshyggjuna.

Eins og áður er að vikið, samþykktu menningarfélagsmenn í Dakóta að senda bók Underwoods vestur til Stephans í Alberta. Bókin fékk þar öruggan samastað, og á

hillu Stephans hefir hún verið lengst af síðan og er enn á þeirri hillu í Háskólabókasafninu í Manitóba.

III

Helgi Stefánsson var fæddur að Arnarvatni við Mývatn 8. júní 1865. Hann var hálfbróðir Jóns Stefánssonar, þess sem varð kunnur undir höfundarnafninu „Þorgils gjallandi". Helgi fluttist til Vesturheims árið 1890; fimm árum síðar kvæntist hann Þuríði Jónsdóttur Sigurðssonar, alþingismanns á Gautlöndum.

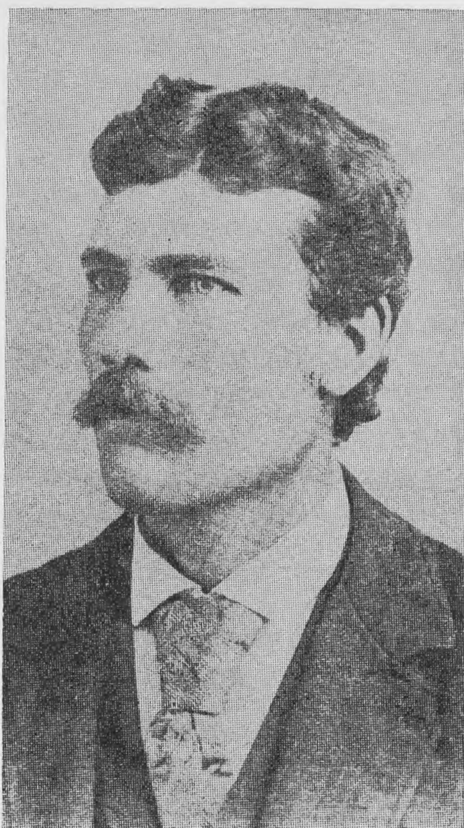
Þau Helgi og Þuríður bjuggu búi sínu í Norður Dakóta til ársins 1905, en það ár fluttust þau vestur til Wynyard í Saskatchewan, og þar andaðist Helgi vorið 1916.

Í „Minningarriti" um Helga Stefánsson, sem vinir hans og stúkubræður í Wynyard gáfu út og prentað var í Wynyard árið 1920, segir svo í formála:

„Þá er Helgi heitinn Stefánsson féll frá, áttu Vestur-Íslendingar á bak að sjá stórmerkum og mikilhæfum manni. Tilfinnanlegast varð þó fráfall hans Wynyard-byggðarbúum. Þar hafði hann dvalið ellefu síðustu æfiárin, svo að sú byggð hafði eðlilega öðrum fremur notið ötullar mannúðarstarfsemi hans, þann tímann."

Í minningarræðu um Helga fórust séra Jakobi Kristinssyni svo orð:

„Helgi var óvenju bráðþroska og bar snemma á gáfum hans og fróðleiksgirni. Var heitasta löngun hans í æsku að ganga menntaveginn. En ekki var um að tala að móður hans væri unnt að styrkja hann til náms. Til þess voru engin efni. Varð hann því að treysta eigin orku. Og með

Helgi Stefánsson.

dugnaði sínum fékk hann því loks áorkað að komast til Reykjavíkur. Mun hann hafa verið þar í undirbúningsskóla og tekið inntökupróf í latínuskólann um vorið. En þá svarf efnaskorturinn svo mjög að honum að enginn kostur var þess að halda áfram. Má geta því nærri, hve þungbært það hefir verið fyrir bráðgáfaðan, skapmikinn og stórhuga æskumann, að líta þær vonir að engu, sem verið höfðu vafalaust eitt af hinu dýrmætasta í öllum æskudraumum hans." (Minningarrit, 7—8).

Í „Helga-erfi", sem Stephan G. orti um Helga Stefánsson látinn og

birt var í áður greindu riti, er meðal annars komizt svo að orði:

Meðan uppi er eikin há,
illt er vöxt að greina,
nið'rí holti heyglu-strá
hæðamörkum leyna.

Helgi Stefánsson var búinn þeim mannkostum, sem Stephan G. hlaut að meta mikils. Æviskeið þessara tveggja manna áttu sér greinilegar hliðstæður; hugur beggja stóð til skólanáms, en fjárhagur leyfði ekki skólagöngu. Hvorugur lét slíkt mótlæti beygja sig, og í stað skólamenntunar létu þessir menn koma sjálfsaga og sjálfsnám. Eins og kunnugt er, dugði sú menntun báðum.

Ekki munu þeir Stephan og Helgi hafa verið nákunnugir, enda bjuggu þeir í fjarska hvor við annan. Í „Bréfum og ritgerðum" Stephans eru engin bréf til Helga. Samt sem áður fóru þó bréf í milli þeirra, og hefir dóttir Helga, Miss Sigurbjörg Stefánsson á Gimli, leyft birtingu eftirfarandi bréfs, sem Stephan skrifaði föður hennar tæpu ári fyrir andlát hins síðar nefnda.

Bæn sú, sem minnzt er á í bréfinu, mun vera eftir séra Jakob Kristinsson, fyrrum prest í Wynyard. Nokkrar línur úr bréfinu hafa því miður máðst út, en sá hlutinn, sem óskaddaður er, hljóðar þannig:

14—7, '15 Box 76
Markerville, Alta.

Góðvinur Helgi.

Ég varð hundvotur í húðarveðrinu í allan morgun, er nú samt búinn að gyrða mig um í þurrar spjarir, en út fer ég ekki aftur fyrr en í kveld til kúasmala-mennskunnar — og „þess geldur þú", ég tek tímann til að rugla svona ráðalaust við þig, til að telja mér sjálfum trú um, að ég hafi efnt að borga bréfið þitt. Mér þótti vænt um að sjá línu frá þér, og bréf þitt var mér velkomið, allt, nema að verða að neita bónar ykkar.

Skilaðu þökk minni til dóttur þinnar fyrir að skrifa um bænina. Sú bæn er fögur og vel kveðin. Maður er nú sjálfur hvorki sálmaskáld né bænrækinn eða jafnvel kristinn, en þekkir samt svo vel þann anda, sem óskirnar renna frá, að maður segir eins og Festus forðum: „Lítið vantar á." Líkt má segja um safnaðarstefnuna ykkar, eins og hún er orðuð þarna. Þar er sneitt fyrir alla kenningar-kergju og góðmennskan ein látin gilda. Aðeins get ég sjálfur ekki einskorðað mig við Krist, af því mér finnst með því sé ég að gera öðrum órétt með að þegja um þeirra nöfn, mönnum, sem jafngóðir vóru víða eða, „Lítið vantaði á." Á þennan hátt er ég fjölgyðismaður. Þá líkar mér vel löngunin um eitthvert samstæði við íslenzku kirkjuna. Það er hlutur sem ég hefi haldið lengi fram, í viðræðum við aðra, þegar minnzt var á þau mál. Mér hefir aldrei dottið í hug, að Íslendingar yrðu heiðnir allir á sama hátt og ég, sízt svo fljótt! Meðan þeir fást við kirkjur og guðfræði, verður þeim íslenzka stefnan eðlilegust og gagnlegust, og líklegust til þess góðs sem í kirkjunni kann að vera. Sannleikurinn er nú: þjóðirnar sníða kirkjurnar og trúna furðu mikið uppí sínar eigin höndur og höfuð, og þrátt fyrir allt hefir ýmsum tekizt þar ver en Íslendingum. Ég vil síður sjá

landa mína skifta um heimatrú sína til ins heimskara, þó ekki sé ég kirkjurækinn. Svo mæli ég það um, að þið hafið vel að verið.

Hér í byggð er kristnin nokkuð sundurleit. Enginn held ég trúi á kirkjufélagið öðruvísi en svo, að það sé mannlegast að vera með því, sökum aflsmunar. Únítarar eru ýmsir, og þykjast góðir af, nema nafninu, þeir skafa það af sér. Nýguðfræðingarnir væru nálega allir, væri það virðulegri deildin, örfáir sem þætti prestur sinn batna við ofurlítinn ýring af andatrú og draumspeki.

Ásmundur Guðmundsson bauð söfnuðinum hérna prest að heiman mjög ódýran, að sagt var, $600.00 fyrir ferð hingað og níu mánaða starf hér. Því kvað hafa verið hafnað, og ekki veit ég, að neinar aðrar prests-ráðstafanir hafi teknar verið. Þó kann það að vera.

Já, það var gott að þú skrifaðir móti þessari eitur-orma og nöðrukyns-rækt á Íslandi, af skemmdarvörgum frá öðrum löndum, eins og t. d. hérum og vatnsrottum. Annar eyðir grænskóg og grasi, hinn fiskum og seiði í ám og vötnum. Ég er hissa hvílík flón greindir menn eru. Ég veit þú hefir haft lag á að segja þetta svo, að þessi hefndargjafa-velvilji framfúsra en óframsýnna manna verður spaugilegur, ekki síður en uppkaup okkar Vestmanna á öllu Íslandi forðum. Sú grein þín var svo hæðilega meinfyndin við hreyknina, að mér var yndi að því. Annars vóru það minningar og smáskrýtlur, hnittin svör manna og þessh. sem mér fannst þú auðugur af, sem ég vildi þú ritaðir upp líka til geymslu. Þú trúir varla, hvílíkt gull mér finnst að hljóti að vera í öllu slíku fyrir menningar-sögumanninn og skáldið, hvenær sem þá ber að ótómum kofum..

Heyrðu, Helgi! . . . . (hér vantar eitthvað í bréfið).

Hér ganga áköf votviðri enn. Framanaf lengi vóru þau aðeins árgæzka. Nú er votlendi vatni flotið og harðvelli jafnvel ógrösugt. Sverfur nærri að ofvöxtur sé að koma í kornstöng, þar sem akrar eru á hávöðum og lægðir verða víst vatnsétnar. Auðvitað gæti bráðkomandi þurrkar bætt mjög úr þessum horfum. Í gærkveldi var ég svo leiður á sullinu, að ég kvað sulluga vísu um það í „gamla stíl“ Jóns Bægisár-skalla og slíkra karla. Ég kveð nú oftast við sjálfan mig, en fyrst ég er að tala við þig núna, er bezt ég hafi vísuna yfir. Hún er svona:

Hrekkja-karl er himinninn,
hreytinn dag og nætur.
Heimurinn allur út-m . . . . .
undan honum grætur.

Maður á að geta gert að gamni sínu, þó að rigni — meðan hægt er að hafa fataskipti.

Ég hafði fyrir löngu ætlað að senda þér línu, og ýmsum fleirum þarna við Wynyard, en það hefir farizt fyrir, og nota ég þó hverja stund, til að éta eða sofa, eða vinna eða skrifa. Þó ekkert fari til spillis af lífinu, er aldrei afgangur.

Ég þakka þér kærlega skemmtunina seinast, og ykkur öllum. Bið að heilsa konu þinni og dóttur, og öllum mínum kunningjum. Ég held þú vitir hverjir þeir eru.

Ekki lét ég konuna vita, að ég væri

að skrifa þér, hún bæði að heilsa svo óhófslega að hefði ekki undan, svo ég hleypi henni ekki inn með kveðjur nema til ykkar.

Vinsamlega,

Stephan G. Stephansson.

IV

Stephan G. Stephansson getur um viðureign þeirra Egils Skallagrímssonar og Eiríks jarls í einu af bréfum sínum til Baldurs Sveinssonar (Bréf og ritgerðir IV, 385). Vel má Stephan hafa hugsað allmjög um það efni, og er ekki örgrannt um, að honum hafi fundizt Egill gera helzt til mikla tilslökun við fjandmann sinn, þegar hann féllst á að kveða „Höfuðlausn", enda var Stephani ekki lagið að slaka á við mótgangsmenn sína. Skoðun Stephans á „Höfuðlausn" kemur glögglega í ljós í vísu, sem hann skrifaði framan á eintak af fyrsta bindinu af Andvökum í virðingar- og þakkar skyni við einhvern vin sinn. Skal nú þessum þáttum lokið með því að tilgreina vísuna, sem líklega hefir orðið útundan í útgáfum. Vísan er gædd sama þrekinu og önnur verk Stephans. Hún er þannig:

Ég játa beint, að þér í þínu sæti
ég þrengra gerði um Arinbjarnar rausn,
því konungs reiði ort ég að mér gæti,
en aldrei kvæði ég „Blóðöx": Höfuðlausn.
Og hefðir þú ei hrakið svölu úr vígi
sem hávær glapti kvæðin seinvirkings:
Ég hefði sjálfur sökkt þeim — kannske í dýi —
ei sótt um styrk að reiða slíkt til þings.

Í samræmi við samþykkt stjórnarnefndar Þjóðræknisfélagsins hefir Tímaritið nú verið stytt verulega. Af þessu leiddi að fella varð niður hina fróðlegu þætti dr. Richard Becks, þ. e. **Helztu atburðir** og **Mannalát**, en þættir þessir hafa birzt í Tímaritinu um mörg undanfarandi ár. Vitaskuld er það okkur hryggðarefni að þurfa að lækka seglin, en hjá því varð þó ekki komizt.

Ritstj.

Dr. RICHARD BECK:

Arfleifð og eggjan

Ræða flutt við hátíðarguðsþjónustu í Fyrstu lútersku kirkju í Winnipeg, 14. febrúar 1965, í tilefni af setningu 46. ársþings Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi næsta morgun.

Minnugur hins sérstaka tilefnis þessarar guðsþjónustu, hefi ég valið mér að umræðuefni: „Arfleifð og eggjan", og verða mér í því sambandi ofarlega í huga upphafsorðin í einum hinna andríku sálma séra Matthíasar Jochumssonar, er hann orti á þúsund ára afmæli landnáms Íslands árið 1874:

Feðra' og mæðra minnast hjörtu klökk,
minningin er forðabúr hins sanna.

Mér er nær að halda, að oss Íslendingum verði stundum svo starsýnt á smæð þjóðar vorrar, hvað þá á þá staðreynd, hversu lítið brot vér erum af þeim þjóðum, sem vér dveljum með, að oss gleymist það, að vér erum stórauðugir í menningarlegum skilningi talað. Vér erum, svo er fyrir að þakka, arfþegar mikilvægrar og margþættrar þjóðmenningar: tungu, sögu og bókmennta, trúar- og hugsjónaarfs, sem allt er stórum verðmætara en silfur eða gull eða dýrir steinar. Sterk og sönn er áminningin í þessu erindi úr Alþingishátíðarljóðum Davíðs skálds Stefánssonar frá Fagraskógi:

Því lifir þjóðin,
að þraut ei ljóðin,
átti fjöll fögur
og fornar sögur,
mælt á máli,
sem er máttugra stáli,
geymdi goðhreysti
og guði treysti.

Hér bregður skáldið upp í fáum en markvissum orðum glöggri mynd af því, hve margþætt hún er, hin íslenzka menningararfleifð vor; svo mörgum þáttum er hún slungin, að ég tek aðeins til athugunar í þessari ræðu minni einn meginþátt þeirrar dýrmætu arfleifðar: **sálma vora og andleg ljóð.**

Mikil gæfa er það oss Íslendingum að eiga önnur eins trúarskáld og þá séra Hallgrím Pétursson og séra Matthías Jochumsson, að nefnd séu þau tvö skáld vor, sem flestir munu verða sammála um, að hæst beri á því sviði við himin íslenzkrar trúarsögu, að ógleymdum öðrum eins snillingi og séra Valdimar Briem er í fjölmörgum sálmum sínum, trúarheitum, andríkum og fögrum. Þurfa menn ekki annað en blaða í nýju íslenzku sálmabókinni til þess að sannfærast um það, hve mikla þakkarskuld kirkja vor og þjóð eiga honum að gjalda fyrir sálma hans, sem eru allt í senn: gleðjandi, bætandi og göfgandi. Og auðvitað hefir þjóð vor, góðu heilli, átt mörg önnur merkileg sálmaskáld en höfuðklerkana

þrjá, sem hér hafa verið taldir. Hann er mikill, bæði að fyrirferð og innihaldi, skerfurinn hans Helga Hálfdanarsonar prestaskólastjóra, til íslenzku sálmabókarinnar, frumortir sálmar og þýddir. Þar fara saman trúarhiti og innileiiki tilfinninganna, sem snerta djúpa strengi sálarinnar.

Af íslenzkum samtíðarskáldum vorum mun Valdimar V. Snævarr skólastjóri hafa orðið kunnastur sem sálmaskáld, og ekki sízt fyrir hinn hjartaheita og yndislega sálm sinn, sem hefst á versinu: „Þú Kristur, ástvin alls, sem lifir, ert enn á meðal vor.“ Séra Friðrik Friðriksson, hinn ástsæli æskulýðsleiðtogi, á einnig marga fagra frumsamda og þýdda sálma í sálmabókinni íslenzku.

Í stórbrotnu og snilldarlegu kvæði sínu, sem séra Mattrías orti á sínum tíma til Vestur-Íslendinga, kemst hann svo að orði:

Hallgrímur kvað í heljar nauðum
heilaga glóð í freðnar þjóðir.

Hér er bæði brugðið birtu á örlagaþunga ævi séra Hallgríms og jafnframt, á ógleymanlegan hátt, minnt á ómetanlegt gildi sálma hans, og þá sérstaklega **Passíusálmana**, fyrir íslenzku þjóðina. Hver fær mælt það eða metið, hver lífsins lind þeir voru henni öldum saman, kynslóð eftir kynslóð, og þá mest, þegar hún átti við þyngstu hörmungar að stríða? Nei, skuldin við séra Hallgrím er þess eðlis, að hún verður aldrei fullmetin. Vér getum aðeins tekið heitum huga undir þakkaróð séra Matthíasar og vottað séra Hallgrími helga og klökka og margra alda gróna ástarþökk vora. En milli séra Hallgríms og séra Matthíasar liggja sterkir þræðir andlega og trúarlega, og kvæðið dásamlega, sem ég vitnaði til, tengir þá órjúfanlega saman um ókomna tíð í bókmenntum og hugum Íslendinga.

Sjálfur var séra Matthías svo frábært trúar- og sálmaskáld, þegar hann flaug hæst á vængjum innblásturs og andríkis, að hann á sér fáa jafningja, einnig utan Íslands stranda. Sannarlega nær hann háum tónum og frumlegum í nýárssálminum sínum, sem hefst með þessu háskáldlega og áhrifamikla versi:

Aftur að sólunni sveigir
nú heimskautið kalda:
sonurinn týndur í átthagann
girnist að halda.
Sólnanna sól,
sál vor er reikandi hjól,
snú þú oss, Alfaðir alda.

Og hvílík er ekki fegurðin og sambærilegt andríkið í þessum alkunnu versum úr öðrum nýárssálmi hans:

Hann heyrir stormsins hörpuslátt,
hann heyrir barnsins andardrátt,
hann heyrir sínum himni frá
hvert hjartaslag þitt jörðu á.

Í hendi Guðs er hver ein tíð,
í hendi Guðs er allt vort stríð,
hið minnsta happ, hið mesta fár,
hið mikla djúp, hið litla tár.

Það er eigi aðeins í fögrum og tilkomumiklum sálmum séra Matthíasar, frumsömdum og þýddum, sem bjargföst guðstrúin er hin djúpa undiralda, já, sterkasti og hljómmesti strengurinn, heldur einnig í mörgum öðrum kvæðum hans, og um annað fram í erfiljóðum hans, að náttúrulýsingum hans ógleymdum. Í kvæði sínu um Dettifoss lýsir

hann reginafli og hamförum fossins á stórbrotinn hátt, en svo kemur hann auga á regnbogann, friðarbogann, sem glitrar í fossúðanum, og þá hefir hann upp raust sína, rödd hins óbifanlega trúartrausts, og segir:

Hert þig, Heljar-bleikur,
hræða skaltu ei mig:
Guðdómsgeislinn leikur
gegnum sjálfan þig.

Vissulega má því heimfæra upp á séra Matthías sem trúarskáld fleyg orð sjálfs hans um séra Hallgrím Pétursson:

Hér er guðlegt skáld,
er svo vel söng,
að sólin skein
í gegnum dauðans göng.

En það eru eigi aðeins þau skáld vor, sem hafa áunnið sér virðulegt sálmaskáldsheitið, er ort hafa sálma og önnur andleg ljóð. Mörg helztu skáld vor Íslendinga, sem kunnust eru fyrir skáldskap sinn á öðrum sviðum, hafa einnig lagt sinn skerf til sálma vorra og andlegra ljóða. Nærtækt dæmi þess er sálmurinn andríki og fagri, „Þú, Guð, ríkir hátt yfir hverfleikans straum“, eftir Steingrím Thorsteinsson, sem sunginn var í byrjun þessarar guðsþjónustu, og margir fleiri frumsamdir og þýddir sálmar hans í íslenzku sálmabókinni.

Fagrir og hjartnæmir eru þeir einnig sálmarnir tveir, sem Jón Magnússon á í sálmabókinni. Sannleikurinn er sá, að ekki hefir, mér vitanlega, fegri eða áhrifameiri sjómannasálmur verið ortur á íslenzka tungu en sálmurinn „Líknargjafinn þjáðra þjóða, þú, sem kyrrir vind og sjó“. Og svo kemur þetta dásamlega vers:

Föðurland vort hálft er hafið,
helgað þúsund feðra dáð.
Þangað lífsbjörg þjóðin sótti,
þar mun verða stríðið háð.
Yfir logn og banabylgju
bjarmi skín af Drottins náð.
Föðurland vort hálft er hafið,
hetjulífi' og dauða skráð.

Nýlega var að verðugu hátíðlegt haldið aldarafmæli öndvegisskáldsins Einars Benediktssonar. Hann var mikill hugsuður, eigi síður en stórskáld, glímdi í mörgum stórbrotnustu kvæðum sínum við dýpstu rök tilverunnar í leit sinni að eilífum sannindum. Fyrir því eru góðar heimildir, að Benedikt Sveinsson, hinn mikli stjórnmálaskörungur, hafi einhverju sinni sagt við Einar son sinn: „Enginn verður verulegt skáld, nema hann sé trúaður maður.“ Hvort sem Einar hefir lagt sér þessi orð föður síns á hjarta eða eigi, þá bera kvæði hans því órækan vott, að hann hefir verið mikill trúmaður. Tveir sálmar hans eru í íslenzku sálmabókinni, og er þetta síðasta vers annars þeirra:

Af eilífðar ljósi bjarma ber,
sem brautina þungu greiðir.
Vort líf, sem svo stutt og stopult er,
það stefnir á æðri leiðir.
Og upphiminn fegri en augað sér
mót öllum oss faðminn breiðir.

En glöggskygnni Einars á innsta kjarna trúarinnar lýsir sér fagurlega í lokaerindinu í kvæði hans „Hnattasund“:

Hafknörrinn glæsti og fjörunnar flak
fljóta bæði. Trú þú og vak.

Marmaranshöll er sem moldarhrúga.
Musteri guðs eru hjörtun, sem trúa,
þó hafi þau ei yfir höfði þak.

Davíð Stefánsson, þjóðskáldið frá Fagraskógi, sem Íslendingar beggja megin hafsins fylgdu til grafar fyrir stuttu síðan, í tákrænum skilningi talað, lagði einnig mikinn og varanlegan skerf til andlegra ljóða vorra og sálma. Það er engin tilviljun, að hinu innblásna ávarpi úr Alþingishátíðarljóðum hans, „Þú mikli, eilífi andi, sem í öllu og alls staðar býrð“, er skipað til rúms næst eftir sjálfan þjóðsálminn „Ó, Guð vors lands“ í sálmabókinni nýju. Að sjálfsögðu er þar að finna hinn undurfagra föstusálm Davíðs: „Ég kveiki á kertum mínum við krossins helga tré“. Auðmýkt andans, andríki og trúartraust, renna í einn farveg í þessum yndislega sálmi, er nær hámarki sínu í síðasta versi hans:

Ég fell að fótum þínum
og faðma lífsins tré.
Með innri augum mínum
ég undur mikil sé.
Þú stýrir vorsins veldi
og verndar hverja rós.
Frá þínum ástareldi
fá allir heimar ljós.

En Davíð minnist þess jafnframt, að frá Föstudeginum langa liggur leiðin til páskanna. Í kvæðabók hans **Í dögun** er stórbrotið kvæði, sem nefnist „Um páskaleytið“. Þar kemur fram á mjög eftirtektarverðan hátt djúpur skilningur skáldsins á krossferð mannsins til hinnar æðstu þróunar, eins og hann orðar það eftirminnilega í upphafserindinu:

Frá vöggunni liggur
leiðin er þar að kemur
um leiti og hæðir,
fram hjá krossunum þremur.
Menn verða að fara,
þó víða sé urð og klungur,
og vaða árnar,
þó straumurinn sé þungur.

En svo eru þeir, sem ekki eiga hug til þess að hefja krossgönguna, þótt hinir séu fleiri, er þola þá raun og verða fyrir það meiri menn og betri. Hvorum tveggja lýsir skáldið í næsta erindi kvæðisins:

Til er að heiglar
hendi sér í fossinn,
hyggi það minni raun
en nálgast krossinn.
En þó eru hinir
þúsund sinnum fleiri,
sem þjáningin gerir
vitrari og meiri.

Davíð veit og skilur, að lífi voru mannanna barna er nú einu sinni þannig farið, ef vér horfumst í augu við veruleikann, að í beinum sem táknrænum skilningi er það laukrétt, er hann segir í fyrrnefndu kvæði sínu:

Að baki páska
er föstudagurinn langi.

Vissulega er hann mikill og dýrmætur, já, með öllu ómetanlegur, arfurinn, sem vér Íslendingar höfum hlotið að eign í sálmum vorum og andlegum ljóðum, og er það þó eigi nema einn þáttur, mikilvægur að vísu, í hinum menningarlega arfi vorum. En það fylgir því ábyrgð að vera til slíks arfs borinn. „Ættgöfgi skuldbindur,“ segir gamalt spak-

mæli, og má vel á það minna í þessu sambandi.

Í menningararfi vorum felast eigi aðeins lífræn og varanleg andleg verðmæti. Í þeim arfi felst einnig eggjan til dáða. Vér ættum að kosta kapps um það með öllum hætti að varðveita þann arf sem allra bezt og sem allra lengst. Tileinka oss sjálfum, í fyrsta lagi, og í sem ríkustum mæli, hið fegursta og bezta í þeim arfi; og gera hann, í öðru lagi, sem ávaxtaríkastan í félagslífi voru og starfi sem Íslendingar. Með þeim hætti greiðum við ættjörðinni maklega þakkarskuld og höldum tengslum við ættþjóðina, og samtímis gjöldum við sjálfsagða þegnskuld vora við kjörland vort á sem skynsamlegastan, drengilegastan og varanlegastan hátt.

Ég hefi sérstaklega minnt á þann mikla og dýrmæta fjársjóð, sem vér Íslendingar eigum í sálmum vorum og andlegum ljóðum, og jafnframt, beint og óbeint, dregið athyglina að þeim ódauðlegu trúarsannindum, siðferðislegum boðskap og lífsspeki, sem búa í þeim sálmum vorum og ljóðum.

Fyrir allmörgum árum beindi tímaritið **Eimreiðin** þessari spurningu til lesenda sinna: „Hvað vantar íslenzku þjóðina mest?“ Guðmundur skáld Friðjónsson svaraði þeirri spurningu meðal annars á þessa leið:

Trú, sem fjöll flytji
og farartálma
Þránd úr þjóðgötu;
trú, er sólseturs
silfurnámu
metur sem morgun gull.

— — —

Brestur borgara,
bændur, forkólfa,
lífsins lýsigull —
eldmóð eilífrar
íturhyggju
konungs, er krossinn bar.

Vissulega taka þessi áminningarorð skáldsins einnig til vor Íslendinga hér í álfu, já, og til annarra þjóða víðsvegar um heim, mættu þau tímabæru orð ná eyrum þeirra. Og í þessum erindum skáldsins felst í rauninni kjarni þess, sem ég hefi viljað segja hér í kvöld. Orð skáldsins minna oss á það, hver sigurmáttur trúin er í allri viðleitni til eflingar góðum og göfugum málstað. Orð hans draga ennfremur athygli vora að því, að oss sé það hollt, að kunna að meta dýrmætan arf liðinnar tíðar, jafnframt því sem vér berum í brjósti heilhuga framtíðartrú. Að lokum minnir skáldið oss á það, að umfram allt sé oss brýnust þörf á því að tileinka oss í sem allra ríkustum mæli hugarfar Krists og kærleiksboðskap hans.

Um leið og ég bið blessunar löndunum, sem vér búum í hér í álfu, og ættlandinu við yzta haf, geri ég að mínum orðum hjartheit bænarmál Davíðs Stefánssonar í kvæði hans „Þorsti“:

Gef mér þorstann, heilagt hungur,
hróp, sem til þín berst,
staf, sem björg og kletta klýfur,
kraft, sem þokutjöldin rýfur,
eld, sem ísnum verst.
Græð þú hugans sviðnu sanda,
svala hverjum þyrstum anda.
Bein þú leið að brunnum þínum
börnum allra landa.

HRUND SKÚLASON:

Úr dagbókum J. M. Bjarnasonar

Það er erfitt að lesa dagbækur liðinna manna án þess að finna til blygðunarsemi. Það er eins og að verið sé að hnýsast í helgidóm, sem persónunni einni er viðkomandi, því við lesturinn kemur fram styrkur eða veikleiki mannsins.

Það er almennings álit að dagbækur skálda og merkismanna sé eign samtíðarinnar, og ugglaust veita þær aukinn skilning á verkum persónunnar, sem skapaði þær.

Dagbækur J. Magnúsar Bjarnasonar sýna hugsjóna- og tilfinningamanninn, góðmennið, sem engan vill særa eða lasta, og Íslendinginn sem ætíð ber heiður þjóðar sinnar fyrir brjósti — manninn, sem barðist við heilsuleysi og fjárhagserfiðleika, en varð samt mikils metinn höfundur.

Hann var landnámsmaður og kennari í Geysisbyggð frá 1894—1903, og byrjar þar að skrifa dagbækur sínar. Þeir sem kunnugir eru fyrstu landnámsárunum í Geysir vita, hvaða erfiðleika heilsulítill maður átti við að etja.

Ég heyrði oft minnzt á J. M. B., og aldrei heyrði ég nokkurn lastmæla honum. Allir höfðu sömu sögu að segja: „Hann var góður maður og góður kennari."

Ég hef ákveðið að taka hér upp nokkra dagbókarkafla eftir Jóhann í þeirri röð sem þeir eru ritaðir. Dagatal set ég ekki nema í einstaka tilfelli, eða þar sem það hefir sérstaka þýðingu. Báðar dagbækurnar eru

Jóhann Magnús Bjarnason.

skrifaðar milli 1. nóv. 1902 og 24. nóv. 1924. Því miður vantar dagbók III.

Ekki verður hægt að taka nema fáein sýnishorn í þessa grein og víða er látið nægja að taka nokkrar setningar úr heillar blaðsíðu grein.

Höfundi farast svo orð:

„Dagbókin mín I. — Ég átti dagbók, sem ég byrjaði að rita í haustið 1890, en sú bók er glötuð."

Á titilblaði bókanna er þetta skrifað: „Vini mínum og velgerðarmanni Árna G. Eggertson K. C., tileinka ég Dagbækurnar mínar með virðingu og þakklæti. J. M. B. Hinumegin á

blaðinu: „Ég vil segja með Þorsteini Erlingssyni:

„Mig langar að sá enga lýgi þar finni,
sem lokar að síðustu bókinni
minni“.“

Eftir að kynnast dagbókum skáldsins efast ég ekki um að honum verði að ósk sinni:

1. nóv. 1902. „Í dag er ég búinn að kenna í 13 ár. Ég er orðinn þreyttur — ég vil segja lamaður. Ekkert fer eins illa með taugakerfið sem kennsla við barnaskóla . . . þó veit ég, að mér mundi leiðast annað starf.

Ég heyri sagt að annar þáttur sögunnar minnar sé kominn hingað vestur. — Ég á við söguna „Eiríkur Hansson“. Þorsteinn Erlingsson ritaði mjög góðan dóm um fyrsta þáttinn. Hvað skyldi hann segja um þennan þátt? . . . verði þriðji þátturinn álitinn lakari en hinir fyrri, skal ég alveg hætta að semja skáldsögur.

Með köflum efa ég að Íslendingar, yfir höfuð, hafi vit á skáldsögum. Mörgum þykir það skemmtilegast, sem mér sjálfum þykir lakast. . . .

Ég held því nú fram að Einar sé meira söguskáld en Gestur heitinn Pálsson var, og þó hef ég stundum álitið það ganga guðlasti næst að taka nokkurt íslenzkt söguskáld fram yfir Gest Pálsson.

Ég var að lesa Bessa-bréfin mín í gær . . . þau voru tólf alls, en aðeins sjö komu út. . . . Formaður prentfélags Heimskringlu aftók að meira af þeim kæmi út. Hann áleit þau vera argasta bull. Ég held næstum því að maðurinn hafi rétt fyrir sér í því.“

Ég grúskaði svolítið í þessum bréfum, og bull eru þau ekki. En hugsjónamaðurinn og þjóðfélagið eru ekki ætíð sammála:

„Þrjár smásögur eftir mig birtust í Heimskringlu haustið 1891. . . . „John Johnson Nr. 1—18“ er að mínu áliti skást. Ég man hvað Jón nokkur í Winnipeg varð reiður við mig útaf þeirri sögu.

Smásagan „Hjónadjöfullinn“ birtist í Heimskr. haustið 1895. Þeirri sögu var almennt vel tekið, svo mér lá við að segja eins og Byron: „Ég vaknaði einn morgun og fann að ég var orðinn frægur.“

Sagan „Svikin“ (eftir mig) birtist í Lögbergi vorið 1897 (18. marz). Tvær eða þrjár konur í Wpg. tóku þá sögu til sín og urðu reiðar mjög. . . . Það er eftirtektarvert hversu gjarnt sumu fólki hefir verið að drótta því að mér, að ég tæki vissar lifandi persónur til fyrirmyndar, þegar ég ritaði sögur, og þó veit hamingjan, að ég hef ætíð varazt af fremsta megni að meiða nokkra lifandi persónu með sögum mínum.

Ég fékk bréf frá Hirti mínum Leó í dag. Hann las annan þátt af Eiríki Hanssyni. Hann segir að kaflinn um Braddon sé meistaraverk. . . . Hjörtur Leó verður að minni hyggju eitt með mestu skáldum Íslendinga; hann hefir það sem enskurinn kallar „powerful intellect.“ Kvæðið hans „Til dauðans“ er það kraftmesta kvæði (eða því sem næst), sem ort hefir verið á íslenzku í Vesturheimi. Enginn yrkir nú eins vel og Hjörtur hér vestan hafs, nema Stephan G. Stephansson.

Í dag voru mér gefin ljóðmæli mín í skrautbandi. Ég las eintak af 11. þætti Eiríks sögu Hanssonar. Tvær slæmar prentvillur hefi ég orðið var við.... Ég þyrfti að rita skýringar við þenna þátt.

Mr. E. E. Best (Inspector of schools) kom hingað í Geysisskóla í okt. Hann var ánægður með kennsluna.... Hitti Mr. Best á ný á kennarafundi á Hnausum.... Þá lét hann mig heyra kvæði Whittiers um Robert Burns, og við grétum báðir yfir kvæðinu. Maðurinn er í innsta eðli sínu skáld í fremstu röð. Hann skildi mig (en þekkti mig ekki — skildi mig það augnablik) og ég varð var við hann vildi mér vel. Skólaumsjónarmenn í Manitóbafylki eru allir ágætismenn; þó ber Alex McIntyre af þeim öllum... hann var kennari minn 1900... ég mun aldrei gleyma þeim manni.

Ég hef orðið var við að yngra fólkinu líkar vel annar þáttur Eiríks Hanssonar, en hinu eldra líkar hann ekki eins vel.

Hví er Undína (Helga Baldvinsdóttir) hætt að senda blöðunum kvæði? Hún er þó fremst allra íslenzkra kvenna, sem fengizt hafa við ljóðagerð. Ég hef oft fellt tár yfir „Kjallara-plöntunni hennar“....

6. des. 1902. — Í kveld var sjónleikur eftir mig leikinn að Hnausum í Breiðuvík.... Ég gekk heim frá Hnausum í nótt. Sofnaði í morgun kl. 6... ég hef það sem menn kalla „timburmenn“ alveg eins og ég hefði drukkið mig fullan af whisky. Ég má ekki nú orðið vaka fram yfir miðnætti.

Kristveig Metúsalemsdóttir las í dag handritið af þriðja þætti Eiríks sögu Hanssonar.... Hún og allir er lesið hafa alla söguna segja að hann sé beztur. Samt hef ég sterka löngun til að brenna hann og hætta öllum skáldskap.

Hjörtur Leó álítur að „Eiríkur Hansson“ hafi eyðilagt heilsu mína. ... getur verið, því ég vann að honum þegar ég átti að sofa. En — „there is pleasure in poetic pains.“

Haustið 1900 voru mér sendar tvær vísur frá Íslandi... undir ritað var **G. E.** Vísurnar eru þessar:

„Þín eru ljóðin ljúf og hrein
þau líða í hjarta mitt inn;
þau mýkja sár og sollin mein,
og svæfa' oss með tárvota kinn.

Þau eru blíð — svo barnslegt mál,
þau beina' oss á kærleikans braut,
þau eru fædd í sannri sál,
er sorgmæddra græða vill þraut.“

... Ég vildi gefa mikið til þess að vita með vissu hver höfundurinn er.

Ég hef lesið ritdóm Einars Hjörleifssonar um I. og II. þátt E. H. Yfir höfuð er ritdómurinn góður og gerir bókinni mikið gagn.... Hann er mjög á móti íslenzkunni í bókinni... Samt segir hann: „Jafn illa og hann kann íslenzku, er miklu meira fjör í hans máli og tilþrif ólíku sterkari en í íslenzku margra manna, sem rita margtfalt hreinna mál...“

Jólatré reist í skólahúsinu . . . börnin gefa mér ætíð einhverja góða gjöf um jólin. En hvað gef ég þeim í staðinn?

Í tímaritinu „Freyju“ er mynd af mér; og myndin má heita hræðileg. ... ég hef verið mjög þunglyndur

síðan blaðið kom, bara vegna myndarinnar.

Bréf fékk ég í dag frá S. G. Stephanssyni.... Hann spáir vel fyrir Eiríki mínum Hanssyni....

Jan. 1903. — Ég sendi G. M. Thompson „Skógbúaslag" í dag. Thompson vill endilega fá mynd af mér til að birta í „Svövu". Slík fásinna sé fjarri mér! „Brennt barn forðast eldinn."

17. febr. 1903. — Ég hef legið rúmfastur í hálfan mánuð, og var ekki hugað líf.

Séra Runólfur kom hér í kveld; hann vill að dr. Ólafur Björnson sé fenginn til að koma til mín.... það sem mér er nauðsynlegast er hvíld og ró.... Ég hef unnið að ritstörfum þegar ég hef átt að hvílast.... Ég hef drukkið kaffi meira en góðu hófi hefir gegnt, og ég hef reykt tóbak um of. Hjörtur Leó sagði að ég væri „nautnar maður mikill." Ég held það sé satt."

Hér á eftir byrjar hann að rekja æviferil sinn. Það er langt mál og tek ég því aðeins setningar og kafla hér og þar:

„... Foreldrar mínir fluttust til Nýja Skotlands sumarið 1875.... Ég gekk á skóla í Mooselands-nýlendunni í þrjú ár.... Árið 1881 kynntist ég Löllu Margaret McMillan. Um það leyti byrjaði ég að yrkja og semja smá leikrit, sem ég eyðilagði jafnóðum.... Ég kom til Winnipeg 1882.... Haustið 1886 kynntist ég G. A. Elliot lögfræðing. Hann hvatti mig til að ganga á skóla og styrkti mig í peningalegu tilliti.... 11. maí 1887 giftist ég Guðrúnu Hjörleifsdóttur... við vorum gefin saman í hjónaband af enskum presti í Pembina, N.-Dakóta.... Sumarið 1887 vann ég að ýmsum skrifstofustörfum hjá Frímann B. Anderson . . . hann sagði mér að ég væri efni í skáld.

Haustið 1889 flutti ég til Nýja Íslands og kenndi við skólann í Árnesi um veturinn.... Vorið 1890 flutti ég aftur til Wpg.... Þar kynntist ég Einari Hjörleifssyni, Jóni Ólafssyni og Gesti Pálssyni.... Einu sinni spurði ég Gest, hvert af ritverkum hans honum þætti vænst um. Hann sagði að sér þætti vænst um „Hans Vöggur" og „Vordraum". Hann sagði að Vordraumur væri það bezta, sem hann hefði skrifað.

Síðast þegar ég sá Gest, sat hann inni í skrifstofu Lögbergs. Hann var þá allmikið ölvaður og var óðum að veikjast. Þegar hann sá mig koma inn bað hann mig að fylgja sér heim. Ég sagðist vera fús til þess. Magnús Pálsson sagði að það væri verið að sækja ökumann til að flytja Gest heim. Ég kvaddi þar Gest í síðasta sinn. Fjórum dögum síðar var hann dáinn. Ég var einn þeirra, sem fylgdu honum til grafar. Sex menn báru kistuna, og á meðal þeirra voru tveir eða þrír, sem höfðu verið Gesti allt annað en vinveittir hina síðustu mánuði ævi hans.

Ég byrjaði að þýða „Vonir" eftir Einar Hjörleifsson.... Ég mætti og talaði við Einar einn dag... og þá fann ég að það var ekki mitt meðfæri að þýða Vonir. Ég var búinn að þýða helminginn af sögunni þegar ég hætti."

Hér hafa verið klipptar í burtu

sjö blaðsíður úr bókinni, en síðan heldur sögunni áfram á þessa leið:

„Jóhannes Sigurðsson, kaupmaður á Hnausum, kom hingað í morgun. Hann ætlar að lána mér tvö hundruð og fimmtíu dollars, svo ég geti leitað mér lækningar og ferðazt.

.... Ég hef lokið við kvæðið „Faðir Harrington“, það eru á því þúsund gallar, en samt verður það langlífara en nokkurt annað kvæði, sem ég hef ort... hljóðstafafarganið hefir staðið íslenzkri ljóðagerð fyrir þrifum, það hefir sett hverja skáldlega hugsun í bóndabeygju. En Íslendingar verða ætíð hrifnari af umgjörð myndarinnar heldur en af myndinni sjálfri....

Ég fékk eitt slagið enn 5. apríl (1903).

Ég vil láta brenna mig á báli, þegar ég er dauður... að minnsta kosti vona ég að lík mitt verði ekki grafið, fyrr en lærðir læknar hafa skoðað það; og ég treysti því, að þeir kryfji lík mitt.

Ég las ljóðmæli Gísla Brynjólfssonar í nótt... aðeins eitt kvæði hreif mig, það er „Grátur Jakobs yfir Rakel“. Mér er samt vel við Gísla.

Fyrir nokkrum árum ritaði ég skáldsögu, sem ég nefndi „Brazilíufararnir“, en ég brenndi svo handritið einn góðan veðurdag. Nú er ég að hugsa um að rita söguna á ný, og gefa hana út á minn kostnað.

Ég las ljóðmæli Gísla Brynjólfssonar aftur í nótt, mér líkar nú bókin betur.... Gísli var ekki mannþekkjari.... hann hefir verið næmur fyrir öllum utanað komandi áhrifum eins og ég. Ég ætla að halda upp á ljóðmæli Gísla.

Kvenfélagið „Freyja“ gaf mér tíu dollars í sumargjöf. Mér var færð gjöfin í rúmið á sumardaginn fyrsta. Í fyrra gaf þetta félag mér $26.00 og um jólin 1899 gaf það mér mjög vandaðan hengilampa.“

(Ég mætti geta þess, að J. M. B. var þessu félagi mjög hlynntur og kom oft fram á samkomum þess; félag þetta gekkst og fyrir sýningum á leikritum Jóhanns.)

„Fékk meðöl frá Dr. Watts í Winnipeg. Ég svaf 12 klukkutíma eftir fyrstu inntökuna.

Klukkan er tólf; apríl er liðinn. Þetta er skemmtilegasti mánuður sem ég hef lifað síðan ég kom til Nýja Íslands — þrátt fyrir lasleik minn. Tíðin hefur verið framúrskarandi góð, og ýmsir kunningjar mínir hafa gert allt, sem þeir gátu, til þess að gleðja mig.

.... Gunnsteinn Eyjólfsson kom hér í dag. Hann er dulur í skapi, en gáfaður er hann. Og hann er ágætur rithöfundur.

Ég lagði af embættiseið sem Registration Clerk. Fór ofan að Lundi.

Skrásetningin byrjaði í morgun. Ég varð að vinna við ritstörf til kl. 11 í kveld. Ég hef vissulega unnið fyrir þremur dollars í dag.

Þá er skrásetningunni lokið. Þessi vika hefur verið einhver hin leiðinlegasta, sem ég hef lifað.... Ó hvað pólitíkin í Nýja Íslandi er skringileg.

.... Ég fékk eitt slagið enn.... Ég er að búa mig á stað, til að leita mér lækningar. Ég býst við að ferðast um nýlendur Íslendinga um leið. Kona mín og fósturdóttir fara með mér.

13. júní 1903. — Við bregðum búi í dag, og leggjum af stað í kveld áleið-

is til Winnipeg. Stefán kaupmaður Sigurðson lánar mér 300 dollars.... hann tekur landið mitt í pant fyrir þessari upphæð. Nú kveð ég Geysisbyggð — ef til vill fyrir fullt og allt."

Dagbókin byrjar aftur 10. okt. 1903, og er þá fjölskyldan setzt að einn fjórða úr mílu frá Garðar, N. D. Í bókinni er að finna yfirlit um ferðalag sumarsins og um dvölina á Garðar um veturinn. Vinir og vandamenn hafa útvegað fjölskyldunni hús og lagt til allan húsbúnað og eldivið til þess að Jóhann geti verið við skriftir, og heldur nú sögunni áfram:

30. okt. — „Í dag byrja ég nú á skáldsögunni „Brazilíufararnir"." — (Þennan vetur ritar hann einnig smásögur fyrir blöðin og leikrit fyrir hina og aðra. Þáttur úr Brazilíuförunum birtist í jólablaði Lögbergs):

„3. nóv. 1903. — Fékk í dag meðal frá Halldórsson lækni.

Í dag las ég ritdóm séra Matthíasar Jochumssonar, um þriðja þátt Eiríks sögu Hanssonar.... Hann hrósar íslenzku minni, og segir að hún sé svo góð að unun sé að lesa. — Þetta er dálítið annar tónn en sá er heyrðist frá séra Friðrik Bergmann í vor.... Ég er séra Matthíasi þakklátur fyrir hinn ágæta ritdóm hans... nú álít ég að sögunni sé borgið.

12. jan. 1904. — Páll Halldórson á Geysir sendir mér 38 dollars.... Verð fyrir kú og nokkrar kindur er hann seldi fyrir mig.

Ég fékk bréf frá séra Hirti í dag. Hann segir: „Nú er þér borgið sem skáldi, því ritdómur séra Matthíasar Jochumssonar er þér meira en peninga virði, komandi frá hinu mesta íslenzka skáldi, sem nú lifir."

Ég er viss um að þessi orð Hjartar eru mér eins mikils virði og ritdómurinn.... Hjörtur er sá langmesti gáfumaður, sem ég hef haft kynni af meðal Vestur-Íslendinga.

Ég las nýlega ritdóm Jóns Ólafssonar um fyrsta hefti Eiríks Hanssonar... hann segir að sagan sé dável sögð og málið þykir honum það bezta, sem hann hefur séð frá Vesturheimi (reyndar álítur hann að enginn riti íslenzku vestan hafs nema tveir menn, og ég er hvorugur þeirra).

Í dag heimsótti mig Barði Skúlason... hann kvaðst vera fyrst og fremst Bandaríkjamaður, og þar næst Íslendingur. Ég sagðist vera fyrst og fremst Íslendingur, og þar næst heimsborgari.

M. Halldórsson læknir frá Park River kom til mín og vill að ég kaupi „Vínland" og gerist ritstjóri þess.

.... Magnús lögmaður Brynjólfsson heimsótti mig. Hann vill að ég setjist að í húsi því, sem er á landi, sem hann ætlar að kaupa — nærri Mountain — þar vill hann að ég ljúki við söguna Brazilíufararnir, og ætlar hann og S. J. Eiríksson að hjálpa mér um það, sem ég þarf að lifa á — svo sem matvöru, eldivið og fleira. .... Húsið og allt er til.... ekki býst ég við að flytja fyrr en um miðjan apríl."

Eitt sem ég sérstaklega tek eftir í þessum skrifum J. M. B. er hvað hann notar alltaf „ég" en ekki „við". Er það sjálfsagt vegna þess að í þá daga var konan oft ekki talin með, og þurfti því ekki að eigna henni neitt. Í næstu setningu notar hann þó „við":

„9. júní. — Við fluttum í nýja húsið í dag.... útsýni héðan er hið fegursta. Ég held að við unum hér.“

Næstu blaðsíður fjalla um margt og mikið. Jóhann er í bréfaskriftum við marga fræðimenn eins og próf. W. Fiske, J. C. Poestion í Vínarborg, Carl Kuchler, Rev. D. L. Roth, og svo ótal Íslendinga heima og hér:

„4. júlí. — Mikið um dýrðir í dag á Mountain.... Ég kom heim kl. 12. Sigurður Sigurðsson að Garðar gaf mér tuttugu dollars seðil, sem heiðursgjöf fyrir Eirík Hansson.... Mér leiðist það að vera kallaður „skáld“. Allir störðu á mig og töluðu hljóðskraf. — Ég vildi ég hefði tekið mér dularnafn. — Ef menn vissu hvað mér er illa við að vera ávarpaður sem **skáld**, þá hættu þeir að kalla mig það svo ég heyrði. Sumir halda að þetta séu látalæti og uppgerð úr mér. Menn skilja mig ekki....

Þann 23. sept. 1904 flytur Eimreiðin ritdóm eftir Árna Pálsson, um annan þátt Eiríks Hanssonar. Sá ritdómur er sá eini slæmi dómur, sem enn hefir komið um þessa sögu.“

Ég las þennan ritdóm og hann er mjög óvæginn. Hluti úr síðustu greininni hljóðar svo:

„... „Skáldsögu“ kallar höf. þessa bók. Mér er það hulin gáta, hvar skáldskapurinn felst í þeim þætti, sem hér er um að ræða. Ekki eru mannlýsingar skáldlegar og náttúrulýsingar má segja að ekki hittist. Ekki er stíllinn eða orðfærið skáldlegt — og hvar er þá skáldskapurinn annarsstaðar en á titilblaðinu?“

Þetta og annað verra lætur Árni Pálsson sér um munn fara, og nærri má geta, hvort tilfinningamaðurinn hafi ekki tekið sér þetta nærri. Ótal margir vinir hans skrifa honum líka, og fullvissa hann um að dómurinn sé mjög ósanngjarn, eins og hann líka er:

„Fékk bréf frá séra Birni í Minneota; hann segir að ritdómur Á. P. sé alveg ótækur.

S. G. Stephansson skrifar mér, að hann áliti ritdóm Árna Pálssonar ekki réttan. Hann segir: „Hver er mæli-kvarði Árna? Vel veit ég, að sögusögn Dickens er ekki góð norræna; hann er of langorður, smásmugulegur, veigalítill og óþolandi tilfinninganæmur fyrir marga. Það var þessi tilfinningasemi, sem skarpari „kritík“ væmir nú við, sem einmitt hreif hversdags-mennina mest. Ég er ekki heldur hrifinn af þessum kostum eða ókostum ykkar; ég er of norrænn. Ég leita hins, sem mér fellur og ég get dáðst að: meinlausrar hæðni... og ímyndunar-afls. Ég varð ekki var við að Árni leitaði þess“.“

Margir aðrir skrifa skáldinu, og greinar um þennan ritdóm Árna koma í blöðunum.

Þetta ár hefir Jóhann skrifað mörg leikrit, og hafa þau öll verið leikin í Dakóta og Nýja Íslandi. Í Dakóta er hann á samkomunum, og nýtur þeirrar frægðar að vera höfundur leikritanna, einnig eru honum borgaðar smáupphæðir fyrir að semja leikritin.

Um þessar mundir er hann líka að hugsa um að breyta um stöðu, og komast að í einhverju bókasafni — þar halda allir að ekkert sé að gera. — Ekki hefir honum tekizt að ná þessum stöðum og hefir því hallazt aftur að kennslunni:

„Séra Roth ritar og hvetur mig til að sækja um bókavarðarembættið við Carnegie Technical skólann í Pittsburg. Ég býst ekki við að það hafi neina þýðingu. — Ég hef þegar sótt um Marshland skólann í Manitóba.

Magnús Brynjólfsson og Sigurjón Eiríksson voru hér í nótt.... Við M. B. töluðum um skóla-líf okkar í Nova Scotia.... Hvað endurminningin getur verið ljúf á stundum! — Ég held ég hafi aldrei lifað sælli né fegurri stund. —

1. sept. 1905. — Ég byrjaði að kenna í dag við Hecland-skólann í Marshland.

16. febr. 1906. — „Lögberg“ flytur góðan ritdóm um Brazilíufarana mína, og segir að náttúrulýsingarnar margar séu gullfallegar og málið sé gott.

29. júní. — Í dag hef ég kennt hér í Marshland tíu mánuði. Skólanefndin biður mig að kenna hér næsta vetur, og lofar að borga mér $50.00 á mánuði.

S. G. Stephansson skrifaði mér gott bréf og sendi mér mynd af skrifborðinu sínu. Hann segir að náttúran hafi tálgað mig til í ævintýraskáld eins og Andersen.“

Árin 1907—1915 er mjög lítið ritað í bækurnar, aðeins minnzt á einstaka daga:

„Leikritið mitt „Oft fer sá villt sem geta skal“ var leikið hér í byggð og að Wild Oak (Big Point). Leikflokkurinn sendi mér að gjöf tólf dollars.

24. maí 1907. Nú er afmælið mitt. Ég er 41 árs gamall. Mér voru gefin öll verk Shakespeare's í skrautbandi.

Alice fósturdóttir mín var fermd 26. þ. m. af síra Bjarna Thorarinssyni.

7. nóv. 1908. — Eggert Johannsson og S. G. Stephansson heimsóttu mig. Þeir voru þrjá daga um kyrrt.... Aldrei hef ég lifað skemmtilegri daga....

Nú er búið að prenta síðari þátt „Brazilíufaranna“, hann var prentaður í Rkv. á kostnað H. S. Bardals.

12. maí 1910. — Ég hef lokið við handritið af smásögunum mínum, og kalla ég bókina „Vornætur á Elgsheiðum“ en ekki „Ný-skozkar nætur“ eins og ég ætlaði í fyrstu. Vinur minn Eggert Jóhannsson valdi þetta nafn. Honum tileinka ég bókina. Hann hefir reynzt mér allra manna bezt.

Ég fór til Wpg., að leita ráða til dr. Jones, sem er specialisti hvað taugasjúkdóma snertir. Hann sagði ég yrði að hvíla mig frá öllu andlegu starfi í sex mánuði.

12. nóv. 1910. — Nú er ég fluttur til Wild Oak.... Marshland búum mislíkaði að ég skyldi flytjast frá þeim.... skóli þeirra var að hætta að vera til, því börn voru ekki lengur til að ganga á hann.... Hér er mannmörg byggð.

Sá ritdóm um „Vornætur á Elgsheiðum“ eftir Þórhall Bjarnarson, hann segir: „Það er góð bók, heilnæm, elskuleg, stórskemmtileg.“ — Ég er honum af hjarta þakklátur.

28. des. 1911. — Ég varð snögglega veikur 18. okt. og hef verið lasinn síðan.... Ég er hættur skólakennslu. ... Fékk fallega gjöf frá skólabörnum mínum í Geysir-byggð; það var $55.00 í peningum....

30. jan. 1912. — Þann 27. þ. m. komu allir byggðarbúar (fullorðna fólkið) heim til mín til þess að kveðja mig, og afhentu mér höfðinglega gjöf, sem var $50.00 í peningum.

19. jan. 1913. — Ég er nú búinn að vera rúma ellefu mánuði hér í British Columbia.... Ég hef verið bókhaldari hjá Thorsteini Borgfjörð, sem er meðlimur The J. McDiarmid. Co.

3. jan. 1914. — Í kveld giftist Alice fósturdóttir mín. Maður hennar heitir Herbert Stanley Le Messurier.

30. okt. 1915. — Í kvöld hætti ég að vinna fyrir The J. McDiarmid Co. ... sem stendur hefir það félag ekkert starf með höndum hér í B. C.... Þ. S. Borgfjörð er alfluttur til Winnipeg.... Síðan ég flutti til Vancouver hef ég lítið skrifað í þessa bók . . . hafði lítinn tíma aflögu frá daglegum störfum.... Bergsveinn Long, Eggert Jóhannsson og Jón Austmann gengust fyrir því í jan.-mánuði 1912 að leita samskota hjá ýmsum Ísl.... Það var skotið saman $500.00 til að ég kæmist vestur að Kyrrahafi mér til heilsubótar. . . . Slíkar velgjörðir sem þessara manna eru svo miklar, að þær verða ekki launaðar á annan hátt en með elsku og einlægri, æfilangri vináttu. . . ."

Næstu blaðsíður fjalla um skrif hans; smásögur og ævintýri, sem birtast hér og heima á Íslandi.

Margir skrifa honum og bjóða honum kennarastarf. K. J. Austmann er að reyna að útvega honum bókavarðarstöðu við háskólann í Manitoba. Stjórnmál komu þar eitthvað við söguna og hann fékk ekki stöðuna:

5. maí 1916. — „Við fórum alfarin frá Vancouver 23. apríl.... Fyrsta maí byrjaði ég að kenna við Norðurstjörnu skóla nr. 1226.... Ég tók til láns tvö hundruð og fimmtíu dollars til að geta komið upp húsi.

20. sept. 1916. — Guðmundur Kamban var hér. Mér lízt vel á hann. ... hann segir manna bezt frá."

Síðustu blaðsíður dagbókarinnar fjalla um hversdags viðburði. Umgetning um vini, sem hafa komið í heimsókn eða skrifað. Ferð til Wpg. og svo framvegis.

Síðasta skrifið er um gjöf frá byggðarbúum, og hafa þeir borgað skuld þá er hann stofnaði til með húsbyggingunni. Séra Hjörtur Leó gefur $100.00 og safnar afganginum. „Ég bið Guð að launa þessu góða fólki fyrir mig. Og einlægur vinur þess vil ég vera."

Dagbók II, byrjar 7. ág., 1917. Skáldið er ennþá að kenna á Norðurstjörnu skóla, Otto, Man. Hann er í óðaönn að rita ævintýri sín:

„Í gær skrifaði ég tuttugasta og sjöunda ævintýrið mitt.... Nú er ég búinn með tuttugasta og níunda ævintýrið.... Í síðasta „Sólskini" Lögbergs birtist mynd af mér og þrjú gömul kvæði. Mynd þessi er sjálfsagt hin langbezta, sem til er af mér.

Björn tengdabróðir minn var í skotgröfum á Frakklandi í allt sumar, en er nú einskonar lögregluþjónn við herbúðirnar. Biður hann mig að senda sér íslenzk tímarit og Almanak Ólafs Thorgeirssonar. — Íslendingar vilja þeir allir vera, íslenzku Canada-drengirnir."

Það virðist sækja þunglyndi að J. M. B. um þessar mundir og heilsa hans er fremur bágborin:

„Þegar einhver angurværð grípur mig, les ég jafnan „Rubaiyat“ eftir Omar hinn persneska ... það lætur mig í svipinn, gleyma öllu öðru og færir einhverja draumkennda ró yfir huga minn:

„Open then door!
You know how little while
we have to stay,
and, once departed,
may return no more.“

... Ég hef verið að raula þessar línur eftir R. L. Stevenson: „Home is the sailor home from the sea and the hunter home from the hill.“ Mér finnst þetta eiga svo vel við skammdegið og haustkveld ævinnar. — „Eða var það feigðin, sem kallaði að mér?“

Í dag raula ég þetta eftir Longfellow:

„And whenever the way
seemed long,
or his heart began to fail,
she would sing a more
wonderful song,
or tell a more marvellous tale.“

Og á stundum finnst mér að ég sé þreyttur, vegurinn langur og kjarkurinn vilja bila. En þá syngur konan mín sólarljóðin sín, og það gleður og hressir huga minn....

Ég fékk gott bréf frá síra Birni... Hann biður um jólasögu í Sameininguna.... Mér þætti leitt að geta það ekki, því hann er mér vinveittur og talar vel um rit mín.... Eftir hann var góður ritdómur í „Vínland“ um Eirík Hansson. En á þeim árum var góður ritdómur mér mikils virði....

Ég kynntist skáldinu Sigurði Jóhannssyni í Van.... Hann er tilfinningamaður og góðmenni.... Honum þótti vænt um S. G. S. og kvæði hans og raulaði oft þessa vísu eftir Stephan:

„Það er hart í heiminum —
Hvimleitt margt er við hann —
Þegja og kvarta aldrei um
eigin hjarta-sviðann.“

Ég sagði honum að uppáhalds-vísa mín (eftir Stephan) væri þessi:

„Einn að róla sér með sitt
soll og ólund firrtir —
Út um hóla er yndið mitt,
ef af sólu birtir.“

Ég hef verið að lesa um Jón Sigurðsson ... þegar ég les um Ísland og Íslendinga, þá kemur í mig sár heimþrá ... þegar ég renni huganum til æskustöðvanna, finnst mér að berjahvammurinn minn muni vera fegursti bletturinn á jarðríki.“

Margar greinar úr „Dagbók II“ komu í Lögbergi, 23. des. 1920 (bls. 12—13) undir fyrirsögninni „Í kjarrinu við engið“, og verður því ekkert tekið úr þeim hér. Mest er þetta um skáld og rithöfunda, sem hann metur mikils.

Það er mikill fróðleikur í „Dagbók II“ fyrir hvern þann, sem í þeim vill grúska. Þar eru mannlýsingar ótal samferðamanna, skyldra og óskyldra, einnig minnzt á fjölda mörg kanadísk skáld og endurminningar frá Nýja Skotlandi; þar segir Jóhann: „Þegar maðurinn er kominn

yfir fimmtugt fer hann að lifa í endurminningum . . . einhver bjarmi er yfir öllu, og eitthvað ljúft og töfrandi . . . í landi endurminninganna tíni ég upp gullin mín: huldusögurnar og vögguljóðin."

Fagurlega skrifar hann víða um konu sína: „. . . Sál hennar er hrein og fögur, eins og blómin hennar, og hjarta hennar falslaust, eins og litlu fuglarnir, sem hún er alltaf að hlúa að . . . ef kona Guðm. skálds Guðmundssonar er „bezta konan, sem Ísland á," þá er mín kona sú bezta á jarðríki."

Fósturdótturina er honum mjög annt um. Hún býr um þetta leyti í Vancouver með tvö börn sín, en maðurinn er á vígstöðvunum á Frakklandi.

Baráttan við veikindi og efnaskort er ætíð auðsæ, og hún hefir að nokkru mótað skáldið, svo erfið sem hún hefir verið:

„Þetta er einn hinn lang-leiðinlegasti dagur, sem ég hefi lifað — út úr leiðindum blaðaði ég í gömlu blaðarusli, og fann þessa vísu:

Harmur í huga mér býr,
og hjarta mitt finnur ei ró;
og löng finnst mér síðan sú
lágnættis tíð,
að ljúfasta vonin mín dó.

Ég orti þetta fyrir fimmtán árum undir nafni syrgjandi móður. — Er það næsta kynlegt, að ég skyldi grafa upp þessa vísu í dag, sem hefir verið mér svo undur kaldur og dimmur. . . . Segi ég enn, sem oftar: „Eða var það feigðin, sem kallaði' að mér?" . . . Ég er aftur farinn að finna til sömu höfuðþyngslanna, sem þjáðu mig frá 1901—1912. . . . Fór í gær til Lundar að sjá dr. M. Hjaltason. — Mér hefir ekki liðið vel í dag — í huga mér kemur þetta eftir Tennyson:

„Sunset and evening star,
and one clear call for me!"

Allt þetta er skrifað á árunum 1912—1924 og skáldið deyr ekki fyrr en 1945, og sést þarna vel hvaða áhrif líkamleg vanheilsa hefir á sálarlífið.

Efnahagserfiðleika hefir hann ætíð haft við að stríða á þessum árum. Skáldadísin var ekki örlát á fé í þá daga. Það sést víða hvað margir hafa verið honum vinveittir og reynt af megni að styrkja hann efnalega, en margir hafa þá ekki haft af miklu að má. Víða getur hann um að hinn og þessi hafi sent sér peninga: „Nú kom bréf frá Ásbirni Pálssyni í Árborg, Man. . . . Var í því gjöf frá vinum mínum . . . alls $284.00, þeir kalla sig „Drengirnir hans Magnúsar"." — Allt voru þetta menn er gengið höfðu á skóla til hans í Nýja Íslandi.

„Séra Hjörtur kom í dag . . . hann segir að nú muni vera búið að skjóta saman þúsund dollars handa mér. — Góðir eru Vestur-Íslendingar við mig. . . . ég vil að þessir peningar fari til að kosta útgáfu einhvers af ritum mínum."

Ég hef af ásettu ráði forðazt að geta þess, sem hann minnist sérstakra vina og vandamanna. Mér finnst það ekki koma almenningi við, og svo þyrfti þá að minnast svo margra.

Stephan G. Stephansson var einlægur og góður vinur hans og hafa þeir alltaf skrifazt á. Hann hefir sent

honum margar vísur og ég set hér eina, sem ég fann ekki í bókum Stephans:

„Svefn og leti leita á mig,
lengra get ei skrifað.
Klúra letrið klessir sig,
krumlu get ei bifað.“

2. des. 1918. — „Hörmulegar eru fréttirnar frá Íslandi . . . eldsgos og skæð landfarsótt. Ein eldraunin enn, sem hin litla, þrautseiga, íslenzka þjóð verður að þola. — Mig langar alltaf til Íslands. Ekki til að setjast að, heldur eingöngu til að minnast við það. Ég hef vaxið upp í Canada eins og þistillinn, og enginn fær upprætt mig úr þeim jarðvegi. Þar verð ég að deyja. — Ísland er móðirin; Canada fóstran. Margur elskar fóstruna meira en móðurina.“

Að lokum er síðasta greinin í Dagbók II:

2. ág. 1924. — „Í gærkveldi kom Guttormur J. Guttormsson skáld hingað . . . eitt af kvæðunum, sem Guttormur las fyrir mig, var svo fallegt, að ég hef sjaldan heyrt eins fagurt ljóð. — Ég álít Guttorm í langfremstu röð íslenzkra skálda.

„24. nóv. 1924. — „Gjafirnar“ heitir fimmtugasta og áttunda ævintýrið mitt. Ég lauk við það í kveld.

(Framhald í Dagbók III).

Hér skiljum við við skáldið. Kannske verða þessir þættir til þess að glæða löngun einhverra til að lesa aftur sögur og ævintýri J. M. B., lesa þær kannske með meiri skilningi og samúð, og væri þá vel farið.

GÍSLI JÓNSSON:

Nú velta bárur

Söngvísa

Nú velta bárur um sollinn sæ
því sumar á förum er,
og veturinn breiðir sitt brekan úr snæ
á brimsorfna kletta og sker.
Ó, sofðu mannkyn um miðnæturstund
unz morgunn rósfagur stígur á grund,
og láttu þig dreyma um ljós og vor
og lífdaga blómstruð spor.

Eg kannast og við þann sollna sæ,
er svellur um hjartans rann,
og breytir óvart í ís og snæ
þeim eldi, er þar fyrrum brann.
Rís upp og fjáðu allt rauna rag,
rís upp og gakk inn í nýjan dag,
þá hvar sem þú fagnandi festir spor
er frelsi og eilíft vor.

Kvæði: Zacharias Topelius. — Lag: Agatha Gröndal.

Er ekki senn kominn háttatími?

Raddir hafa tíðum heyrzt, einkum nú í seinni tíð, að þetta tímarit væri að þorna upp — að sömu mennirnir skrifuðu það mestmegnis ár eftir ár og að miklu leyti um svipuð málefni. Í þessu kann því miður að felast nokkur sannleiksneisti. En orsakanna er ekki langt að leita. Eldri kynslóðin, sem mest hefir haldið á penna, er nú ýmist til moldar gengin eða er óðum á útleið. Yngra fólkið hefir yfirleitt öðrum áhugamálum að sinna, og innflutningur frá heimalandinu er gömul og gleymd saga.

Þegar litið er er yfir efnisskrá þessara 47 árganga frá upphafi, kemur sá ótrúlegi sannleikur í ljós, að yfir 150 karlar og konur hafa lagt einhvern skerf til ritsins. Af þeim eru um eða yfir 90 dánir, að því er ég frekast veit. Hinir 60 eða færri, sem að líkindum eru enn á lífi, eru ýmist hrum eða blind gamalmenni, sem eðlilega hafa litla löngun eða kjark til ritstarfa. Aðrir voru dægurflugur, sem lögðu af mörkum eina eða fleiri vísur eða greinarstúf, og hurfu svo út í bláinn. Ljóðskáldin eru enn flest, en fækkar þó óðum. Söguhöfundarnir eru víst flestir horfnir af sviðinu, og svona mætti lengi halda áfram.

Nú mætti kannske spyrja: Hvað er á móti þýðingum — önnur íslenzk rit eru allflest full af þýðingum og þrífast víst vel? En hér hagar öðru vísi til, því velflestir lesa og skilja ensku, og um þýðingar úr öðrum tungum yrði vart að ræða. Svo hefir það verið markmið okkar, sem með ritstjórnina hafa farið, að hafa innihald ritsins frumsamið — og sem mest eftir Vestur-Íslendinga, ef mögulegt var. Þýðingar eru oft skemmtilegar; en þær mundu ekki svara tilgangi ritsins og félagsins, sem sé: að glæða þekkinguna á íslenzku máli og menningu og bókmenntum að fornu og nýju.

Eina undantekningin er ljóð. En þau eru, þegar bezt lætur, fagurfræðileg og því síður bundin við stefnur og þjóðerni. Þar að auki eru þau í raun og veru aldrei reglulegar þýðingar — í líkingu við sundurlaust mál. Efnið er að jafnaði það sama, en stundum er jafnvel ekki kveðandi eða hætti fylgt; enda bera þau tíðum sterkari einkenni eða blæ þýðanda en frumhöfundar.

Þegar sú vafasama ákvörðun var gerð, að hafa ritið á tveimur tungum, bættust því að vísu nýir rithöfundar, þótt það væri ekki upphaflegi tilgangurinn; en ekki hafa því aukizt vinsældir við það.

Nei, háttatími er enn ekki kominn. Alíslenzkt rit getur haldið áfram enn um langan tíma, ef áhuginn ekki slokknar, og hann er enn vakandi. Sýnir það ekki sízt óánægjan, sem andaði úr öllum áttum, þegar íslenzka blaðið hér varð, fyrir óviðráðanlegar ástæður, að grípa til enskunnar.

Við bíðum og sjáum hvað setur.

Gísli Jónsson.

W. KRISTJANSON:

The Icelandic Student Society In Winnipeg

The story of the Icelandic Students Society in Winnipeg reflects the vision and enterprise of its founders, as most pioneering stories do.

By the turn of the century there were a few Icelandic students in attendance at the University of Manitoba. Already graduated were Frimann B. Anderson (B.A.,1885), Olafur Stephensen (Medicine, 1895), Olafur Bjornson (Medicine, 1897), Brandur J. Brandson (Medicine, 1900), Thomas H. Johnson (Law, 1900), and Ingvar Buason (B.A., 1900).

It was but natural that these Icelandic students, especially those from the country, should form a close association, and this they did. They founded the Icelandic Students Society, the first meeting of which was held on Jan. 13, 1901, in the North West Hall. The chief promoters were Thorvaldur Thorvaldsson, Ingvar Buason, Arni Anderson, Marino Hannesson, and Stefan Guttormsson. (**Hkr.** 25 Dec., 1902). Twelve others attended the first meeting. Thomas H. Johnson, Thorbergur Thorvaldson, Egill Skjöld, Maria Anderson, Gudrun Johannsdottir, Oliver Olsen, Magnus Hjaltason, Fred Olsen, Olafur Eggertsson, Johann Bjarnason, and Olafur Bjornsson. (**Hkr.** XV, No. 17.) The first president was Ingvar Buason, who at that time was studying First Year Medicine.

The aims of the Society were

to provide financial assistance to students seeking higher education and who were in need of aid,

to promote spread of knowledge of Icelandic literature among Canadians,

to stimulate interest among Icelandic students in Canadian literature. (c/f **Hkr.** 25 Dec., 1902.)

to stimulate interest in the Icelandic language and literature among the membership and through its contact with the general public.

To this may be added the general aim of support for progressive measures (framfaramál) among the Icelandic people in the country. (**Hkr.** 12 Dec., 1901.)

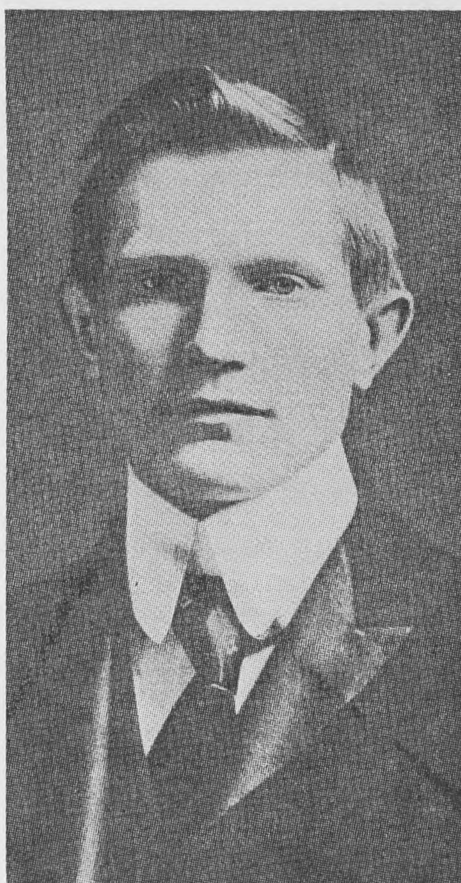
The Society was immediately active. Meetings were held regularly every fortnight. Loans to students amounted to nearly one hundred dollars. At an open meeting on March 30, 1901, there was a debate on the subject, "Are the Western Icelanders doing right in promoting in any way emigration from Iceland to America?" The affirmative in this debate was taken by Johann Bjarnason and Olafur Eggertsson; the negative by Johann Solmundsson and Stefan Guttormsson. At a meeting in November, the subject

of discussion was Canadian literature, with special emphasis on Charles D. G. Roberts. "In addition there will be a good program with ten members taking part." (**Hkr.** 28 Nov., 1901.)

Activities were not restricted to the academic year. In a letter to **Heimskringla**, August 1, 1901, Ingvar Buason states that the Icelandic Students Society is currently ascertaining how many Icelandic books are available in translation, with a view to persuading the City library to stock these. He lists thirty-four such books, including Gylfaginning, from **Snorra Edda**, and **Njalssaga**, both translated by G. W. Dasent.

At a meeting in November, there were "three very interesting speeches on the program", by Ingvar Buason, Thos, H. Johnson, and Thorvaldur Thorvaldsson, and there were good refreshments after. (**Lögberg**, 7 Nov., 1901.) Fourteen new members joined at the beginning of the year, and at one meeting about fifty people were present, including students and guests.

Early in December the Society was busily engaged in preparing for the production of a play, "Mademoiselle La Seigliere", which had been translated into Icelandic by Thorvaldur Thorvaldsson. The play was to be presented first in Selkirk, then in Winnipeg, on the 16th, 17th, and 18th of the month. Actually, it was presented seven times before capacity audiences. It was an expensive undertaking; period costumes were used, the scenery was beautifully done, and the program was printed.

Thorvaldur Thorvaldsson.

Such were the activities of the Icelandic Students Society in their first year of operation. It was already attracting considerable notice in the Icelandic community (allmikið borið á því). (**Hkr.** 23 Jan., 1902.)

Election of officers for the second year took place on January 11, 1902. The new president was Thorvaldur Thorvaldsson:

(The complete slate of officers was as follows:

Honorary President:
Reverend Jon Bjarnason

President:
Thorvaldur Thorvaldsson
Vice-President:
Skuli Hanson
Secretary:
Miss Maria Anderson
Treasurer:
Miss G. Johannson
Corresponding Secretary:
E. J. Skjöld.)

The topic of discussion at the meeting of **Heimskringla** was especially noteworthy. The topic was Jonas Hallgrimsson and his influence on Icelandic literature. The proceeds of the evening went to support the Student Society in Reykjavik in the project of erecting a monument to the poet.

The meeting on February 8 was also noteworthy in that the ladies provided the program.

At an open meeting in March, the Honorary President, Reverend Jon Bjarnason, gave an address, and Arni Anderson gave a paper on Shakespeare.

At this point the Society appears to have adapted its calendar to the academic year, for on April 5 there was an election of officers. The new president was Arni Anderson.

Featured at two of the meetings in the fall of 1902 was an interesting and informative paper on Longfellow, by the law student Marino Hannesson, and a discussion on the novelist Ralph Connor, author of "the famed novels **The Sky Pilot** and **The Man from Glengarry**", with readings from his works. At a January meeting in the Tabernacle Church, the chief topic on the program was a poet who with the passing years came to be acknowledged as the poet laureate of the Icelandic people in America, Stephan G. Stephansson. At an April meeting Olafur Eggertsson gave paper on elocution. No one in the Icelandic community would be better qualified to speak on the subject than this master actor.

The Students Society sponsored a concert held in the First Lutheran Church, on March 14, 1904. The speakers and the artists taking part in an impressive program were people well known or prominent in the Icelandic community. The program was as follows:

1. Piano solo
   Miss Emily Morris
2. Vocal solo
   Mrs. W. H. Paulson
3. Vocal solo
   J. W. Long
4. Address
   Reverend Jon Bjarnason
5. Song
   Wesley Quartette
6. Violincello
   F. Dalman
7. Vocal solo
   H. Thorolfsson
8. Trio
   J. W. Long, F. Dalman,
   Miss E. Morris
9. Address
   Reverend F. J. Bergmann
10. Violin solo
    J. W. Long

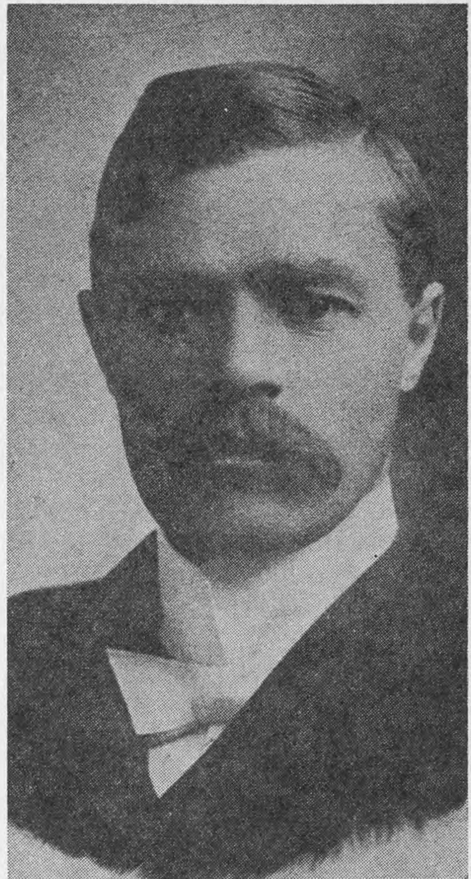
11. Vocal solo
    Mrs. W. H. Paulson
12. Song
    Wesley Quartette
13. Vocal solo
    H. Thorolfsson

Among the founders of the Students Society as well as in years to come, there were several young people of promise, some of whom in their college days won the highest academic honors.

Ingvar Buason was one of the young men of promise. Born in Iceland, in 1873, he arrived with his family in Manitoba (New Iceland), in 1887. After only one year of public school, he proceeded to Manitoba College, where he attended for six years, for his secondary and college education, graduating in 1902.

The year 1902 was a memorable one for Ingvar Buason. He was an active worker in the Good Templar Order and shortly after graduation he attended an international I.O.G.T. convention in Stockholm as a delegate of the Grand Lodge of Manitoba. More important, he was married that summer to a young lady who was also an active member of the Order, Gudrun Johannsdottir. In the fall of the year he enrolled at the Medical College, but failing health prevented him from continuing his studies beyond First Year.

Untimely death cut short Ingvar Buason's career in 1904. His funeral, conducted from St. Paul's Church, on the corner of Notre Dame and Nena (Sherbrook) attested to the high esteem in which he was held.

Ingvar Búason.

There were six hundred present and two ministers took part in the service.

Thorvaldur Thorvaldsson was a brilliant student, and already in his student days prominent in the Unitarian movement. Born in Iceland, in 1879, he arrived with the family in Manitoba, in New Iceland, in 1887. He attended collegiate in Winnipeg in 1897, and after the New Year of 1898 he commenced his studies at Wesley College. He graduated with a First Class standing, in 1902. In the fall of that year he proceeded to Harvard University, where he re-

ceived his Bachelor of Science degree **cum laude,** in 1903. He was proceeding towards his Master of Science degree when a sudden illness and death cut short his career, in February, 1904.

The untimely death of these two young men of promise was tragic, but others among the early leaders lived to realize on the promise of their student years. To mention one, Thorbergur Thorvaldson, the younger brother of Thorvaldur, became the head of the Chemistry Department at the University of Saskatchewan, was awarded the Marshall Tory medal by the Royal Society of Canada, and received international recognition as a scientist.

Jonas Jonasson, a graduate of Wesley College, University of Manitoba, in 1912, now takes up the thread of the story.

I was a member of the Icelandic Students Society from the fall of 1907 to the spring of 1912. I was never on the executive, but there were few meetings which I did not attend. The members were mainly students from Wesley College, although there were some from the Medical School, the Normal School, and the Winnipeg Collegiate Institute. Active members during that period were, I belive, in the neighbourhood of fifty. In that period the presidents were: Haraldur Sigmar, Johannes P. Palsson, Baldur Olson, Walter J. Lindal, and Hallgrimur Jonsson. Meetings were held fortnightly in the main — there would be no meeting in the latter half of December and the last meeting would be in the latter part of March. Meetings were held in the basements of the Icelandic churches — the First Lutheran Church on Bannatyne; the Tabernacle Church on Furby and Sargent, and the Unitarian Church on Sherbrooke and Sargent. Meetings were usually of a literary nature; there were some social meetings — I would judge not more than two a year. At these social meetings guests were invited, who were not members of the society. Efforts were made to have a program of an entertaining nature. There were musical selections, coffee was served and games were played. There were promenades, but never any dancing. The students, however, held dances separate from any meeting of the Students Society. I recall two — one was in the Good Templars Hall and sponsored by private individuals (members of the Students Society); the other was sponsored by the Society itself (if memory serves, this was in Manitoba Hall in the winter of 1911—1912). These two dances were somewhat of a formal nature, with printed programs, but informal dress, however, was the order for most.

Meetings were usually of a literary character. After business had been disposed of, there might be a musical item, then short speeches on a variety of topics, or a debate. Members would be called on to give five-minute speeches on some topic of their own choice, or they might be given a topic to speak on. Members were usually advised in advance if they might be called on to speak, but I recall one occasion on which they were given the topic when

called on at the meeting. On this occasion Johannes Eirickson was given the topic ,"To Be Or Not To Be" — there may have been a little satire in connection with the allocation of this subject, but Johannes acquitted himself very well and delivered a masterful and entertaining speech. I remember occasions when former members came to a meeting and gave speeches — two I remember in particular — Hjortur Leo came after he had graduated in theology and spoke on what the Students Society had accomplished and possibilities for the future. Olafur Eggertson gave a talk on dramatics — incidentally he gave valuable aid when the students put on their drama, "Hún iðrast" — whether he was ever classed as official director I don't know, or whether he gave assistance with other plays.

Debates were a major activity — on some occasions there were four or more debates during a winter — debates were usually in Icelandic, although there were some debates in English. There where two members on a team and the object was to get as many as possible to take part. Women students took part in debates, although if I remember correctly, they only debated against each other. There were no mixed debating teams and I recall no occasion when women students debated against men students. I recall one debate where women students debated Women's Suffrage — I believe that was in 1908—09 — women didn't have a vote then and a good many people thought (yours truly included) that this was a perfectly good world without giving women the franchise. The Brandson Cup was introduced in the winter 1909—10. The purpose was to increase and encourage debating in Icelandic. But there was an increasing number of students who felt that they were under too much of a handicap if they debated in Icelandic. I remember distinctly, the second or third year the cup was debated for, that one pair of contestants asked permission to have the final debate for the cup in English — this pair had won some preliminary debates in English and they felt that they were under too big a handicap if they had to have the final debate in Icelandic. However, it was ruled by the Executive that while preliminary debates for the Cup could be in English, the final debate must be in Icelandic. That year there was no final debate for the Cup — the Cup was awarded on the basis of the preliminary debates. Each year the final debate for the Brandson Cup was held in the Good Templars Hall and I believe there was a full house.

Each year, the Society held an oratorical contest. In 1908 there were four contestants — Baldur Jonsson, Johannes Palsson, Haraldur Sigmar and Jon Stefansson — Jon Stefansson won the silver medal on that occasion — in the following years there were usually eight contestants (cannot be sure of all the names). Women students took part in these contests — in 1910, Thorstina Jackson and Salome Halldorson took part. These annual contests became quite popular and as I recall it the house was packed on each occasion.

To enliven proceedings, the Society Bards wrote a verse or limerick about each contestant — this was sung by the student body as each contestant took the platform. I use the term singing, but you can judge how much singing there was — there was at any rate boisterous noise. In 1909, Johannes Palsson wrote a student song to be sung at the oratorical contest. This was the song "Ó, hlustið nú á sögu vora" — it was sung by soloist and chorus — Gordon Paulson was the soloist. The following year, Joe Johannsson wrote a new song, "Vér allir dýrkum dísir tvær". These concerts were very popular — the public evidently enjoyed the high boisterous spirits of the young people.

The students' paper "Aurora" was begun in the fall of 1909, I believe. It contained social gossip, humorous skits, and more pretentious literary articles. This paper was never printed, but was read at meetings — this paper was well received and met with considerable success.

The Society presented the play, "Hún iðrast" in 1910. This was an original play by J. P. Palsson — this was very well received — it seems to me it was presented three times — first two evenings in succesion and then again about a month later. What plays were presented the following years, I do not remember. The principal roles in this play were taken by Gordon Paulson and Magnea Bergmann (Mrs. Paulson). One of the chief aims in presenting a play was to raise money to loan to needy students. I believe considerable money was raised and loans were made to students. It seems to me that the original intention was that no one student should receive more than $50 — at least not more than $50 in any one year. The original intention was that the recipients should pay back these loans, after graduation. I was never acquainted with the particulars of these loans. It was my impression that several students received loans — whether any of them were ever paid back, I have no idea.

During the years I was there, Reverend Jon Bjarnason was honorary president of the society. After the split in the Icelandic Synod an attempt was made to make Reverend F. J. Bergmann honorary president — this was ill-conceived, and ill-planned and met with failure — the subject was not broached at the meeting till Reverend Jon Bjarnason's name had been placed in nomination. But there was quick and heated reaction to this second nomination and the Reverend Jon was elected with a very large majority. I mention this to illustrate that there were often differences of opinion and heated arguments, as befitted Icelanders who took politics seriously in those days.

The Society provided a social meeting place for students, particularly for those from out of town, who knew few people in town. It also provided a medium where students could gain practice and experience in appearing in public. It was much easier for students to appear there than on the larger stage of the Literary Society at Wesley College for example. I for one, look

back with pleasure to my association with the Icelandic Society.

The above account by Jonas Jonasson gives substantially the picture of the Icelandic Students Society for the next fifteen years or more. Be it noted, however, that in the year following the close of his narrative, the Jon Bjarnason Academy was founded and many J. B. A. students became members and shared in the enjoyment of the programs and the social contacts of the meetings. Then came the war of 1914—1918 and many of the male students enlisted for service overseas.

Inevitably, some of those who enlisted did not return, but in the immediate post-war years there were several young but seasoned war veterans among the membership of the Society. They played an active part.

The buoyancy and zest of the prewar period was fully sustained. There were debates for the Brandson Cup, now carried on in English, and oratorical contests, and the hand-written "Aurora" continued to make its contribution to the program at meetings. Some plays were presented, including the musical comedy **Apinn** (The Monkey), in 1928. Graduates were presented with inscribed gold cuff-links and one time they were honored at a farewell banquet. Student loans were continued.

By about 1930 the tide of change in the Icelandic community had its inevitable effect on the Students Society, bringing its story to a close. The Society was active in 1928, but the end came shortly after, apparently in 1931. Probably the most important factor was that students of Icelandic origin had become more and more absorbed in life on the university campus.

But for three decades, since its founding 1901, the Icelandic Students Society had played a significant role, with its good companionship, active social life, and opportunity for self-expression and development.

A Sheaf of Verses

A new edition of Dr. Richard Beck's book of English poems, **A Sheaf of Verses** has just been published in Winnipeg. This is an enlarged edition containing 21 poems. This new collection will no doubt be well received. Copies of it can be obtained from the author.

Westward Journey

From Jóhann Magnús Bjarnason's novel — "Eiríkur Hansson"
Translated by Jón K. Laxdal

The following translation consists of a chapter from the novel Eirikur Hansson, by the Icelandic author Johann Magnus Bjarnason, 1866—1945. At the age of nine years he immigrated with his parents to Nova Scotia. The family later moved to Winnipeg where he completed his secondary education and attended Normal School. He taught for twenty-five years in various Icelandic districts in Manitoba, later spent some years in Vancouver. He returned to Saskatchewan in 1922 to retire among former friends and countrymen.

During his years as a teacher he won the love and respect of all his pupils many of whom as a result of his encouragement and guidance rose to positions of prominence in their respective professions.

Although he received only limited formal education many of his works show marked evidence of extensive reading from Icelandic and other foreign classical sources. His style, in spite of its simplicity, is forceful and highly imaginative. His characterizations are strong and his descriptions clear and precise.

Clearly evident throughout his works are the love of his native land and people. Almost all of his characters are of Icelandic origin, men and women of honor and integrity, who prized valour and virtue above worldly wealth. Although handicapped by frail health and the fact that most of his writing was done in his spare time he was one of the more prolific writers of the older generation of Icelanders who immigrated to Canada. He will hold an honoured place among his contemporaries as long as their works are read.

It was during the eighteenth week of summer (as my grandmother later told me) that we set sail from Iceland. The ship on which we travelled was named Maria. It was a two masted Danish sailing ship, which had brought merchandise to the "Liverpool Trading Company" at Seydisfjord and was now laden with salt fish and wool, destined for Hull, England. There, also, we three my grandfather, grandmother and I were to disembark. We were the only passengers with the exception of a girl named Matthildur who was going to Copenhagen.

I admired the vigor and the fortitude with which my grandfather was imbued when he ventured to take us to America during the latter part of summer when almost any day the weather might be expected to take a turn for the worse. He and my grandmother were both past fifty and I a young lad of little stamina. There were no Icelandic travelling companions and no interpreter. Our ultimate destination was the Province of Nova Scotia, in the Dominion of Canada, in America. My grandfather knew that a few Icelanders who had left Iceland the previous summer for Ont., Canada, proposed to settle there that fall. He also knew that Halifax was the capital city of Nova Scotia and he felt assured that all that was necessary to get there was to know how to pronounce the name Halifax and to have five hundred rix dollars to pay our travelling expenses. He did not feel that it was a matter of great concern that he knew not a single word of any language besides his mother tongue for he was equipped with Halldor

Briem's textbook in English, first edition, as well as a letter from the sheriff at Seydisfjord to the Danish Consul in Hull, England. Both of these stood him in good stead. But what was most precious (next to the silver dollars) was the unfailing courage and the energy with which he was blessed. These were traits which characterized the majority of the Icelanders that immigrated to America during those years. We boarded the ship one evening and were immediately directed below deck to the bow of the ship. Here we made ourselves as comfortable as we could among the sacks of wool. Never will I forget the constant dampness and the stench there, which was always noticeable when one came down from the deck above.

The following morning the ship weighed anchor. The progress out of the fjord to the open sea was slow owing to the unfavorable direction of the wind. We did not pass the headland at Dalakjalki until about sunset. My grandmother immediately became very seasick during the morning, and I became nauseated as the day wore on. It was then that I pleaded with my grandfather to take us back and abandon for all time the journey to America. The dear old man could, however, not be persuaded, for he never became sick or downhearted. I was sick all that night and the following day and the night thereafter. From then on I gradually began to recover and my grandfather often took me up on deck and down to the captain's cabin to which Matthildur had been assigned. She never dressed from the time we left Iceland until we arrived in England. She just lay in her bed closet by the cabin door. Whenever I came there, Matthildur was eating and when she was finished she began to vomit all she had eaten. Then she began to drink water which was always at hand and then she laughed. When she had drunk she began to eat anew, vomit, drink and laugh but always lay in her bed closet with the curtain half-drawn. Matthildur was approximately eighteen yars old, beautiful in appearance and undoubtedly of very light-hearted disposition. My grandmother was of the opinion that she had been engaged to the captain, but I was convinced that my dear grandmother had no actual evidence other than the fact that Matthildur was fortunate enough to be allowed the use of the captain's cabin.

Four men constituted the ship's crew: the captain, a helmsman a seaman and the cook. The captain was a tall man with a heavy beard (auburn as I recall). He was very kind to us and tried to do all that was in his power to make us comfortable during the voyage. The helmsman was small of stature, blackwhiskered stern and brisk in manner. The seaman was a round-faced, clean-shaven man, constantly smiling. Clearest of all, however, are my recollections of the cook. He was about seventeen years of age, a sturdy lad, fair-haired, of ruddy complexion, and I am certain he had no other traits than those of kindness and goodness. He was always exceptionally good to me and gave me a variety of good food when I was alone with him in the kitchen. He showed me a multitude of pic-

tures of ships and boats which I presumed that he had sketched himself with red, yellow and blue pencils. I felt that I undestood everything to which he referred and he seemed to understand me fully although I spoke Icelandic but he Danish. I immediately found out that his name was Markús and since then I have always considered that a beautiful name. I recall that once Markús was weeping and I felt certain that the helmsman had beaten him. After that I never felt kindly towards the helmsman. Another time i noticed that Markús was limping and that one foot was bandaged. I then presumed that he had burned himself with boiling hot pea soup. No one told me that this had happened, yet I was certain that such was the case.

From these incidents I know that children can sometimes get queer ideas about things that take place about them and they consider these ideas of theirs virtual truths. Although they are not aware of this, their ideas are founded on keen, clear observation. I have frequently noticed, since I reached maturity, that most children examine more carefully the causes of events in our daily lives than do most mature persons; but on the other hand they give less thought to the consequences of daily events that occur about them — but on with the story.

The ship Maria delivered us safely to Hull, England. The voyage had, however, taken full three weeks because wind and weather were constantly unfavorable and then perhaps she was not a particularly fast sailing ship.

Hull is a large city far renowned for her immense docks and commerce; but to be sure I knew nothing of this at the time. I remember only that I gazed with stupefaction at the huge buildings and the multitude of ships that I saw there. Some of them were so big that our ship looked like a small skiff compared with them. In some places ships without masts were moored. On the decks of some of those I saw women and children, children who were barefooted and bareheaded — boys in short pants and girls in short sleeveless dresses. I remember that my grandmother expressed her amazement at the poverty that no doubt existed among these people, for she thought that the children were so dressed because the parents had not the means to dress them otherwise. Everywhere along the pier were large stacks of boxes and sacks and various other merchandise and everywhere men were coming and going. Wagons and horses came and went; everywhere there were jolting noises most unpleasant to our ears as we had come from a peaceful countryside in the interior of Iceland. To us, everything and everyone bore an unfamiliar displeasing air. I was completely bewildered at seeing all these wonders at the same time. I undestood none of it and all that I saw seemed at first to converge into one indistinguishable chaos. All the shouting and calling, all the jolting, squeaking and creaking blended together into one terrifying sound wave which struck my ears with such force that I felt dizzy, — if such an expression were appropriate. I, however, remarkably quickly, became accustomed to this noise until I almost ceased

to notice it.

Shortly after the ship had been moored at the dock, a distinguished-looking man came aboard. I knew that he was an Icelander for he spoke Icelandic to my grandfather. This distinguished Icelander took great pains to examine the merchandise which the ship had brought and I often heard him ask my grandfather whether the wool was of good quality and the salt-fish well preserved. This man then went with my grandfather to the Danish consul who gave him a letter that he was to deliver to the Danish consul in New York for there we were to go on a steamship named Columbus. Then from New York we were to go north to Halifax. When the Danish consul in Hull had written the letter and handed it to my grandfather and also booked passage for us on the Columbus, we were taken to an inn near where the Columbus was docked. There we waited a week until the ship was ready to sail. The couple who managed the inn were Norwegian. I remember them best because the wife was one of the biggest women that I have seen, but her husband, on the other hand, was so small of stature that I thought he was a boy of ten or twelve years with a mask over his face. There were very few guests at the inn while we stayed there, but according to my grandfather the few that were there all spoke Norwegian. Two or three of them were new-comers from America who intended to return home to Norway, at least my grandfather felt he understood that much from their conversation. He was always trying to enquire from them about America and he understood them to say that in America there was an abundance of gold everywhere, all of which was red. These men gave my grandfather a few glasses of wine which he said was the best he had ever tasted. He was sure that they had brought it from "Vineland the Good".

While we stayed at the inn my grandfather was out around the city every day and always took me with him. Many were the strange sights we saw both on the streets and in the shop windows and many were the apples and pears that he bought for us from bare-headed boys and decrepit old women that swarmed and teemed everywhere and virtually appeared to issue out of every nook and cranny, even out of the stone walls as did Aladdin's spirits. Such a swarm of fruit peddlars I have never since seen. Often on these expeditions of ours about the city we became aware that some persons thought that we were too forward and too curious. This was most noticeable around flower gardens and factories. Often we had extreme difficulty in finding our way back to the inn where we stayed, particularly as darkness gathered at night. The object that drew my keenest attention on the streets of Hull was a metal statue of a man on horseback on a street crossing a short distance from the inn. I never grew tired of gazing at this work of wonder which my grandfather said was by far the largest toy that he had ever seen. This statue was usually our best landmark, for when we saw it we were certain to find our way home.

Then came the day when the Columbus set sail for the Western World. The previous evening the little Norwegian inn-keeper took us aboard and directed us to a large ornate hall below decks and there he affectionately bade us goodbye and wished us well.

The Columbus was a large steamship so that the memory of old Christopher was by no means belittled by naming it after him. The ship had two huge smokestacks and a fairly large forcastle on the upper deck. Many white boats hung over the gunwales. These, I felt certain, were intended to decorate the ship. There were three masts closely fitted with sailyards and rigging.

The hall into which we were directed was both large and ornate. Tables were set up through its entire length with benches on both sides of the tables. There were numerous cabins on both sides of this large hall. One of these was placed at our disposal; it had four small bunks, two of which were placed above the others. The cabin also had one large porthole but the glass was so thick that nothing was distinguishable through it, but in spite of that it admitted plenty of light. At meal time we always sat at the tables with the other passengers that occupied this hall. As far as grandfather could discern, all the passengers spoke English. Here Halldor Briem's textbook in English stood my grandfather in good stead, when at times we needed something specific. He had that book continually in his hands, always consulting the vocabulary. When he found the word that was applicable to a particular occasion he pointed it out to someone and it always served its intended purpose. In this manner we obtained many things which we otherwise would have done without. Thereafter my grandfather always esteemed the book very highly and said that to a large extent it was thanks to it that we arrived safely in Halifax.

We encountered foul weather on the Atlantic Ocean so that the voyage from Hull to New York took nineteen days. I remember that for a few days everything aboard the ship was in a state of great confusion. Everything seemed to creak and crash. The table-ware was tossed about while we were eating and only with difficulty could we hang on to our seats on the benches. Once a porthole window became loose and the sea streamed into the room. The window, however, was soon refitted. One evening a seaman was brought into the dining hall. He had been struck up on the deck by something which had become loose during the storm. I remember how touched I was to hear the wretched man wail. The wailing did not, however, last long for he died soon afterwards. The following day the storm had abated. Then all those who were well were requested to assemble on deck to be present at the burial of the deceased seaman. The corpse had not been placed in a coffin but was laid out on flat boards with a large flag wrapped around it. The people crowded around the body while the captain spoke a few words. All appeared very sad. Some wept; I particularly remember one elderly man who wept as a child does when it

cries most bitterly. Perhaps he was the father of the deceased who, I think, was a young man. The body was then taken and gently lowered over the gunwale. Down it sank slowly into the dark deep bosom of the sea. A wave closed over the corpse and the wind smoothed it over so that no markings of its resting place were visible. "Rán", the mighty goddess of the sea took it into her bosom to keep forever in the innermost hiding place of her heart. The ship with its flag at half mast rushed on towards the mighty Western World.

At last we sighted America appearing as a blue rim on the western horizon. My grandfather gazed for a long time at this blue rim and again and again repeated "Vineland the Good", "Leif the Lucky". A few crew members who were standing near by began to laugh and tried, but in a distorted fashion, to repeat the words after him.

Finally we landed at a dock in New York. We were at once transported to an inn managed by a paunch-bellied Dane. With his help my grandfather located the Danish consul who resided in the city. This consul procured tickets for us to Halifax. This used up the rest of our money. The last five dollars went to pay for food for the rest of our journey but it did not nearly suffice. We stopped only overnight in New York and nothing unusual happened to us except that one of the guests who sat with us at the supper table that evening pushed me from the table because I had taken sugar from the sugar bowl on the table with a spoon that was in my cup and had consequently wet the sugar in the bowl. No one except he seemed to notice this. To be sure, if I had broken the rules of table etiquette he broke them, no less, by pulling my chair from the table, or such was my opinion of the incident.

We again boarded ship in New York, but disembarked after a twenty four hour journey. Where we landed I do not know. I only remember that we were rudely awakened from a sound sleep in the middle of the night and led some distance in the darkness. We then walked up two or three steps into a long narrow hall, along the entire length of which there were two rows of benches. We seated ourselves and awaited further developments. All of a sudden we heard a steamship-like whistle and at the same instant we felt that the hall in which we were seated was in motion. At first it moved slowly and then faster and faster until it seemed to rush forward at a tremendous rate. Sometimes it seemed to me that it rushed backward and again at intervals it seemed to be swept down steep slopes. The chandeliers that hung in the ceiling were in constant motion and everything that was in there shook and quivered but in a different manner from what we had become accustomed to on shipboard.

"This is a locomotive," said my grandfather after a short while, "as I live and breathe we are on a train."

My grandmother expressed the same opinion.

I remember that I enjoyed this journey very much, but gave some serious thought to what the creature

who could travel over the earth at this incredible speed would look like, for I did not doubt that some kind of an animal was responsible for this terrific speed. Then that train stopped when I least expected. Once again we boarded a ship on which we travelled along the shore until evening. As we later learned, we had now arrived at the city of Portland, in the state of Maine. We walked up the dock and waited there without anyone seemingly noticing us. It was becoming dark and the weather was cold. Our provisions were now finished and my grandfather had not a penny in his possession. Men passed us to and fro but no one paid us the slightest heed.

"Surely we have not come all the way — arrived in Halifax?" said my grandfather.

My grandmother remained silent but compressed her lips; she was beginning to be alarmed. She wrapped her shawl around me and then we waited yet a while on the dock.

"This won't do," said my grandfather finally. "I will have to do something immediately."

Then he walked up to a man who had just then arrived.

"Halifax?" said my grandfather.

"Halifax?" repeated the man.

"Já Halfax," (Yes Halifax) said my grandfather; "til Halifax — íslenzk — sprogum ekki engelsku — til Halifax." ("to Halifax — Icelandic speak no English — to Halifax.")

"Halifax — Halifax," said the man in a voice that indicated that he knew not to what my grandfather referred.

"Já Halifax — Halifax?" said my grandfather again in a questioning voice and at the same time pointed to the houses around.

Now the stranger understood what my grandfather wanted. He shook his head and said: "Hotel, Hotel."

"Enga peninga," (no money) said my grandfather, "getum ekki borgað — getum ekki betalað." (We cannot pay).

The man said something we did not understand. Then he motioned us to follow him, which we did without delay, although he was somewhat suspicious looking in the dark. Grandfather, however, saw no better alternative under the circumstances in which we found ourselves.

This man accompanied us to a large house a short distance from the dock. My grandfather knew at once that this was an inn. An immensely fat woman greeted us and then directed us into a room furnished with a small table and two made up beds. This fat woman was exceedingly gracious towards my grandmother and talked incessantly.

"Halifax," said my grandfather, "til Halifax — höfum ekki peninga — kunnum ekki engelskt sprog." (To Halifax — have no money — cannot speak English).

The fat woman became still more kindly, and her whole face lit up in a most encouraging smile. My grandfather understood her to say that she wished to give the "Íslandsmann" (Icelander) both milk and bread. Before long many varieties of food were brought in which my grandfather and I ate with great relish; but my grandmother scarcely touched any of it. The morning after

we enjoyed the same hospitality as far as the food was concerned. After breakfast we were taken to a room which doubtless was the sitting room, for many people were sitting there, most of whom were reading newspapers. A man wearing a cap which seemed to belong to a uniform arrived there; he made us understand that we should come with his. "Ship" and Halifax he repeated again and again.

"Gott, gott," (Good — good) said my grandfather; "til Halifax — Halifax (to Halifax — to Halifax).

Then my grandfather and grandmother took the fat lady by the hand to thank her for the hospitality and bid her good-bye.

"Þakk kaera frú," ("thanks kind madam,") said my grandfather. "Þakk fyrir góðgerðirnar," ("thanks for your hospitality,") „Íslandsmann er frúnni þakklátur." ("The Icelander is grateful to the lady.")

The fat woman, however, wanted more than thanks alone from my grandfather — she demanded money. "MONEY, money," she screamed greedily, as all her charm and all the smiles vanished from her face.

"Money, money," she cried and now appeared twice as big as she was before.

"Guð komi til," ("God be with us") said my poor grandfather who now began to understand what the hospitality at the inn actually signified. "Guð komi til," (God be with us) said he, "get ekki betalað — á ekki peninga, á ekki peninga." ("cannot pay, have no money").

"Money, money," bellowed the woman with great fury. Then she rushed at my grandfather, grabbed his coat and searched his pockets. There, however, was nothing to be found except Briem's English primer, a red handkerchief and old bits of paper. Then she motioned him to turn his trousers pockets inside out. He obeyed her order without delay. One pocket yielded a bunch of keys, the other a change purse but it contained only our transportation tickets. Then the woman searched all his vest pockets, but neither did they contain any money.

"Money, money," screamed the woman grabbing my grandfather by the chest as he kept trying to convince her that he possessed not a cent She, however, could not be convinced. Halldor's English primer was now utterly useless for the woman absolutely refused even to look at it, although she had done so the previous evening. A throng of people had now gathered around us many of whom appeared to feel sorry for grandmother and me for they looked at us with compassion. None, however, offered to pay for the night's lodging.

When it became evident that my grandfather had no money on him, the man wearing the uniform cap began to talk to the lady and to motion us to come with him. The lady, however, was obviously not going to let go her hold of my grandfather's waistcoat. Grandmother, who during all this altercation, had stood aside now walked briskly up to the lady removed the wedding ring from her finger and handed it to her. The woman at once let go her hold of my grandfather and began to examine

the ring. "GOLD — gold," muttered the woman; "gold, — gold." Then she slumped into a chair wiped the perspiration from her fat face and fondled the ring in her hand. "GOLD — gold."

I never saw my grandmother as impressive looking as she appeared on this occasion; her blue eyes filled with indignation and her voice became harmoniously eloquent as she handed the ring to the woman and said:

"Taktu við." (Take it).

She was never verbose, bless her heart, and on this occasion she felt it was quite adequate to say merely: "Take it." Her blue eyes, nevertheless, said more — said it in a language that only women can fully understand and only women know how to use to best advantage.

The man wearing the uniform cap then accompanied us down to the dock where we had landed the evening before. Once more we boarded ship for a journey of scarcely twenty four hours. A woman, who was on the ship, gave grandmother and me tea and buttered bread twice during the day. Grandfather, however, tasted nothing but water for a day and a half. When we left the ship we boarded a train which travelled very fast all that day and far into the night. At last a loud shout announced "Halifax" and the train stopped shortly thereafter.

"Thank God," said my grandfather, "at last we have arrived in Halifax."

Then we left the coach. The night was pitch dark and cold. The people that had come with us vanished instantly into the darkness so that after a short while we three stood alone on the station platform. We were hungry, the cold night breeze pierced us through, we were without money, without a language, without shelter, without everything, — strangers in a foreign land. The prospect was anything but promising. Immigrants that arrive now from Iceland enjoy different receptions. Now, most of them have friends and relatives here that await them at the railway stations; friends and relatives that receive them with open-armed hospitality and do all that they possibly can to let the newcomers feel that they have arrived in a land of comfort and prosperity. Everything, however, was different when we arrived in this country. At that time there were only a very few Icelanders here who were widely scattered all over the country and had their hands full in providing for themselves. No, not many would have cared to find themselves in our shoes then, for although we had arrived in Halifax our future was nevertheless very gloomy.

"No this won't do," said my grandfather when we had stood for a while at the station. "I am going to find someone to talk to. You wait here in the meantime."

Then he disappeared into the darkness just as if he were quite familiar with this city. Grandmother and I sat down on the sidewalk. She wrapped her shawl around me and I sat in her lap. We sat there on the sidewalk in silence and awaited my grandfather's return. Shortly after he left, a man came to us and said

something which we did not understand; then he disappeared immediately. — We waited for a long time; each moment seemed an eternity. This period of waiting must have been agonizing for my grandmother although she did not reveal her inner feelings to me. At last my grandfather returned with Halldor's English primer in his hand and two men, one on each side. These men took us to a house a short distance from the station. It was not an inn, for the house was small; in it were a woman and two children. The woman immediately set the table with food for us and grandfather was given to understand that the food was free. As we sat down my grandfather commented that never had he been more receptive to food than on this occasion. After the meal sleeping accommodation was provided for us on the floor. One of the men that had brought us to the house left at once but the other, who was presumably the head of the household, remained. I quickly fell asleep but woke up immediately as three well-dressed men entered the room. They spoke for some time to the man whom we thought to be the master of the house and all the while they wrote in little pocket books which they held in their hands. They began to talk to my grandfather, who as well as my grandmother had risen to his feet again. It did not take my grandfather long to reach for Halldor's primer which the trio examined very carefully. Then they began to measure my grandfather's height and the breadth of his shoulders. They felt the muscles of his arms and they examined his clothes and his shoes with great care. During these proceedings they wrote continuously in their pocket books and talked incessantly. They were not as forward with respect to my grandmother, yet it was evident that they observed her very carefully. Suddenly they noticed me. They examined me minutely, patted the top of my head and one of them gave me a big apple. Then they took out some silver coins and gave to my grandfather who by this time had become somewhat suspicious of the strange behavior of these men. The men then left after they had bowed to my grandmother and shaken hands with my grandfather. One of them was certainly writing in his pocket book as he walked out of the room.

"These are certainly remarkable men," said my grandfather when they were gone; "but what do you think their strange behavior was intended to mean?"

"I don't know," said my grandmother.

"Do you think that they were doing this for their own amusement?" said my grandfather.

"I don't know," said my grandmother.

"Surely the men were not mentally deranged," said my grandfather.

"I don't know," said my grandmother.

The following morning we were taken in a closed carriage to an inn within the city and then we first noticed that the house in which we had spent the night was located out

near the city limits. We were later informed that the government of Nova Scotia paid for our food and lodging at the inn. My grandfather still thought it strange that the landlord requested no payment from him. We were assigned to a room by ourselves on the third floor, with a window facing the street. My grandmother sat at this window day after day to find out whether she could see anyone wearing Icelandic clothes. My grandfather soon began to think it very strange that we should be left there without comment and yet more strange that no Icelander should come there. He certainly understood when he left Iceland that an Icelandic agent would receive all Icelanders who arrived in Halifax. With the help of his textbook in English my grandfather was able to make the landlord understand that we wanted to find the Icelandic government's agent. The landlord, also with the aid of Halldor's textbook was able to make my grandfather understand that he would have to wait for seven days. The seven days passed but neither the agent or any other Icelander came. So also passed the eighth and the ninth days. The landlord, by means of Halldor's textbook, always said "wait," and grandfather waited, for what else could he do?

Then came the tenth day that we had waited there; about noon that day my grandmother, who always sat by the window, said "there assuredly comes an Icelander across the street, heading this way." My grandfather looked out the window and said that he could not identify anyone on the street as an Icelander. After a few minutes, however, a man was brought in to us who, as he came through the door said:

"Komið þið blessuð og sael." (How do you do?)

I cannot describe the rejoicing that we felt to see an Icelander and to hear ourselves addressed in our mother tongue. What a joyous occasion.

This man was one of just twenty Icelandic farmers that had taken up residence in the so called Mooselands pioneering community which had been founded that autumn. He said that he was to accompany us to the new settlement and also informed us that the Icelandic agent would come to meet my grandfather that day. Later that day the agent came. He had not been in the city when we arrived and had just returned from a long journey, or so he said. He took us to his home that evening and played the organ for us. He told us that he played for all those who proposed to settle in the Mooseland community. He also said that the melodies he played for the pioneers were all composed by the world renowned Mozart, for no other compositions were worthy of the men who were destined to settle in the matchless Mooselands.

Thus we were introduced by the musical tones of the great Mozart into the primeval forests of Nova Scotia.

Then we set off for the colony, which was fifty English miles from Halifax. When we finally arrived there, ten weeks had elapsed since we left Seydisfjord.

Fertugasta og sjöunda ársþing

Ræða forseta Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi, séra Philips M. Péturssonar, flutt við þingsetningu:

Kæru tilheyrendur, háttvirtir fulltrúar og gestir.

Nú eru liðin tæp 50 ár, síðan stofnþing Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi var haldið, og enn einu sinni höldum vér þing. Félag vort lifir ennþá góðu lífi, og áhuginn fyrir þeim málum, sem voru efst á baugi á stofnþinginu, hefir ekki dvínað. Þau mál er að finna í þremur liðum í stefnuskrá Þjóðræknisfélagsins, og þau endurspegla höfuðtilgang þess og markmið frá upphafi. Þjóðræknisfélagið er nú 47 ára gamalt, en þetta þing, að hinu fyrsta meðtöldu, verður fertugasta og sjöunda ársþingið í röðinni. Fyrr en varir verður Þjóðræknisfélagið 50 ára gamalt. Um það má segja, að frá stofnþingi til þessa dags hafi hvorki félagið né deildir þess misst sjónar á takmarkinu, sem stofnendurnir settu; vonir þeirra hafa ekki brugðizt.

Saga Þjóðræknisfélagsins er löng orðin, og að mörgu leyti er hér um að ræða sögu mikilla afkasta, sem eru félagsmönnum og deildum til sóma og öllum viðkomandi til mikillar ánægju. Það er í þeim anda — anda fagnaðar og ánægju — sem ég leyfi mér að bjóða alla, sem hér eru staddir og hér verða, velkomna. Mæli ég þau orð í fullri vissu um, að þeir reyni eftir föngum að vinna félaginu og málum þess gagn.

Á liðnu starfsári hefir margt gerzt, enda hafa félagsmenn verið áhugasamir með afbrigðum. Má ýkjulaust segja, að liðið ár hafi verið eitt af hinum mestu afkastaárum í sögu félagsins. Í því sambandi ber fyrst að telja hópferðina til Íslands síðastliðið vor. Í samræmi við undangengna þingsamþykkt var efnt til þessarar ferðar. Eftir þinglok í fyrra var þegar tekið til starfa við undirbúning hennar, en sá undirbúningur kostaði mikið starf. Af þeim, sem þar lögðu fram krafta sína, ber fyrst að þakka Jakobi F. Kristjánssyni, skjalaverði Þjóðræknisfélagsins, en hann var fararstjóri og sá um verulegan hluta undirbúnings allt frá því að samningar við „Ward Air“ flugfélagið í Edmonton hófust og þangað til lagt var af stað frá Winnipeg. — Þá vil ég þakka frú Kristínu Johnson, varafjármálaritara félagsins. Hún tók að sér að skrifa og senda ótal bréf til allra, sem leituðu upplýsinga um ferðina. — Sízt vil ég gleyma ræðismanni Íslands og féhirði Þjóðræknisfélagsins, Gretti L. Johannson, en hann tók á móti öllum greiðslum og kvittaði fyrir þær, en slíkum störfum fylgir alltaf mikil ábyrgð. Grettir sá og að miklu leyti um það, að gerðir yrðu sérstakir félagsfánar, sem Íslandsförum var ætlað að afhenda gestgjöfum sínum, einstaklingum og félagsheildum, í för sinni um ísland. Meðal viðtakenda má nefna ríkisstjórn Íslands, dr. Bjarna Benediktsson forsætisráðherra, borgarstjóra Reykjavíkur, Geir Hallgrímsson, þjóðræknisfélögin í Reykjavík og á Akureyri, forseta sameinaðs þings í Reykjavík, Eimskipafélag Íslands og hreppsnefnd Selfosshrepps. Hverjum félagsfána létum við svo fylgja hinn nýja þjóðfána Kanada.

Íslandsferðin tókst eftir öllum vonum. Alls fóru héðan 82 farþegar, en flugvélin hefði rúmað fjórum betur. Hún lagði af stað héðan frá Winnipeg 21. maí og lenti á Reykjavíkurflugvelli rúmlega tíu klukkustundum síðar. Flogið var yfir Hudsons flóann, Baffin eyju og Grænland. Veður var heiðskírt og dagsbirta meiri hluta leiðar, þó að flogið væri að nóttu til. Í Reykjavík komu ýmsir góðir menn til móts við okkur, á meðal þeirra voru blaðamenn með myndavélar sínar. Þegar við höfðum stillt okkur upp í röð, gekk fram lítil stúlka og afhenti konu minni blómvönd, sem hafði að geyma þær fegurstu og litríkustu rósir, sem ég hefi nokkru sinni séð. Meðan á þessu stóð, tóku blaðamenn af okkur myndir, og mér leið líkt og konungum hlýtur að líða, þegar þeir ferðast um lönd með fríðu föruneyti. En brátt vaknaði ég þó af þeim draumi og mundi þá, að ég var aðeins forseti Þjóðræknisfélagsins. En rósir þær, sem kona mín hélt á, voru vissulega tákn góðvilja og vinarhugar þeirra, sem tóku á móti okkur. Þeir aðiljar eiga það sannarlega skilið, að ég þakki þeim við setningu þessa þings og votti þeim þökk allra, sem voru í ferðinni, fyrir óviðjafnanlega gestrisni, vinsemd og hjálpsemi. Ef bræðraböndin

hafa ekki styrkzt við þessa ferð, þá er ekkert, sem getur styrkt þau, en áður en ég lýsi Íslandsferðinni nánar, skal vikið að öðru efni.

Í lífinu skiptast á skin og skúrir. Á liðnu ári hafa þrír heiðursfélagar látizt, þ. e. Guðmundur Grímsson, fyrrum dómari í Norður Dakota, dr. Thorbergur Thorvaldson, efnafræðingur í Saskatoon, og frú Kristín Thorsteinsson, sem bjó í fjöldamörg ár á Gimli. Hún var ekkja Guðna Thorsteinssonar, póstmeistara þar. Einn ævifélagi hefir dáið á árinu, Einar E. Stephenson, sem bjó í Red Deer í Alberta. Stundaði hann þar griparækt með miklum myndarbrag. Aðrir félagar, sem hurfu úr hópnum, eru: Björgvin Ágúst Hólm frá Árborg, Ólafur Bjarnason, Gimli, Thora Björg Howardson, Lundar, Hlaðgerður Kristjánsson, Winnipeg, Halldóra Thorsteinsson, Gimli, Jón Eiríksson, Árborg, Jón Baldvinsson, Árborg, Þórarinn Gíslason, Árborg, Stefán Eymundson, Vancouver, G. B. Bjarnason, Gimli, Karl Vopni, Gimli, Sigríður Hjálmarson, Lundar, Ásgeir Jörundson, Lundar, Andrea Johnson, Árborg, Ásta Eirikson, Selkirk, Óskar Gillies, Morden, Gunnar Johannsson Wynyard, frú A. P. Johannsson, Winnipeg, Rannveig Sigurðsson, Winnipeg, Eiríkur Helgason, Winnipeg, Jakobína Nordal, Winnipeg (á lista þennan vantar enn mörg nöfn). Vér vottum aðstandendum þessara góðu starfsmanna vorra og kvenna innilega samúð, en minningu þeirra heiðrum vér að gömlum sið með því að rísa úr sætum.

Spekingur hefir sagt, að þakkarskuldin sé eina skuldin, sem auðgi manninn. Þau orð mega vera oss hvatning til dáða í félagsstarfi voru.

Vegna misskilnings, sem stundum bryddir á, vil ég taka fram, að Þjóðræknisfélagið er borið uppi af hinum einstöku deildum, en deildirnar í sameiningu mynda Þjóðræknisfélagið. Á hverju ári fer fram kosning manna í stjórnarnefnd, og framkvæmir sú stjórnarnefnd þau störf, sem henni eru falin hverju sinni. Allt um það er stjórnarnefndin ekki Þjóðræknisfélagið, þó að sumir virðist vera á þeirri skoðun. Ég hefi heyrt menn tala um Þjóðræknisfélagið eins og það væri stofnun út af fyrir sig og óháð hinum einstöku deildum. Slíkt er þó hin mesta fjarstæða, því að án deildanna væri ekkert þjóðræknisfélag. Þess vegna fögnum vér stofnun hverrar nýrrar deildar, því að deildirnar veita félaginu í heild styrk við eflingu þeirra hugsjóna, sem vér sem Íslendingar eða sem afkomendur Íslendinga erum að leitast við að koma í framkvæmd. Hver sá hópur, sem stendur utan samtaka vorra, dregur í rauninni úr mætti heildarinnar. Mér kemur í hug sálmurinn eftir Valdimar Briem, sem oft er sunginn og á við í þessu tilviki:

Hve sælt er sérhvert land,
þótt sé það bert og kalt,
er öflugt bræðraband
þar bindur fólkið allt.

Það er öflugt bræðraband, sem þörf er á, og að þessu leyti höfum við verið mjög lánsöm. Þjóðræknisfélagið er bræðralag; það er bræðralag deildanna, og stjórnarnefndin starfar að þeim málum, sem þetta bræðralag felur henni. Á þessu starfsári hefir stjórnarnefndin haldið 11 fundi, en þar að auki hafa ýmsar nefndir átt með sér fundi, eftir því sem þörf gerðist hverju sinni. Fundir þessir hafa oftast verið haldnir á heimilum nefndarmanna, og hefir þeim öllum lokið með kaffidrykkju, sem efnt var til af hinni mestu rausn.

Þessu næst vil ég víkja aftur að því, sem frá var horfið, með því að lýsa hópferðinni til Íslands nánar.

Sem forseta Þjóðræknisfélagsins var mér falið að flytja kveðjur á Íslandi í samsætum og á samkomum og afhenda gjafir þær, sem áður var minnzt á. Skal nú getið helztu mannfunda, sem efnt var til. Fyrst ber að nefna samsæti, sem forsætisráðherra Íslands hélt hópnum að vestan í ráðherrabústaðnum við Tjarnargötu. Næsta dag var komið saman að Hótel Sögu í boði Þjóðræknisfélagsins í Reykjavík, en hinn þriðja dag var haldið að Selfossi í boði hreppsnefndar Selfosshrepps. Þar kom til móts við fólkið oddviti hreppsnefndarinnar, Sigurður Ingi Sigurðsson. Var síðan haldið í kirkju og messu hlýtt hjá séra Sigurði Pálssyni, presti að Selfossi. Að því búnu var öllum boðið inn á heimili fólks, tveimur eða þremur á hvert heimili. Þá var efnt til veizluhalds í samkomuhúsi byggðarinnar, og var þar úr mörgum réttum að velja. Karlakór Selfoss skemmti með söng. Síðan fóru fram ræðuhöld, sýndar voru kvikmyndir og borið fram kaffi í annað sinn. Komið var fram á nótt, þegar við kvöddum. Héldum við þá með söng á vör í dagsbirtu um miðja nótt til Reykjavíkur. Á leiðinni var mikið sungið, og á milli söngvanna voru sagðar draugasögur.

Margir úr hópnum héldu nú út um landsbyggðina, hver sína leið, til að hitta ættmenni eða fara í könnunarferðir um landið. Hinn níunda júní kom þó meiri hluti hópsins saman á Akureyri, þar sem efnt var til veglegs samsætis að Hótel KEA undir stjórn forseta Þjóðræknisfélags Akureyringa, séra Benjamíns Kristjánssonar. Við borðhaldið voru ræður

fluttar og söngvar sungnir, en að því búnu var haldið í stórum fólksflutningabifreiðum að félagsheimilinu Freyvangi, þar sem fjöldi fólks beið okkar, en þar beið okkar líka óþrjótandi góðgæti af öllu tagi, þ. e. a. s. 50 eða 60 tegundir af kökum og sætabrauði. Þar gat að líta kleinur, rjómapönnukökur, sykraðar pönnukökur, smurt brauð, hangikjöt, rúllupylsu. Segja má, að borðin svignuðu undir réttunum, enda mun enginn, sem þar sat, hafa létzt. Sýndar voru íslenzkar kvikmyndir. Þá fóru og fram ræðuhöld og samsöngur. Klukkan 2 um nóttina komum við svo aftur að hótelinu á Akureyri, og auðvitað var þá albjart eins og um miðjan dag, og var því nauðsynlegt að draga tjöld fyrir glugga, áður en gengið var til rekkju. Daginn eftir fórum við hjónin með séra Pétri Sigurgeirssyni, presti á Akureyri, í heimsókn til séra Friðriks A. Friðrikssonar, sem býr að Hálsi í Fnjóskadal. Stöldruðum við þar lengi dags til að spjalla um gamla daga hér vestra og ýmsa atburði, sem gerðust fyrir 40 árum síðan.

Næst héldum við hjónin til Skagafjarðar, en þaðan er föðurætt mín, og þar á ég mörg skyldmenni. Því miður gátum við aðeins staðið þar við í hálfan annan dag, en þá urðum við að fara til Reykjavíkur. Mér finnst ég verði að fara aftur til Íslands til þess að sjá mig betur um í Skagafirði og kynnast ættingjum mínum nánar.

Þann 17. júní var í Reykjavík mikill mannfagnaður, sem stóð allan daginn frá því snemma um morguninn og langt fram á nótt. Þar fóru fram ræðuhöld og hljómleikar og dans á götum úti. Fánar blöktu við hún víðs vegar um bæinn, og sólin lagði blessun sína yfir land og lýð.

Ferðin til Íslands tók okkur heilan mánuð, en heill mánuður reyndist of naumur tími til að sjá sig um og heimsækja ýmsa þá, sem við gjarnan hefðum viljað ná tali af.

Við hjónin ferðuðumst um Árnessýslu, en þaðan var faðir konunnar minnar ættaður, og þar hittum við fjölda af hinum ágætu skyldmennum hennar. Síðan héldum við austur í Hornafjörð, en þaðan kom móðir konu minnar. Þar var mjög hlýlega tekið á móti okkur af góðu fólki, sem sumt taldi til skyldleika við konu mína.

Annan í hvítasunnu var mér boðið að messa í Dómkirkjunni í Reykjavík. Þáði ég það boð með ánægju, og var ég mjög þakklátur séra Jóni Auðuns dómkirkjupresti fyrir heiðurinn, sem hann sýndi mér, ekki aðeins með því að bjóða mér að koma fram í Dómkirkjunni, heldur og með því að gefa mér tækifæri til að taka þátt í athöfn, sem var útvarpað um land allt.

Biskup Íslands, herra Sigurbjörn Einarsson, bauð okkur hjónunum heim til sín, en þar hittum við Pál Kolka lækni, sem var hér á ferð fyrir nokkrum árum, konu hans og séra Jakob Jónsson. Séra Jakob heimsóttum við seinna, og höfðum við mjög skemmtilega viðdvöl á heimili hans með öðrum vinum okkar. Þá heimsóttum við einnig séra Ásmund Guðmundsson, fyrrverandi biskup, og var þar mikill fagnaðarfundur, því við höfðum þekkzt í þrjátíu ár, frá því að ég var á Íslandi í fyrra skiptið, en séra Ásmundur var þá kennari í guðfræðideild Háskóla Íslands. Enn vil ég nefna dr. Einar Ólaf Sveinsson, prófessor og forstöðumann Handritastofnunar Íslands. Ég heimsótti hann seint eitt kvöldið, skömmu áður en við lögðum af stað heim aftur. Ég gekk með honum um garð hans um miðja nótt í heiðríku og björtu veðri, og skoðuðum við tré og blóm og aðrar jurtir, sem hann hafði mætur á og sem mér lék forvitni á að skoða. Við spjölluðum um fyrri samfundi okkar á Íslandi fyrir þrjátíu árum og um heimsókn þeirra hjóna til Winnipeg fyrir nokkrum árum. Það var mér mikil gleði og mikil ánægja að hitta aftur þennan mæta mann. Síðast, en ekki sízt, ber að geta þess, að herra Ásgeir Ásgeirsson, forseti Íslands, sem því miður var ekki heill heilsu, sýndi átta úr hópnum þann heiður, að bjóða þeim heim til sín að Bessastöðum. Hann tók okkur mjög hlýlega, minntist ferðar sinnar hingað til Winnipeg og bað mig að skila kveðjum til Íslendinga vestan hafs. Geri ég það nú með mikilli ánægju. Hann bar fram þá ósk, að málefni vor hér vestra mættu jafnan fá góðan byr og árnaði okkur góðs gengis í starfi. Ég veit, að síðar hér á þinginu verður borin upp tillaga þess efnis, að honum verði þökkuð sú velvild ,sem hann og íslenzka þjóðin hafa ávallt sýnt okkur Vestur-Íslendingum.

Nú skal vikið að öðrum efnum og öðrum málum. Þegar tækifæri hafa gefizt, hafa stjórnarnefndarmenn heimsótt flestallar deildir eða hafa átt fundi með embættismönnum þeirra. Dr. Richard Beck, fyrrverandi forseti gegnir enn sínum þjóðræknisstörfum af góðvilja og áhuga, enda þótt beinar embættisskyldur leggi honum ei lengur slíkar skyldur á herðar. Ég þakka honum góðvild hans og ræktarsemi í garð Þjóðræknisfélagsins. Á síðastliðnu ári hefir hann ferðazt víða og komið víða fram í þjóðrækniserindum. Hann var aðalræðumaður á Íslendingadeginum í Blaine. Í Victoria flutti hann ræðu á árssamkomu íslenzka kvenfélagsins. Einnig flutti hann ávarp á samkomu lestrarfélagsins á Gimli og á 25

ára afmælissamkomu deildarinnar „Esjan“ í Árborg. Þá flutti dr. Beck ræður um Íslandsferð þeirra hjóna á samkomum hjá deildinni „Báran“ að Mountain í Norður Dakota og hjá deildinni „Ísland“ í Morden í Manitoba. Á sumum þessara funda sýndi frú Margrét Beck myndir frá Íslandi og Færeyjum. Auk ræðuhalda meðal Íslendinga hefir dr. Beck komið fram á samkomum norskra félaga í Norður Dakota, en á þeim samkomum hefir hann flutt ræður um norræn efni eða íslenzk. Þá hefir hann eins og jafnan áður birt fjölda ritgerða og ritdóma um íslenzk efni í blöðum, tímaritum og safnritum beggja megin hafsins. Varaforseti félagsins, próf. Haraldur Bessason, hefir sótt fundi nærliggjandi deilda, og féhirðir Þjóðræknisfélagsins, Grettir L. Johannson ræðismaður, fór til Morden og kom fram á fundi deildarinnar „Ísland“. Mörg önnur störf hefir gjaldkeri félagsins unnið, fleiri en jafnvel samnefndarmenn hans gera sér grein fyrir. Það er mikið verk að sjá um fjárhag slíkrar stofnunar sem Þjóðræknisfélagið er. — Grettir tókst á hendur langferð, er hann fór til Washington sem fulltrúi Þjóðræknisfélagsins til þess að vera við jarðarför hins góða manns, Thor Thors sendiherra. Þá ber að geta þess, að Grettir veitti mikla aðstoð við upptöku sjónvarpsþáttar, þar sem sýndir voru meðal annars íslenzkir þjóðbúningar.

Páll Hallson vararitari kom fram fyrir hönd Þjóðræknisfélagsins á samkomu þjóðræknisdeildarinnar að Lundar og afhenti deildinni félagsfána þann, sem áður getur.

Frú Hólmfríður Daníelson, ritari Þjóðræknisfélagsins, hefir staðið í bréflegu sambandi við allar deildir félagsins. Hún hefir veitt fjölmörgum aðiljum ýmiss konar fræðslu um Ísland og Íslendinga. Hún hefir og átt hlut að kvikmyndasýningu og sjónvarpsupptöku, sem fjölluðu um íslenzka þjóðhætti. Hún hefir og veitt stuðning sumu því fólki, sem nú vinnur að undirbúningi aldarafmælis kanadíska fylkjasambandsins.

Fjármálaritari, Guðmann Levy, hefir enn sem fyrr gegnt starfi sínu af árvekni og séð um útbýtingu Tímaritsins og innheimtu meðlimagjalda. Jóhann Beck hefir á árinu veitt ýmiss konar aðstoð við félagsstörfin. Á störf þeirra Jakobs F. Kristjánssonar og Kristínar Johnson er áður minnzt.

Nefndarmönnum þakka ég góða samvinnu á árinu og fyrir allt það, sem þeir hafa á sig lagt, til að greiða götu Þjóðræknisfélagsins.

Sjálfur hefi ég sem forseti Þjóðræknisfélagsins sótt fund þjóðræknisdeildarinnar „Esjan“ í Árborg og flutt þar kveðjur. Einnig veittist mér sú ánægja að eiga fund með nokkrum meðlimum í stjórn Icelandic Canadian Club í Toronto á heimili bróður míns, Hannesar. Snemma í þessum mánuði sat ég stjórnarnefndarfund deildarinnar „Norðurljós“ í Edmonton. Þá flutti ég kveðjur frá Þjóðræknisfélaginu á Íslendingadeginum að Gimli. Á Íslandi rákum við Jakob F. Kristjánsson erindi Þjóðræknisfélagsins. Við heimsóttum Brynjólf Jóhannesson leikara og ræddum við hann væntanlega ferð hans hingað vestur. Einnig náðum við tali af Gunnari Friðrikssyni og ræddum við hann um væntanlega þátttöku Íslands í heimssýningunni í Montreal, sem haldin verður 1967, en einn dagur þeirrar sýningar verður helgaður Íslandi.

Eins og okkur er kunnugt, þá eru hér á þingi virðulegir fulltrúar Íslands, Pétur Thorsteinsson sendiherra og frú Oddný Björgólfsdóttir kona hans. Býð ég þau hjartanlega velkomin hingað.

Næst er að víkja að útgáfumálum. — 47. árgangur Tímaritsins kemur út á þessu þingi. Tímaritið hefir átt við fjárhagsörðugleika að etja á liðnum árum, og hefir útgáfa þess verið rekin með meiri halla en Þjóðræknisfélagið hefir efni á. Til viðreisnar þessu máli gæti komið til greina að hækka meðlimagjöld. Fimmtíu centa hækkun á ári myndi greiða verulegan hluta af greindum tekjuhalla. Svo er auðvitað önnur leið opin, en hún er sú, að leggja Tímaritið niður.

Auk Tímaritsins er okkur einnig þörf á að ræða útgáfu vikublaðsins Lögberg-Heimskringla. Blaðið býr við kröpp kjör. Í strangasta skilningi er blaðið ekki á ábyrgð Þjóðræknisfélagsins, en í réttum skilningi er það þó okkar málgagn. Eitt byggist á öðru, og án blaðsins væri Þjóðræknisfélagið illa statt, og framtíð blaðsins verðum við að ræða síðar á þessu þingi.

Á liðnu ári studdi Þjóðræknisfélagið útgáfu tveggja bóka. Önnur bókin er **Vestur-íslenzkar æviskrár**, sem er rituð af séra Benjamín Kristjánssyni. Hin bókin er **"The Icelandic People in Manitoba"** eftir Vilhelm Kristjánson.

Eins og flestum mun kunnugt, voru þeir séra Benjamín Kristjánsson og Bjarni Sigurðsson á ferð hér s. l. haust, og gafst okkur tími til að halda þeim dálítið samsæti. Séra Benjamín hvetur alla Vestur-Íslendinga til að láta skrá sig í hið mikla safnrit, sem Vestur-íslenzkar æviskrár eru.

Bók Vilhelms Kristjánsonar hefir hlotið góða dóma, og verðskuldar hún því útbreiðslu.

Um þessar mundir er stjórnarnefnd Þjóðræknisfélagsins að taka saman bækling um félagsstörfin. Verður þeim bækling væntanlega útbýtt síðar. Einnig er nú verið að endurskoða lög félagsins.

Um minnisvarða Vilhjálms Stefánssonar skal tekið fram, að stjórnarnefnd Þjóðræknisfélagsins hefir nú keypt afsteypu af brjóstmynd, sem gerð var af Vilhjálmi. Afsteypu þessari verður væntanlega komið fyrir í hinu nýja "Civic Arts Center", sem reist verður á næstunni hér í Winnipeg. Fé það, sem safnazt hafði í Vilhjálms Stefánssonar sjóðinn hrökk ekki til að greiða nefnda afsteypu, og væri nefndinni þökk í að fá viðbótarframlög í sjóðinn.

Að lokum vil ég endurtaka hvatningarorð, sem rituð voru fyrir nokkru:

„Fáir Íslendingar, jafnvel ekki þeir bjartsýnustu, hefðu dirfzt að spá því, þegar félagið var stofnað, að það næði þrjátíu ára aldri, hvað þá hærri aldri. Um stríðslokin fyrri voru hinir svonefndu hundrað prósent menn allaðsúgsmiklir. Töldu þeir landráðum næst að hugsa, tala eða vinna að nokkru því, sem ekki var enskt. Félag vort (og reyndar félög annarra þjóðabrota) voru að nokkru stofnuð til að mótmæla þeirri stefnu, en einkum þó til að stuðla að innbyrðis samkomulagi og samvinnu milli allra Íslendinga, án tillits til pólitískrar eða trúarlegrar skiptingar. Sagan sýnir nú, að það tókst. Gifta vor varð flokkadráttunum yfirsterkari."

Ofangrein orð voru mælt, þegar Þjóðræknisfélagið náði þrítugs aldri. Þau orð eiga enn við.

Ég vænti þess, að allir þeir, sem hér eru mættir, megi njóta ánægjunnar, sem samstarf og sameiginleg stefna skapa. Ég þakka svo fyrir góða áheyrn og bið þingheim að taka til starfa.

Fertugasta og sjöunda ársþing Þjóðræknisfélags Íslendinga í Vesturheimi, haldið í Winnipeg 21., 22. og 23. febrúar 1966.

ÞINGSETNING

Forseti, séra P. M. Pétursson, setti þing kl. 10 f. h. Dr. V. J. Eylands flutti bæn. Sálmurinn „Sannleikans andi" var sunginn við undirleik Gunnars Erlendssonar. Síðan las forseti skýrslu sína. Gerði hann stuttlega grein fyrir tilgangi og stefnu félagsins eins og hún var upphaflega lögð fram, og sagði hann, að aldrei hefðu menn misst sjónar á settu marki.

Forseti las því næst upp nöfn þeirra meðlima, sem fallið höfðu frá á árinu, og reis þingheimur á fætur í þögulli minningu um þetta góða starfsfólk.

Sagði forseti síðan þing sett.

Dr. Richard Beck gerði tillögu, að skýrsla forseta yrði viðtekin, og að forseta og allri stjórnarnefnd yrði þakkað innilega fyrir mikið og markvert starf á árinu, var sú tillaga studd af frú Marju Björnson og síðan samþykkt. Tillaga kom fram frá Guðbjörgu Sigurdson um, að forseta skyldi falið að skipa þrjá fulltrúa í dagskrárnefnd og þrjá í kjörbréfanefnd. Sú tillaga var samþykkt. Dagskrárnefnd skipuðu: Dr. R. Beck, Páll Hallson, Frank Olson; en kjörbréfanefnd: G. Levy, Kristín Johnson, Gestur Pálsson.

Á meðan þesssar nefndir störfuðu, bað forseti Walter Arason frá Edmonton, sem er forseti hinnar nýju deildar okkar, **Norðurljós**, að taka til máls. Ávarpaði hann þingið á ensku og skýrði lítillega frá hinu merka starfi deildarinnar, sem nú er aðeins árs gömul. Skandinavar þar í Edmonton eiga mjög myndarlegt samkomuheimili, Scandinavian Centre, sem kostaði um $170,000, og er það notað svo að segja á hverjum degi og hverju kveldi. Skuldin, sem á því hvílir, er aðeins $25,000, og verður því fyrirtækið bráðum sjálfstætt. Sýndi hann okkur myndir af húsinu að utan og innan.

Um sextíu manns sátu þennan fyrsta fund þingsins.

Annar fundur kl. 2 e. h.

Fundur var settur og fundargerð lesin og samþykkt. — Dr. Beck gaf skýrslu dagskrárnefndar þess efnis, að hin prentaða dagskrá yrði notuð með einni lítilli breytingu. Skýrslan var samþykkt.

Fjárhagsskýrsla. Fyrir hönd G. L. Johannson féhirðis las G. Levy skýrsluna, sem sýnir tekjur (með síðasta árs innstæðu) $5,273.40, og útgjöld $4,112.52 — Einnig las G. Levy skýrslu um húseignina að Home St. 652, sem sýnir að húsið hefir borið sig þrátt fyrir hækkandi útgjöld; svo las G. Levy skýrslu fjármálaritara um meðlimagjöld og kostnað við útbýtingu Tímaritsins.

Þá voru komnir á þing boðsgestir Þjóðræknisfélagsins, herra ambassador Pétur Thorsteinsson sendiherra og frú hans Oddný Thorsteinsson og hinn frægi íslenzki leikari, Brynjólfur Jóhannesson. Fagnaði forseti og þingheimur þeim vel.

Sendiherrann flutti nokkur hlýleg orð og las kveðjur til félagsins, er honum höfðu borizt frá forseta Íslands og forsætisráðherra Íslands. Ennfremur flutti sendiherrann þingheimi kveðjur frá Hannesi Kjartanssyni, sendiherra Íslands hjá Sameinuðu þjóðunum. Kveðjuskeyti barst frá Sigurði Sigurgeirssyni, forseta Þjóðræknisfélagsins í Reykjavík.

Brynjólfur Jóhannesson flutti ávarp og kveðjur frá borgarstjóra Reykjavíkur, Geir Hallgrímssyni, til Þjóðræknisfélagsins og allra Íslendinga vestra. Hann afhenti og forseta fyrir hönd borgarstjóra fána Reykjavíkur. Er það blár borðfáni með hvítum ramma og mynd af Ingólfi Arnarsyni á stangarfætinum. Hann flutti félaginu einnig hlýjar kveðjur frá Gylfa Þ. Gíslasyni menntamálaráðherra og bróður hans Vilhjálmi Þ. Gíslasyni útvarpsstjóra, ennfremur kveðjur frá Félagi íslenzkra leikara og Leikfélagi Reykjavíkur.

Grettir L. Johannson las kveðjuskeyti frá Gretti Eggertson, formanni útgáfunefndar Lögbergs-Heimskringlu, sem þá var staddur í Honolulu. Árnaði hann Þjóðræknisfélaginu heilla og þakkaði því og öllum stuðningsmönnum L.-H. stuðning þeirra og samvinnu við blaðið. — Grettir L. Johannson flutti einnig kveðjur frá Walter Johannson, bróður sínum, sem var staddur í suðurríkjum Bandaríkjanna. Þetta er aðeins í annað sinn, sem hann hefir ekki sótt þjóðræknisþingið í þau 48 ár, síðan það var stofnsett. Grettir ræðismaður hefir sjálfur sótt öll þing Þjóðræknisfélagsins frá byrjun, nema þingið 1930. — Dr. Richard Beck flutti kveðjur frá forseta Norður Dakota háskóla, Dr. G. Starcher. Þetta er í þrítugasta og þriðja sinn, sem háskóli Dr. Becks veitir honum leyfi til þess að sækja Þjóðræknisþing, og er það þakkarvert.

Forseti þakkaði allar kveðjur. Einnig þakkaði hann heiðursgestunum fyrir komuna. Færði hann gestunum merki félagsins sem tákn um full þingréttindi þeim til handa.

Síðar um daginn barst kveðja frá Sigurði Helgasyni, formanni Loftleiða í New York, þar sem hann árnaði þingheimi alls góðs og árangursríks starfs og minntist með ánægju dvalarinnar í Winnipeg á síðasta þingi (1965). Þessari kveðju fögnuðu fulltrúar með miklu lófataki, enda var þeim í fersku minni heimsókn Sigurðar og konu hans frú Unnar, boðsgesta Þjóðræknisfélagsins á ársþinginu í fyrra, þar sem Sigurður flutti prýðilegt erindi og sýndi ágætar litmyndir frá Íslandi. Kveðjur Sigurðar voru einnig frá Íslendingafélaginu í New York, þar sem hann gegnir nú formennsku með miklum ágætum.

Skýrsla kjörbréfanefndar var lesin af G. Levy. Samkvæmt henni höfðu eftirtaldir fulltrúar deilda full þingréttindi:

BÁRAN, Mountain, N. D.: Dr. Richard Beck, frú Margrét Beck. LUNDAR: Gísli S. Gíslason, Mrs. Ingibjörg Rafnkelson. BRÚIN, Selkirk: Mrs. Jafata Skagfjord, Thorleifur Skagfjord. STRÖNDIN, Vancouver: Mrs. Marja Björnson. ESJAN, Arborg, Man.: Miss Kristín Skúlason, Jón Pálsson, Gestur Pálsson, Jóhann K. Johnson. GIMLI: Ingólfur N. Bjarnason, Ragna Baldwinson, Björn Baldwinson, Frank Olson. ÍSLAND, Morden, Man.: Mrs. Lovísa Gíslason. NORÐURLJÓS, Edmonton, Alta.: Walter Arason. FRÓN, Winnipeg: Páll Hallson, Miss Guðbjörg Sigurdson, Miss Regina Sigurdson, Miss Margrét Sigurdson, Mrs. Kristín Johnson, Gunnar Baldwinson.

Forseta var falið að skipa í þingnefndir, og voru þær skipaðar sem nú greinir: **Samvinnumál við Ísland:** Dr. R. Beck, Báran; Mrs. Kristín Johnson, Frón; Árni Sigurdson, Frón; Mrs. Lovisa Gíslason, Ísland; Leifi Skagfjord, Brúin. — **Útgáfumál:** Miss Kristín Skúlason, Esjan; Mrs. Kristín Johnson, Frón; Mrs. Jafeta Skagfjord, Brúin. — **Fjármál:** Páll Hallson, Frón; Frank Olson, Gimli; J. F. Kristjánsson, Frón; Johann K. Johnson, Esjan; Ingibjörg N. Bjarnason, Lundar: — **Allsherjarnefnd:** Próf. Haraldur Bessason, Frón; Gunnar Baldwinson, Gimli; Gestur Pálsson, Esjan; Mrs. Beck, Báran; G. J. Johannson, Frón.

SKÝRSLUR DEILDA

Ströndin, Vancouver, flutt af frú Marju Björnson: Alls voru haldnir sjö nefndarfundir, þrír almennir fundir og fjórar samkomur: þorrablót, þjóðhátíðardagurinn 17. júní, sumardagurinn fyrsti og samkoma Sveins Haukssonar frá Íslandi með stuðningi Strandarfélaga. Aðsókn var góð að öllum samkomum. Þá hefir Ströndin verið þátttakandi í sumar- og vetrarsamkomum skandinavisku þjóðabrotanna í Vancouver. Hópferðir til Íslands hafa árlega verið farnar undir umsjón Strandar, og enn er fyirirhuguð hópferð í júní—júlí 1966 og er farþegalistinn óðum að lengjast. Á þessu ári var stofnaður námssjóður (scholarship fund) til styrktar íslenzkum námsmönnum í Kanada, sem stunda nám við einhvern af háskólum British Columbia fylkis. Deildin sendi ársþingi alúðarkveðjur og einlæga ósk um velgengni í framtíðinni. Einnig bar frú Marja fram fyrirspurn frá deildinni viðvíkjandi skilmálum þeim, er gilda í sambandi við styrk frá Þjóðræknisfélaginu til ferðakostnaðar

til fulltrúa deilda, sem lengst eru í burtu frá Winnipeg og sækja þing félagsins. Stjórnarnefnd Strandar er mjög áfram um, að víðtækari bréfaskipti komist á milli þeirra og stjórnarnefndar aðalfélagsins.

Þriðji fundur, 22. febrúar, kl. 9.30 f. h.

Fundargjörð var lesin og samþykkt. Forseti las skeyti frá Sigurði Sigurgeirssyni og Þjóðræknisfélaginu í Reykjavík. Að því búnu var aftur horfið að skýrslum deilda.

Frón, Winnipeg (flutningsmaður var Páll Hallson): Miðsvetrarmót Fróns var haldið 15. febrúar 1965 og var aðalræðumaður dr. Sæmundur Kjartansson; 23. marz var almennur fundur, þar sem forseti Þjóðræknisfélagsins, séra P. M. Pétursson flutti erindi og einn af formönnum Ward Air flugfélagsins útskýrði farartæki og störf félagsins (Þjóðræknisfélagið hafði leigt eina af flugvélum þess til Íslandsferðar) og sýndi ágætar litmyndir af flugferðum til ýmissa landa. Þann 19. maí stóð Frón að kveðjusamsæti á Empire hótelinu fyrir hópinn, sem var á förum til Íslands. Þann 18. nóvember stóð útbreiðslunefnd Fróns fyrir opinberum fundi, þar sem Skúli Jóhannsson flutti ávarp og Mrs. Hrund Skúlason rakti minningar úr Íslandsferðinni; Baldur Sigurdson las upp kvæði og Heimir Thorgrimsson flutti bráðskemmtilegt erindi. Fimm stjórnarnefndarfundir voru haldnir á árinu. Bókasafnið er opið vikulega, og sér frú Ólína Johnson um útlán á bókum. Frón varði $100.00 til bókakaupa á árinu.

Gimli, Gimli (skýrsla flutt af skrifara, Mrs. Ragna Baldwinson): Meðlimatala er 76. Í sjóði eru $498.13. Deildin hefir starfað vel á árinu, haldið samkomur og fundi, sem hafa verið vel sóttir.

Brúin, Selkirk (skýrslan lesin af Leifa Skagfjord): Fimm nýir meðlimir gengu í deildina á árinu; félagið telur nú 24 meðlimi. Flutningsmaður minntist með söknuði kærrar félagssystur, Ástu Eirikson. Þrír starfsfundir voru haldnir á árinu og tombóla haldin í marz, er var vel sótt og talsverður ágóði. Deildin sendi L.-H. $25 að gjöf. Í ráði er að koma bókasafni deildarinnar í betra horf, þar sem húsakynni eru ekki sem bezt.

Ísland, Morden (skýrsla lesin af frú Lovísu Gíslason): Tveir fundir voru haldnir á árinu, sá fyrri á sumardaginn fyrsta; sá seinni í nóvembermánuði. Þá skemmtu Dr. og Mrs. R. Beck og Haraldur Bessason, próf., en forseti, séra P. M. Pétursson, sem gat ekki komið, sendi heillaóskir. Dr. Jón Guðmundsson og kona hans og Robert Webb, öll frá Morden, stunduðu námskeið í íslenzku hjá Haraldi Bessasyni í tíu vikur s. l. haust.

Lundar, Lundar, Man.: Deildin hélt þrjá skemmtifundi. Stjórnarnefnd hafði tvo fundi og aukanefndir héldu nokkra fundi. Félagar eru 37. Tveir félagar féllu frá á árinu: Mrs. Sigríður Hjálmarsson og Mr. Ásgeir Jörundsson. Tvær samkomur voru haldnar; útiskemmtun við minnisvarða landnemanna, þar sem Haraldur Bessason var aðalræðumaður, en Mrs. W. Kristjanson og Njáll Bardal aðstoðuðu við sameiginlegan söng. — Auk þeirra komu frá Winnipeg G. L. Johannson ræðismaður og kona hans og Páll Hallson, sem afhenti deildinni fána Þjóðræknisfélagsins. — Hin samkoman var spilasamkoma, og seldir happdrættismiðar, og tókst sú samkoma mjög vel. Deildin keypti bókasafn, um 500 bækur, og bókaskáp með, af Mr. G. P. Magnússon. Einnig keypti deildin bók W. Kristjanson, "The Icelandic People in Manitoba", og Mrs. Ólöf Hallson gaf deildinni nokkrar bækur. Mrs. Ingibjörg Rafnkelson og Mrs. J. S. Sigurdson gáfu deildinni peninga, að upphæð $25.00. Deildin gaf $10.00 til Skógræktarfélags Íslands og $40.00 í Senior Citizens Fund.

Esjan, Arborg (skýrsla lesin af Miss K. Skulason): Meðlimatala er 111. Góð aðsókn hefir verið að bókasafninu og nokkrar nýjar bækur keyptar. Fylkisbókasafnið hefir nú veitt leyfi til þess að bókasafn byggðarinnar, "Regional Library", veiti móttöku Esju-safni, og verður það starfrækt sem sérstök deild. Ein skemmtisamkoma var haldin á sumardaginn fyrsta, 22. apríl, til þess að fagna sumri og minnast aldarfjórðungs afmælis deildarinnar. Forseti deildarinnar, Gunnar Sæmundsson, flutti ræðu og rakti í aðaldráttum sögu lestrarfélagsins „Fróðleikshvöt", stofnsett 1908, og deildarinnar Esju, sem voru sameinuð. Séra Kristján Róbertsson var aðalræðumaður og skemmti hann einnig með söng. Dr. R. Beck flutti frumort kvæði; séra P. M. Pétursson flutti kveðjur og Frank Olson flutti kveðjur frá deildinni Gimli; Mrs. Lilja Martin, Jóhannes Pálsson, Sigmar Martin og Stefán Guttormsson skemmtu með hljóðfæraslætti og söng. Eftirtaldir meðlimir hafa látizt á árinu: Þórarinn Gíslason, Björgvin Hólm, Jón Baldvinsson, Jón Eirikson og Eggert Guðmundsson. Tekjur (með innstæðu frá fyrra ári) $707.45; útgjöld $242.12; í sjóði $464.33. Deildin lagði $10.00 til Skógræktarfélags Íslands.

Báran, Mountain, N. D.: Deildin hefir haldið tvo fundi á árinu og eina samkomu. S. A. Björnson, forseti, setti samkomuna og Dr. og Mrs. Beck komu með góðan gest, Ragnar Georgsson, skóla-

fulltrúa frá Reykjavík. Sýndi hann fagrar litskuggamyndir frá Íslandi og útskýrði þær. Svo var söngur á íslenzku og ensku. Miss Kathleen Shepard söng einsöng og undir spilaði amma hennar, Mrs. S. A. Björnson; Curtis Olafson söng einning einsöng og móðir hans, Mrs. Valdi Olafson var við hljóðfærið. Rausnarlegar veitingar voru bornar fram af konum deildarinnar.

Norðurljós, Edmonton, Alta. (skýrslan lesin af forseta, Walter Arason): Ræðumaður útskýrði það, að fjallkona þeirra þar vestra, Mrs. Della Roland, hefði verið kosin fulltrúi á þing, en hefði ekki átt heimangengt. Deildin hefst mikið að og stendur í miklum blóma. Í febrúar er haldið þorrablót; í marz og október er dans; í marz er fjallkonan kosin og efnt er árlega til útiskemmtunar á fullveldisdegi Íslands, 17. júní; í september selur deildin "Grey Cup Pool tickets", sem er mjög arðsamt, og hefir deildin lagt allstóra fjárupphæð til elliheimilanna Höfn í Vancouver og Betel á Gimli. Í desemer er jólaskemmtun, þar sem öll börn fá smágjafir (Christmas stockings) og fjallkonan útbýtir gjöfum til ævifélaga. Milli þessara hátíða efnir fólk til kaffidrykkju. Þrír meðlimir „Norðurljóss“ eru í aðalnefnd "Skandinavian Centre", sem er merkilegt og fallegt samkomuhús hinna fimm skandinavísku þjóðabrota, en það var opnað 21. júní 1964. Scandinavian Centre gefur út átta blaðsíðna rit í hverjum mánuði, og fá allir meðlimir ritið ókeypis. Deildin er að undirbúa íslenzkukennslu, sem byrjað mun á í haust. Þá er í ráði að kaupa gamla heimilið, þar sem Stephan G. Stephansson bjó, og gera það að nokkurs konar minjasafni, en þetta þarf mikla umhugsun og undirbúning og er ekki langt komið enn, enda myndi deildin þurfa mikla utanaðkomandi hjálp til þess að hrinda því í framkvæmd. Fulltrúar á þingi fögnuðu þessari góðu skýrslu með lófataki.

G. L. Johannson kom þessu næst fram með segulband, sem Sigurður Sigurgeirsson hafði sent frá Íslandi, og hafði fólk ánægju af að hlusta á kveðjur, söng og annál ársins fluttan af Vilhjálmi Þ. Gíslasyni útvarpsstjóra.

Frú Marja Björnson flutti fréttir af Icelandic Canadian Club í Toronto. — Séra P. M. Pétursson gat þess, að komið geti til mála, að klúbburinn gangi í Þjóðræknisfélagið sem deild eða sambandsdeild.

Fjórði fundur, kl. 2 e. h.

Fundargjörð lesin og samþykkt. Forseti bað alla, sem í nefndir höfðu verið skipaðir, að taka nú til starfa. En forseti skemmti þeim sem eftir sátu með því að rifja upp einn þátt af menningarstarfi Þjóðræknisfélagsins, en það var um heimsóknir manna og kvenna, mestmegnis frá Íslandi, sem hafa verið boðsgestir félagsins á samkomum eða þingum og sem oft hafa ferðazt víða um þessa álfu undir umsjón félagsins. Er þessa starfs getið í sögubroti um félagið, sem stjórnarnefndin er að undirbúa.

Sýning hjá T. Eaton's félaginu. G. L. Johannson skýrði frá því, að hann hefði verið kvaddur á fund skandinavískra ræðismanna til þess að tala við danska ræðismanninn frá Toronto um fyrirhugaða sýningu í októbermánuði á skandinavískum munum.

Samvinnumál við Ísland (skýrslan var lesin af dr. Beck, í fimm liðum): 1. liður: Þingið þakkar komu Péturs Thorsteinssonar sendiherra og frúar hans og herra Brynjólfs Jóhannessonar og mikið og gott framlag þeirra til samkomuhalda þingsins; 2. liður lýsir ánægju vegna hópferðarinnar til Íslands s. l. sumar og þakkar öllum þeim, sem hlut áttu að máli, sérstaklega öllum þeim á Íslandi, sem áttu hlutdeild í þeim frábæru viðtökum, sem hópurinn að vestan átti þar að fagna. 3. liður: Þingið fagnar þeirri frétt, að „Ströndin“ stofnar enn á ný til hópferðar til Íslands á komanda sumri. 4. liður: Þingið lýsir ánægju sinni yfir viðleitni stjórnarnefndarinnar um að eiga samvinnu við Íslendinga heima um þátttöku þeirra í heimssýningunni í Montreal 1967. 5. liður: Þingið hvetur fólk vort til þess að kaupa **Vestur-íslenzkar æviskrár** og styðja að framhaldandi útgáfu ritsins með öðrum hætti. Allir liðir voru samþykktir og svo nefndarálitið í heild.

Fimmti fundur, miðvikudag kl. 9.30 f.h.

Fundargjörð var lesin og samþykkt. Forseti las það sem eftir var af nafnalista boðsgesta Þjóðræknisfélagsins frá 1919 til 1965, og gat þess, að Karlakór Reykjavíkur hefði komið tvisvar, 1946 og 1960.

G. L. Johannson bað þingið að afsaka sig frá fundi þar sem hann þyrfti að slást í för með sendiherra Pétri Thorsteinsson, sem hafði verið sýndur sá heiður, að vera boðinn á fund með þingi Mani tóbafylkis og til hádegisverðar hjá H. H. Saunderson forseta Manitóbaháskóla.

Forseti sýndi þingheimi fagran silfurhníf, sem Þjóðræknisfélaginu hafði borizt frá Guðmundi Guðjónssyni, en hann hafði haldið veglegt samsæti fyrir hluta af vestur-íslenzka hópnum, sem farið hafði til Íslands, og leysti alla út með gjöfum.

Skýrsla fjármálanefndar (skýrslan lesin af Páli Hallson, í tveim liðum): 1. lið-

ur: Nefndin leggur til, að skýrslur féhirðis og fjármálaritara séu samþykktar. 2. liður: Nefndin er á þeirri skoðun, að væntanlegar tekjur á komandi árum verði ekki nægilegar og leggur til, að væntanlegri stjórnarnefnd sé falið að leggja fram ákveðnar tillögur um það mál fyrir næsta þing. Báðir liðir voru samþykktir.

Fræðslu- og útbreiðslumál (skýrslan lesin af Dr. V. J. Eylands): 1. liður: Að þakka þeim, sem hafa starfað að kynningu og útbreiðslu íslenzkra menningarmála í Vesturheimi. 2. liður: Að styðja vikublaðið Lögberg-Heimskringlu. 3. liður. Að kynna sér ritið **Iceland Review**. 4. liður: Að stjórnarnefnd athugi möguleika á því að hefja á ný leiðbeiningar í íslenzku í vikublaðinu L.-H. 5. liður: Að athygli sé vakin á því, að mikið af gullaldarbókmenntum Íslendinga eru nú fáanlegar í enskri þýðingu og að æskulýður vor sé hvattur til að notfæra sér slíkt lesefni, þar sem til þess næst. 6. liður: Að stuðla að því eftir megni, að börn og unglingar komi fram á samkomum með framsögn eða söng á máli feðra sinna, og deildir hvattar til að gera sitt ítrasta í þessu máli. Allir liðir voru samþykktir og nefndarálitið í heild.

Sjötti fundur, miðvikudag kl. 2 e. h.

Fundargjörð lesin og samþykkt. Því næst fóru fram kosningar og var stjórnarnefndin öll endurkosin. Stjórnarnefnd er því þannig skipuð: Forseti: Séra P. M. Pétursson; varaforseti: Próf. H. Bessason; ritari: Hólmfríður Danielson: vararitari: Páll Hallson; féhirðir: G. L. Johannson; varaféhirðir: J. T. Beck; fjármálaritari: Guðmann Levy; varafjármálaritari: Kristín Johnson; skjalavörður: J. F. Kristjánsson; umboðsmaður á Vesturströndinni: Snorri Gunnarsson; endurskoðendur: Davíð Björnsson og Gunnar Baldwinson.

Skógræktarmál (skýrsla flutt af Marju Björnson, formanni milliþinganefndar): Samtals hafði hún sent $45.00 til Íslands, og las hún þakkarbréf frá Hákoni Bjarnason. Hafði hún valið Dr. R. Beck með sér í nefndina og skrifaði hann góða grein í L.-H. um skógræktarmálið. Hún hvatti allar deildir og meðlimi þeirra að styðja þetta mál. Skýrslan var viðtekin með þakklæti. Frú Marja var endurkosin formaður milliþinganefndar og valdi hún Dr. Beck til þess að starfa með sér. Hann verður á Íslandi á komandi sumri og mun gera sitt ítrasta til að hlúa að starfinu. Frú Marja las upp alllanga skrá yfir þá, sem nú á þinginu lögðu fé í skógræktarsjóðinn.

Skýrsla útgáfumálanefndar (lesin af Kristínu Skúlason, í fimm liðum): 1. liður: Að þakka ritstjórum Tímaritsins, Gísla Jónssyni og Haraldi Bessasyni. 2. liður: Að útgáfu Tímaritsins verði vísað til stjórnarnefndar. 3. liður: Að bæklingur sá, sem stjórnarnefndin hefir í undirbúningi, sé prentaður. 4. liður: Lagt er til, að allir styðji vikublaðið L.-H. eftir megni og útvegi nýja kaupendur og sendi fréttagreinar. Ritstjórinn, frú Ingibjörg Jónsson, tók í sama streng og bað um stuðning allra við útgáfu blaðsins. 5. liður: Að félagsmenn kaupi Vestur-íslenzkar æviskrár og bók W. Kristjanson, "The Icelandic People in Manitoba". — (Þjóðræknisfélagið hefir þegar keypt nokkuð stórt upplag af þeirri bók og er hún til sölu hjá stjórnarnefndinni). — Allir liðir voru samþykktir.

Minnisvarði V. Stefánssonar. G. L. Johannson flutti skýrslu, sem sýndi afarmikið og gott starf í því máli. Hefir hann haft stöðugt samband við alla aðilja, bæði í stjórninni og við "Historic Sites Board" og "National Monuments Board". Er nú búið að samþykkja að setja upp eirskjöld á Gimli til minningar um Vilhjálm. Nefndin á Árnesi er að rýma til á svæði, þar sem minnismerki "Historic Sites Board" verður sett upp. Þjóðræknisfélagið lagði Árnesnefndinni til $150.00 til þessa starfs. Grettir ræðismaður og nefndarmenn hans hafa fengið myndhöggvara í New York til þess að gera afsteypu af brjóstmynd, sem hann gerði fyrir löngu af Vilhjálmi Stefánssyni, og er nú afsteypa þessi komin til Winnipeg. G. L. Johannson hefir haft samband við Meitland Steinkopf og Joseph Martin og farið þess á leit, að styttunum verði komið fyrir í hinu fyrirhugaða "Manitoba Centennial Centre".

Grettir gat þess, að ef Þjóðræknisfélagið á að starfa að hinum ýmsu áhugamálum, verði stjórnarnefndin að hafa eitthvert fé milli handa. Síðan þakkaði Grettir öllum þeim, sem hafa lagt fé í styrktarsjóð félagsins, og sér í lagi þakkaði hann frú Lovisu Gíslason, sem hefir af miklum höfðingsskap lagt $100.00 á ári í nokkur ár. Þingheimur þakkaði henni af heilum hug.

Einnig þakkaði Grettir öllum þeim, sem hafa unnið að minnisvarðamálinu með honum, sérstaklega þeim Dr. George Johnson og Aleck Thorarinson. Dr. Beck lagði til, að G. L. Johannson og nefnd hans yrði innilega þakkað fyrir ágæta frammistöðu í þessu máli og fólk eindregið hvatt til að styðja þetta mál og öll áhugamál Þjóðræknisfélagsins. Forseti og allur þingheimur reis á fætur í þakklætisskyni. Dr. Beck vakti máls á því, að Gísli Jónsson hefði nýlega átt níræðisafmæli. Þingið óskaði honum allra heilla og vottaði honum þakklæti fyrir

langt og gott starf við ritstjórn Tímaritsins. — G. L. Johannson minntist á heimsókn Péturs Thorsteinssonar sendiherra á fund fylkisþingsins og hversu vel honum hefði verið fagnað þar. „Ég veit ekki til,“ sagði hann, „að annar sendiherra hafi fengið jafnglæsilegar viðtökur.“ — Forseti gat þess, að frú Kristín Johnson hefði gefið fjárupphæð í styrktarsjóð Þjóðræknisfélagsins í minningu um mann sinn, Bergþór Emil Johnson, og reis þingheimur úr sætum í virðingu við minningu hans. — Eins og áður var getið, sendi Walter Johannson $25.00 í sjóðinn, sem hann nefndi sektarsjóð, sökum þess að hann gat ekki sótt þing í þetta sinn. — G. L. Johannson lagði til að Dr. Beck og frú Margréti yrði þakkað, þar sem Dr. Beck lætur ritlaun sín fyrir greinar í Tímaritið ganga í styrktarsjóð félagsins. Allir voru á sama máli í því efni.

Samkomur þingsins.

Þjóðræknismessa var haldin í Fyrstu lútersku kirkju á sunnudagskveldið 20. febrúar. Dr. V. J. Eylands stjórnaði guðsþjónustu, séra P. M. Pétursson, forseti Þjóðræknisfélagsins, tók þátt í athöfninni og Dr. R. Beck flutti erindi. Konur safnaðarins báru fram veitingar. Þessi athöfn fór fram fyrir fullu húsi, og sama má segja um hinar samkomur þingsins, húsfyllir var hvert kvöld. Á öllum samkomunum var góður söngur og hljóðfærasláttur, en aðalaðdráttaraflið við Fróns-samkomuna á mánudagskveldið var vitaskuld hinn kunni íslenzki leikari, Brynjólfur Jóhannesson, og varð enginn fyrir vonbrigðum með hann. Ungfrú Snjólaug Sigurdson lék undir af mikilli list, þá er hann söng hina fjörugu gamansöngva. Helzta atriðið á lokasamkomu þingsins var hin gerhugsaða ræða Péturs Thorsteinssonar sendiherra, og þar skemmti Brynjólfur í annað sinn vel og lengi með söng, upplestri og leikþáttum. Ræðumaður á samkomu Icelandic Canadian Club var Eric Stefansson sambandsþingmaður. Sendiherrann var gerður að heiðursfélaga Þjóðræknisfélagsins, en Brynjólfur að ævifélaga. Síðan voru heiðursgestirnir leystir út með gjöfum.

Mörg skemmtileg heimboð voru haldin í sambandi við þingið. Síðdegis á sunnudag efndu ræðismannshjónin, Mr. og Mrs. G. L. Johannson, í samráði við stjórnarnefnd Þjóðræknisfélagsins til veglegrar móttöku fyrir heiðursgesti þingsins, og voru þar samankomnir um hundrað manns. Forseti, séra P. M. Pétursson, bauð yfir þrjátíu gestum til kvöldverðar í efri salnum á “The Paddock” á mánudagskvöldið. Á þriðjudaginn var virðuleg móttaka frá kl. 5—7 e. h. hjá fylkisstjóra Manitobafylkis, Hon. W. S. Bowles og frú hans að Government House. Voru boðnir þangað allir þingfulltrúar og gestir og mikill fjöldi annarra Íslendinga, svo að yfir 250 manns voru mættir þar. Um hádegið stóð Icelandic Canadian Club fyrir hádegisverði. Mr. og Mrs. Jakob Kristjánsson héldu boð þar sem íslenzki leikarinn, Brynjólfur, hafði tækifæri til þess að hitta og kynnast helztu íslenzkum leikurum hér, sem lengst hafa verið við leiklist kenndir hér vestra. Var þar mjög fjörugt og glatt á hjalla.

Út um byggðirnar, þar sem Brynjólfur ferðaðist og skemmti, heiðruðu deildir Þjóðræknisfélagsins og önnur íslenzk félög hann á ýmsan hátt.

Svo lauk þessu ársþingi Þjóðræknisfélagsins, sem var ánægjulegt í alla staði og árangursríkt á margan hátt. Starfsfólk virðist hafa sýnt mikinn dugnað og áhuga í öllum málum á þingi og liðnu ári; það spáir góðu um áframhaldandi velgengni félagsins og allra deilda þess.

Stjórnarnefndin þakkar öllum fulltrúum, þinggestum, nefndum og einstaklingum fyrir áhugann, góðhuginn og dyggilegt starf að þjóðræknismálunum.

Hittumst heil á næsta þingi!

Það var með miklum söknuði og sorg að við fréttum hið snögglega lát frú Lovisu Gíslason, skömmu eftir þingið, og syrgjum við fráfall þessarar góðu konu, sem vann svo dyggilega að þjóðræknismálunum.

Hólmfríður Danielson, ritari.

Viðauki

Til þess að ekki verði eyða aftast í þessum árgangi Tímaritsins, skal nú vikið að málefni, sem er á döfinni og varðar Kanadamenn af íslenzkri ætt og þátttöku þeirra í aldarafmæli Kanada á þessu ári.

Ekki er annað sýnna en að hver sá, sem vettlingi getur valdið hér í landi, hafi strengt þess heit að minnast aldarafmælisins að nokkru. Margir hafa tekið fram smíðatól og vinna nú að gerð ýmiss konar kjörgripa, sem eru að einhverju leyti táknrænir í sagnfræðilegum skilningi og líklegir til þess að verða jafnir að endingu gulltöflum þeim, sem Völuspá segir, að verið hafi endur fyrir löngu á landareign guðanna. Aðrir hafa heitið því að geta sér orðstír, sem aldrei deyi. Ber þar hæst fjallgöngumenn, sem ætla nú ekki að slá því lengur á frest að klífa þá tinda á kanadískum fjöllum, sem hingað til hafa verið friðlönd arna og þeirra fugla, sem sækja í hásal vinda.

Kanadísk blöð herma, að unglingar séu þess albúnir að stæla krafta sína á öllum þeim vatna- og fljótaleiðum, sem kortlagðar hafa verið innan kanadískra landamæra. Þá hafa hérlendir rithöfundar og tónskáld látið til sín taka. Ekki er og annað sýnna en að sögu landsins verði gerð fyllri skil á þessu eina afmælisári en hinum níutíu og níu árum, sem á undan eru gengin.

Íslendingar eru að tiltölu svo fjölmennir í Kanada, að vel þótti á fara, að þeir legðu sinn skerf til hátíðarhaldsins. Tóku þeir því það ráð að leggja eitthvað það af mörkum, sem vakið gæti athygli á fyrstu ferðum íslenzkra manna vestur að því landsvæði, sem nú nefnist Kanada, enda þó þeir atburðir falli ekki inn í sögu síðustu hundrað ára.

* * *

Eftir allmiklar umræður manna á milli var ákveðið að láta gera eirskjöld einn mikinn með upphleyptri mynd af þeim síðum Flateyjarbókar, sem lýsa vesturferðum Bjarna Herjólfssonar og Leifs Eiríkssonar. Fylgja þeirri mynd þýðingar á bæði ensku og frönsku auk stuttrar greinargerðar um efni og inntak.

Skjöldur sá, sem hér um ræðir, verður afhentur Sambandsstjórninni í Ottawa að gjöf, og hefir forsætisráðherra, Lester B. Pearson, lýst yfir, að hann muni veita gjöfinni viðtöku og fá henni samastað á þinghæðinni í Ottawa. Hann hefir og samþykkt allt það efni og orðalag, sem á skjöldinn er greypt, og felst í þeirri samþykkt opinber viðurkenning Kanadastjórnar á sagnfræðiheimild Flateyjarbókar um fund þessa meginlands.

* * *

Skjöldur þeirra Bjarna og Leifs er mikill að fyrirferð, um sjö fet á breidd og allt að fimm fet á hæð. Samvinna við undirbúning þessa fyrirtækis hefir verið góð. Öll Íslendingafélög í Kanada hétu því á síðast liðnu ári að styðja það eftir mætti, en þá hafði þegar verið sett á laggirnar sérstök framkvæmdanefnd. sem síðan hefir látið talsvert til sín taka. Forsæti í framkvæmda-

nefnd hefir skipað dr. P. H. T. Thorlakson yfirlæknir.

* * *

Nú er málum svo komið, að sjálfur eirskjöldurinn er næstum fullbúinn. Hins vegar skortir mjög á, að nægilegt fé hafi safnazt til þess að standa straum af öllum kostnaði. Brugðust þó margir skjótt og vel við beiðni framkvæmdanefndar, en betur má, ef duga skal. Nefndin væntir þess, að framlög berist henni í hendur sem greiðlegast næstu vikurnar. Ýmsum kann að leika forvitni á því, hvers vegna texti Flateyjarbókar, eða sá þáttur hennar, sem nú er tíðast nefndur Grænlendingasaga, varð fyrir valinu, þegar því var til lykta ráðið, hvað setja skyldi á skjöld hinna fornu kappa. Nefndarmenn tóku fyrst og fremst til greina seinni tíma rannsóknir, sem benda til þess, að Grænlendingasaga sé betri heimild um landafundi heldur en Eiríks saga rauða.

Þannig telst það ekki lengur góð latína að ræða um Leif Eiríksson án þess að Bjarna Herjólfsssonar sé að einhverju leyti getið. Sú var þó tíðin, að beztu menn létu jafnan í það skína, að frásagnir af Bjarna Herjólfssyni væru í mesta máta tortryggilegar og töldu sumir líklegt, að hann væri hugarfóstur fornra rithöfunda. Grænlendingasaga getur þó Bjarna, og sú saga er líklega frá lokum tólftu aldar, eða miklu eldri en menn höfðu löngum haldið. Það má og til sanns vegar færa, að Vínlandskort það, sem dregið var fram í dagsljósið fyrir rúmu ári, styðji frásögn Grænlendingasögu um hinar fyrstu landkönnunarferðir, en heimildargildi kortsins hefir enn ekki verið hrakið með rökum.

Síðustu þrjú árin hefir afar mikið verið ritað um Vínlandsferðirnar. Snemma árs 1963 kom út hin merka bók prófessors Gwyn Jones „The Norse Atlantic Saga", sem er hvort tveggja í senn skemmtileg og fræðandi. Undir árslok 1965 kom út heldur slæm bók um hinar fornu vesturferðir eftir Farley Mowatt. Þótt gallar þeirrar bókar séu bæði margir og ósmáir, hefir henni verið mikill gaumur gefinn, enda er ímyndunarafl Mottaws með ólíkindum.

Þess er að vænta, að þeir, sem á komandi árum heimsækja þinghæðina í hinni kanadísku höfuðborg, Ottawa, megi komast að raun um, að þeir félagar, Bjarni og Leifur, séu ekki uppfinningar núlifandi rithöfunda, heldur eigi þeir sér traustan grundvöll í söguritum fornaldar.

H. B.

Auglýsingaskrá Tímaritsins

(Index to Advertisers)

Varaféhirðir
Óla Magnússon

Fjármálaritari
Gestur Jóhannson

Aðrir meðlimir
G. K. Halldórson
Bill Indriðason
Beggi Pálsson
Jafeta Skagfjörð
Sigurbjörg Björnson
Ola Magnusson
Margrét Goodman
Kristinn Goodman
Friðrik Nordal
Sigrún Nordal
Einar Thorvaldson
Vigdís Johnson
Rúna Magnússon
Christie Johnson
Dr. Oli Johnson
Johanna Goodman
Pete Thorsteinson
Árni Stefánson
Kristín Stefánson
Emma Bessason

„Frón", Winnipeg

Forseti
Jakob F. Kristjánsson

Varaforseti
Próf. Haraldur Bessason

Skrifari
Páll Hallson

Varaskrifari
Skúli Jóhannson

Gjaldkeri
Jochum Ásgeirsson

Fjármálaritari
Gunar Baldvinsson

Varafjármálaritari
Valdimar Lárusson

Bókavörður
Mrs. Ólína Johnson

Meðlimir

Ævifélagar:
Grettir L. Johannson
Séra Philip M. Pétursson
Walter Johannson
Grettir Eggertson
Guðmann Levy
Anna M. Levy
Mrs. B. E. Johnson
Eric H. Ísfeld

Æfifélagar

Ársfélagar:
Mr. Thorsteinn Isleifsson
Mr. and Mrs. Egill Jonasson
Mr. Örn Thorsteinson
Mr. Frímann Skaftason
Mr. Agnar Magnuson
Mrs. R. Gíslason
Mrs. Hólmfríður Pétursson
Miss Margrét Petursson
Miss Bertha Jones
Mrs. Olina Johnson
Mrs. Shirley Block
Mr. Arni G. Eggertson, Q.C.
Miss S. S. Johnson
Mrs. Laufey Helgason
Mr. Fred Fridfinnson
Mr. Wilhelm Kristjanson
Mr. K. W. Johannson
Mr. Sveinn Sveinsson
Mrs. Thorunn Valgardson
Mr. and Mrs. Páll Hallson
Mrs. Hrund Skulason
Mrs. Ingibjörg S. Goodridge
Mrs. Sigrun Thorgrimson
Miss Halla Josephson
Miss Lily Eyolfson
Mr. R. Bergson
Mr. Andrjes Björnson
Mrs. Sesselja Oddson
Mr. Halldór Sigurdson
Mr. Roy H. Ruth
Mr. Olafur Bjarnason
Mrs. Ingun Steinthorson
Mr. J. S. Gillis
Mrs. Johanna Jonasson
Mr. Beggi Sveinsson
Mr. John Marteinsson
Mr. John Samson
Mr. and Mrs. Njáll O. Bardal
Mrs. R. Davidson
Mr. and Mrs. Palmi Johnson
Mr. Thorsteinn Thorsteinson
Mr. Paul Johnson
Mr. Jens Eliasson
Mr. H. L. Hallgrimson
Mr. Harold Hallson
Mr. and Mrs. Heimir Thorgrimson
Mr. Helgi Marteinsson
Dr. V. J. Eylands
Magnus Gunnlaugson
Mr. and Mrs. Axel Vopnfjord
Mr. Thor Thorsteinson
Mrs. Margret Thorbergson
Mrs. Valgerður Thorsteinson
Mr. Sumarliði Matthews
Mr. Sigurthor Sigurdson
Mr. Harold Westdal
Mr. Gunnar Erlendsson
Mr. Karl Hansson
Mr. and Mrs. H. F. Danielson
Mr. Helgi Olsen
Mr. Fred Thordarson
Mrs. Asta Oddson
Mrs. Oddný Asgeirsson
Mr. and Mrs. Paul Einarson
Mrs. Ljótun Young
Mr. Snorri Oleson
Mr. and Mrs. Jochum Asgeirsson
Mrs. Thorbjörg Brynjolfson
Prófessor and Mrs. Haraldur Bessason
Mr. Karl Thorkelson
Mrs. F. Kristjansson
Mr. Skuli Johannsson
Mr. and Mrs. Ben. Heidman
Mr. Skúli Böðvarsson

Mrs. Margret Gillies
Mr. Hallgrímur Axdal
Mr. and Mrs.
Olafur B. Olson
Hon. W. J. Lindal
Mrs. Valdheiður
Thorlaksson
Mr. Olafur Björnson
Mr. Ari Magnuson
Mr. Guðmundur
Bjarnason
Mrs. Lily Olafson
Mr. Olafur Olafson
Mr. John K. Laxdal
Mr. Valdimar Larusson
Mrs. Hrefna Sigurdson
Mr. Ásbjörn Pétursson
Mr. B. H. Sigurdson
Mr. Snorri Rognvaldsson
Mrs. Thora Jonasson
Mr. and Mrs. J. T. Beck
Mr. and Mrs.
Gunnar Baldwinson
Miss Margret Sigurdson
Miss Regina Sigurdson
Miss Guðbjörg
Sigurdson
Mr. and Mrs. Jakob F.
Kristjanson
Mrs. Rosa Johannson
Mrs. Ingibjörg Jónsson
Mrs. Rósa Sigfuson
Mr. and Mrs.
Hans Sveinsson
Mrs. Olafía Finnbogason
Mrs. Kristín Johnson
Mr. T. Valgardson
Mr. and Mrs.
Skafti Thorvaldson
Mr. Björn Johnson
Sister Laufey Olson
S. Oddson
Mr. Halldór Bjarnason
Miss Thorbjörg
Brynjolfson
Mr. Páll Johnson
Mr. Harold Johnson
Mr. and Mrs. J. Sigurdson
Mrs. Thora Jónsson
Mr. and Mrs.
Ágúst Guðmundsson
J. W. Swanson
Mrs. Johann Nordal
Mrs. Albertina Benson
Mr. Harold Johnson

Deildin „Esjan", Arborg, Man.

Þorbjörg Sigurdson,
(heiðursmeðlimur)
Herdis Eirikson
Gestur Pálsson
Johann K. Johnson
Jódís Brandson
Lára Sigvaldason
Veiga Johannesson
Tóta Vigfússon
Mrs. Lára Danielson
Kristjón Finnson
Ragnar Guðmundsson
Joe Magnusson
Beatrice Martin
Siggi Erlendson
Björn Bjarnason
Thórunn Líndal
Friðrik Finnson
Sigga Kristjánson
Björn Arnason
Inga Arnason
Andres Fjeldsted
Brandur Finnson
Victor Jóhannesson
Eymundur Danielson
Valdi Johnson (látinn)
Helgi Sigurgeirson
G. A. Williams
Gunnar Tomason
Ögmundur Markússon
Finnur Markússon
Gunnar Pálsson
Siggi Thorkelson
Gústi Helgason
Jón Jónasson
Helgi Sigurdson
Rósalind Pálsson
Jón Pálsson
Lilja Martin
Indiana Sigurdson
G. K. Oddson
Helgi Jacobson
Thorgrímur Pálsson
Lárus Pálsson
Gestur Vidal
Þórður Anderson
Maria Nordal
Kristín L. Skúlason
Óli Ólafson
Sigurdur Wopnford
Ragnar Karvelson
Gordon Danielson
Steinunn Bjarnason
Stefanía Sigurdson
Páll Stefánson
Jón Thordarson
Sigurður I. Sigvaldason
Wilhelm Pálsson

Simon Gudmundson
Thordís Thompson
W. S. Eyolfson
Málfríður Einarson
Guðjón Stefanson
Sigfus Hildibrandson
Emily Vigfusson
Guðrún Magnusson
Guðni Sigvaldason
Aðalbjörg Sigvaldason
Sigurður Sigvaldason
Eiríkur Einarson
Kristján Albertson
Kristín Benedictson
Guðríður Gislason
Axel Eyolfson
Laugi Johnson
Joe T. Jónasson
Sigurdur F. Sigurdson
Lara Magnusson
Johann M. Einarson
Guðrún Jónasson

Deildin „Lundar"
Lundar, Man.

Forseti
Kári Byron
Varaforseti
Mrs. Björg Björnson
Skrifari
Gísli S. Gíslason
Varaskrifari
Mrs. Rannveig Guðmundson
Féhirðir
Hjalti Johnson
Varaféhirðir
Mrs. J. Steinthorson

Mr. Ásmundur Freeman
Mrs. Ásmundur Freeman
Mr. Gísli S. Gíslason
Mr. Ágúst Eyjólfson
Mr. Oscar Thorgilson
Mrs. Ragnheiður Magnússon
Mr. Lárus Johnson
Mrs. Margrét Björnsson
Mr. J. A. Hávarðson
Mrs. Sigrún Johnson
Mr. Oli Johnson
Mr. Steini Gíslason
Mrs. Steini Gíslason
Mrs. Rannveig Guðmundson
Mrs. Björg Björnsson
Mr. Jón Steinthorson
Mrs. Jón Steinthorson
Mrs. Margrét Lindal
Mr. Leo Danielson
Mr. Hjalti Johnson
Mrs. Margrét Johnson
Mrs. Valdi Rafnkelson
Mr. Kári Byron
Mrs. Kári Byron
Mr. Steini Johnson
Mr. Jón Thorgilson
Mr. Barney Thorsteinson
Mr. Ólafur Hallson
Mrs. Ólafur Hallson
Mr. Leslie Johnson
Mrs. Emily Johannson
Mrs. Valgerður Scheske
Mrs. Kristín Pálsson
Mr. Rafnkell Eirikson
Mr. Elman Guttormson
Mr. Jón Guttormson
Mrs. Jón Guttormson
Mr. Leifur Pálsson

Deildin „Gimli",
Gimli, Man.

Embættismenn

Forseti
Benjamin Franklin Olson
Varaforseti
J. B. Johnson
Skrifari
Mrs. Bjorn Baldwinson
Varaskrifari
Mr. Bjorn Baldwinson
Gjaldkeri
Adolf L. Holm
Varagjaldkeri
Ingolfur N. Bjarnason
Fjármálaritari
Adolf L. Holm
Varafjármálaritari
Baldur Peterson
Skjalavörður
Mrs. Helgi Stevens

Meðlimaskrá

Mr. B. V. Arnason
Charles Arnason
Mr. Gordon Arnason
Mrs. Gudjon Arnason
Mr. Joe T. Arnason
Mrs. Sigridur Arnason
Mr. Ted Arnason
Mrs. W. J. Arnason
Geiri Austman
Mr. Helgi Benediktson
Mrs. Sofia Benjaminson
Mrs. Jonasina Benson
Mr. Timoteus Bödvarsson
Mrs. I. N. Bjarnason
Mrs. Helga Demedash
Mr. Einar S. Einarson

Mrs. E. S. Einarson
Mr. Harry Einarson
Mrs. Harry Einarson
Mr. Ingi Einarson
Mrs. Ingi Einarson
Mr. Palmi F. Einarson
Mrs. G. Eyolfsson
Miss. M. Halldorsson
Miss. Sigridur Hjartarson
Mrs. Adolf L. Holm
Dr. A. B. Ingimundsson
Mrs. A. B. Ingimundsson
Interlake Insurance Agencies
Mrs. Gudny Isfeld
Mr. J. S. Gillies
Mr. Helgi Johannesson
Dr. Jonas G. L. Johnson
Mrs. J. B. Johnson
Mr. Jon V. Johnson
Mr. Jonas Th. Jonasson
Mr. Oli P. Josephson
Mrs. O. P. Josephson
Mr. Ted Kristjansson
Lestrafjelagid - Gimli
Gunnsteinn Magnusson
Mr. G. E. Narfason
Mrs. G. E. Narfason
Mrs. Ingibjörg Nelson
Mr. Dori Peterson
Mrs. Dori Peterson
Mr. Gudmundur Peterson
Mrs. Emma Von Renasse
Mrs. F. E. Scribner
Mrs. Daniel Sigmundson
Mr. Bjorn Sigurdson
Miss. Gudrun Sigurdson
Mrs. Margret Sigurdson
Mr. S. A. Sigurdson
Mrs. S. A. Sigurdson
Bjarni Sigvaldason
Mr. Eric Stefansson, M.P.
Mrs. Eric Stefansson
Miss. Sigurbjorg Stefansson
Mr. Valdimar Stefansson
Mrs. Valdimar Stefansson
Mrs. Laurence Stevens
Mrs. Norman K. Stevens
Mr. Bjorgolfur Sveinsson
Mrs. Ingibjorg Sveinsson
Mr. S. Th. Sveinsson
Mrs. H. R. Tergesen
Mrs. Lara Tergesen
Mrs. Gudrun Thompson
Mr. Bjorgvin Thordarson
Miss. J. V. Thordarson

Heiðursmeðlimir Báru eru þessir

Dr og Mrs. Richard Beck
H. B. Gremson
H. Olafson
J. C. Hallgrimson

Meðlimatal „Báru" 1966

Leonard Benson
Mrs. Ingibjorg Jonasson
Mrs. Augusta Johnson
Sylvia Stevenson
Mundi Goodman
Mrs. Matt Bjornson
A. M. Asgrimson
K. S. Johnson
Victor Sturlaugson
T. L. Hanson
John J. Einarson
A. E. Palson
H. M. Johnson
O. G. Johnson

S. A. Bjornson
H. J. Bjornson
Fred Halldorson
J. G. Hallgrimson
Joseph Anderson
S. F. Bjornson
G. B. Olafson
S. F. Steinolfson
F. M. Einarson
Mrs. J. A. Hanson
Leo J. Laxdal
G. A. Gudmundson
Albert Shephard
Helgi Laxdal
Mrs. Gardar Johnson
L. S. Jensen
Frank Hall
Alvin Melsted
Leo Meslted
Fred G. Johnson
Fred Olafson
H. S. Walter
K. Kristjanson
Mrs. Larena J.
Northfield
Theodore Thorleifson
Barney Einarson
Rodney D. Byron
Kenneth D. Indridason
V. G. Gudmundson
Stefan Indridason
Johann Geir
Mrs. William Stark
John Magnusson
Arnold Christianson
Mrs. John Axdal
Vilhjalmur Thorsteinson
Chris S. Gudmundson
G. J. Jonasson
Ivan Gudjonson
Helgi Finnson
G. Gudmundson
Helgi Reykdal
Steve Thordarson
Simon S. Johnson

„Norðurljós", Icelandic Society of Edmonton

Mr. and Mrs. Marvin Anderson
Mr. and Mrs. W. Arason
Mr. and Mrs. Art Arnfinson
Mr. Fusi Arnfinson
Mrs. I. Allerdice (L.M.)
Mr. W. Anderson (L.M.)
Mr. and Mrs. S. Benediktson
Mr. and Mrs. A. Arnason
Mr. and Mrs. D. Cameron
Mr. and Mrs. A. Campbell
Mr. and Mrs. L. Chmelyk
Dr. and Mrs. Couves
Dr. and Mrs. Drummond
Mr. and Mrs. G. Eamon
Mr. and Mrs. A. Eyford
Mr. and Mrs. R. Eyford

Mr. and Mrs. F. Frederickson (L.M.)
Mr. and Mrs. F.
Mr. and Mrs. F. Fishburne
Mr. and Mrs. D. Florence
Mr. and Mrs. H. Garnet
Mr. and Mrs. G. Gislason (M.D.)
Miss Olive Goodman
Mr. and Mrs. B. Gudmundson
Mr. and Mrs. B. Halldorson
Mr. and Mrs. H. Halldorson
Mrs. I. Hawes
Mr. and Mrs. G. Hawthorne
Mr. and Mrs. R. E. Henderson
Mr. and Mrs. J. Henrickson (L.M)
Mr. and Mrs. Ingjaldson
Mr. S. Isfeld (L.M.)
Mr. and Mrs. J. A. Jackson
Mrs. J. P. Johannson
Mr. and Mrs. B. A. Johnson
Mr. Joe Johnson (L.M.)
Mr. M. Johnson (L.M.)
Mrs. O. I. Johnson (M.L.)
Mrs. I. Johnson (L.M.)
Mr. and Mrs. Johnson
Mr. and Mrs. R. Mac Farlone
Mr. and Mrs. R. McLennan
Mr. Dennis McLennan
Mr. and Mrs. C. McNaughton
Mr. and Mrs. A. Mitchell
Mr. and Mrs. L. Oddson
Mrs. Thora Orr
Mr. and Mrs. H. Olafson
Mr. D. Rognvaldson
Mr. and Mrs. G. Roland
Mr. and Mrs. C. Pollock
Mr. and Mrs. P. St. Pierre
Mr. and Mrs. D. Shaw
Mr. and Mrs. D. Smith
Mr. and Mrs. C. Smith
Mrs. M. Smith (L.M.)
Mr. and Mrs. B. Stevens
Mr. and Mrs. H. Sumarliðason (L.M.)
Mr. and Mrs. V. Tobiasson
Miss S. Thorsteinson
Mr. and Mrs. G. Thorvaldson
Mrs. F. Vigfuson
Mr. and Mrs. H. Vigfuson
Mr. and Mrs. E. Valgardson
Mrs. Viola Wallbank
Mrs. Rosa Benediktson
Mr. and Mrs. H. Bjornson
Dr. and Mrs. R. Decosse
Mr. Barney Eyford (L.M.)
Mr. and Mrs. H. Goodacre
Percy Halldorson
Mr. and Mrs. F. Hirst
Mr. and Mrs. E. Hordal
Mrs. J. Jannsen
Mr. and Mrs. J. Johannson
Mrs. Sadie Lee (L.M.)
Mrs. G. Vigfuson

. . . there's an EASY way

to buy the things you need
WHEN you need them most!

Open an EATON Budget Charge Account

It's the modern way to shop. You buy necessities when you need them, you take advantage of sales when they come along, you never have to pass up a good value because it's not convenient to buy just then.

An EATON Budget Account combines the convenience of a Charge Account with the advantages of a Budget Plan. No down payment and up to 24 months to pay — you get practically instant credit with your plastic card — with no returning to the Accounts Office.

Get full details now at the Customers' Accounts Office, EATON'S Eighth Floor. Dial SUnset 3-2115.